

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

**DEPARTAMENT ŚRODOWISKA, ROLNICTWA
I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

KSR-41012/2003

NR ewid. 9/2004/P/03/113/KSR

**Informacja
o wynikach kontroli
realizacji zobowiązań
negocjacyjnych Rządu RP
z Komisją Europejską
w obszarze ochrony
środowiska**

W a r s z a w a l u t y 2 0 0 4 r .

Misja: *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość
o gospodarność i skuteczność w służbie
publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizja: *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się
powszechnym autorytetem najwyższy organ
kontroli państwowej, którego raporty będą
oczekiwanym i poszukiwanym źródłem
informacji dla organów władzy
i społeczeństwa*

Dyrektor Departamentu Środowiska, Rolnictwa
i Zagospodarowania Przestrzennego

Andrzej Głowacki

Akceptuję:
Zbigniew Wesołowski

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Zatwierdzam:
Mirosław Sekuła

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli
Data: 20 lutego 2004 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
00-950 Warszawa
tel./fax: 0-prefiks-22-825 44 81
www.nik.gov.pl

Spis treści

	Str.
1. Wprowadzenie	5
2. Podsumowanie wyników kontroli	8
2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności	8
2.2. Synteza wyników kontroli.....	9
2.3. Uwagi końcowe i wnioski	21
3. Ważniejsze wyniki kontroli.....	23
3.1. Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych.....	23
3. 2. Istotne ustalenia kontroli	39
3.2.1. Przygotowanie organizacyjne do wdrażania przepisów prawa UE objętych przejściowymi okresami dostosowawczymi	39
3.2.2. Stan transpozycji do prawa krajowego przepisów UE, objętych przejściowymi okresami dostosowawczymi	46
3.2.3. Koszty wdrożenia dyrektyw UE objętych przejściowymi okresami dostosowawczymi	51
3.2.4. Stan wdrażania przepisów prawa o ochronie środowiska dostosowanych do wymagań UE, dla których wynegocjowano przejściowe okresy dostosowawcze.....	54
3.2.5. Działania podjęte i planowane w celu wdrożenia nowych przepisów polskiego prawa o ochronie środowiska dostosowanego do wymagań UE.....	68
4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli	80
4.1. Przygotowanie kontroli	80
4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli	81
5. Załączniki	
5.1. Słowniczek ważniejszych pojęć	
5.2. Wykaz skontrolowanych jednostek organizacyjnych	
5.3. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności	
5.4. Osoby odpowiedzialne za kontrolowaną działalność	
5.5. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli	

1. WPROWADZENIE

Temat Realizacja zobowiązań negocjacyjnych Rządu RP z Komisją Europejską w obszarze ochrony środowiska

Numer P/03/113

Cel Celem kontroli była ocena działań podjętych przez organy administracji publicznej w zakresie zapewnienia pełnego i terminowego wypełnienia przez Polskę zobowiązań objętych okresami dostosowawczymi, wynikających z negocjacji o członkostwo w Unii Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska. W szczególności celem kontroli było zbadanie:

- stanu transpozycji do polskiego prawa o ochronie środowiska wymagań prawnych UE objętych wynegocjowanymi okresami dostosowawczymi¹,
- przygotowania organizacyjnego jednostek administracji publicznej i podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w obszarach objętych wynegocjowanymi okresami przejściowymi, do wdrażania nowych przepisów prawnych wynikających ze zobowiązań negocjacyjnych, w tym przygotowania programów wykonawczych, scenariuszy finansowania, rozdziału i zakresu odpowiedzialności oraz zasad współpracy międzyresortowej,
- stanu realizacji zadań wynikających ze zobowiązań negocjacyjnych w obszarze środowisko przez organy administracji publicznej i wybrane podmioty gospodarcze.

Tematyka, badany okres i czas Kontrolę przeprowadzono w okresie od 15 kwietnia do 15 lipca 2003 r. na wniosek Komisji Europejskiej Sejmu RP. Badaniami objęto 2002 r. i I kwartał 2003 r.

prowadzenia

kontroli Podstawowa tematyka kontroli dotyczyła:

- stanu transpozycji do polskiego prawa o ochronie środowiska wymagań prawnych Unii Europejskiej, objętych wynegocjowanymi przejściowymi okresami dostosowawczymi,
- organizacyjnego przygotowania do wdrażania przepisów prawa UE, dla których w wyniku negocjacji Polska otrzymała przejściowe okresy dostosowawcze,
- działań podjętych na szczeblu administracji rządowej i samorządowej oraz przez podmioty gospodarcze w celu realizacji zadań wynikających z negocjacji z UE i objętych przejściowymi okresami dostosowawczymi oraz stanu realizacji tych zadań,

¹ we Wspólnym Stanowisku Unii Europejskiej z dnia 24 października 2001 r. w sprawie tymczasowego zamknięcia negocjacji z Polską w obszarze 22: środowisko, Unia Europejska zaakceptowała 9 wniosków Polski o przyznanie okresów przejściowych dla wdrożenia niektórych przepisów 8 dyrektyw i 1 rozporządzenia Rady WE. We Wspólnym Stanowisku Unii Europejskiej z dnia 25 listopada 2002 r. w sprawie zamknięcia negocjacji z Polską w obszarze 22: środowisko, przyznano Polsce dodatkowe okresy przejściowe dla wdrożenia postanowień jeszcze jednej, nowej dyrektywy (z października 2001 r.).

- zakresu współpracy pomiędzy organami administracji publicznej i podmiotami gospodarczymi, mającej na celu zapewnienie pełnej i terminowej realizacji zadań,
- monitorowania realizacji zadań jw. i raportowania o postępach prac,
- upowszechniania przez organy administracji rządowej informacji o wynikach negocjacji z UE w obszarze środowisko.

Uzasadnienie W Stanowisku Wspólnym Unii Europejskiej z Konferencji w sprawie
podjęcia Przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, z dnia 25.11.2002 r.
kontroli dotyczącym zamknięcia negocjacji z Polską w obszarze 22: środowisko, przyznano Polsce 3 – 10 letnie przejściowe okresy dostosowawcze dla wdrożenia wymagań 9 dyrektyw i 1 rozporządzenia:

- dyrektywy 99/32/WE w sprawie redukcji zawartości siarki w niektórych paliwach płynnych,
- dyrektywy 94/63/WE w sprawie kontrolowania emisji lotnych związków organicznych powstałych wskutek magazynowania benzyny i jej dystrybucji z terminali do stacji obsługi,
- dyrektywy 2001/80/WE w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych źródeł spalania paliw,
- dyrektywy 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych
- dyrektywy 99/31/WE w sprawie składowisk odpadów,
- rozporządzenia 259/93/EWG w sprawie nadzoru i kontroli przesyłania odpadów w obrębie, do oraz poza obszar Wspólnoty Europejskiej,
- dyrektywy 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych,
- dyrektywy 76/464/EWG w sprawie zanieczyszczenia spowodowanego przez niektóre niebezpieczne substancje odprowadzane do środowiska wodnego Wspólnoty oraz dyrektyw „córek” 82/176/EWG, 83/513/EWG, 84/491/EWG i 86/280/EWG, a także dyrektyw 88/347/EWG i 90/415/EWG zmieniających załącznik II do dyrektywy 86/280/EWG,
- dyrektywy 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń,
- dyrektywy 97/43/Euroatom w sprawie ochrony przed promieniowaniem jonizującym pochodzącym ze źródeł medycznych.

Wypełnienie zobowiązań negocjacyjnych wymaga dostosowania polskiego prawa o ochronie środowiska do prawodawstwa UE w terminie przed przystąpieniem Polski do Unii, a następnie wdrożenia krajowych przepisów prawnych w terminach wynegocjowanych.

Wykonanie zadań, dla których w wyniku negocjacji Polska otrzymała przejściowe okresy dostosowawcze, wiąże się z realizacją kosztownych inwestycji o zasięgu ogólnokrajowym, takich jak: wyposażenie wszystkich aglomeracji o Równoważnej Liczbie Mieszkańców (RLM) powyżej 2000 w sieci kanalizacyjne i wysokosprawne oczyszczalnie ścieków, budowa i modernizacja składowisk odpadów, budowa spalarni odpadów, modernizacja technologii wytwarzania oraz budowa i modernizacja instalacji

oczyszczania gazów emitowanych w zakładach przemysłu paliwowego i energetycznego, modernizacja instalacji do magazynowania, transportu i przeładunku paliw. Wydatki inwestycyjne, związane z wdrażaniem *acquis communautaire*² w obszarze środowisko, oszacowano na ca 31,5 mld euro.

Nie wywiązanie się ze zobowiązań wobec UE, określonych w „Stanowisku Wspólnym Unii Europejskiej z Konferencji w sprawie Przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, z dnia 25.11.2002 r. dotyczącym zamknięcia negocjacji z Polską w obszarze 22: środowisko”, sankcjonowane będzie nakładaniem na Polskę kar za nieterminową lub niepełną realizację omawianych zadań.

Jednostki objęte kontrolą Kontrola wykonana została w 56 jednostkach i objęła: Ministerstwo Środowiska, Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, b.Urząd Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast, 42 urzędy miast i gmin (w tym 9 miast na prawach powiatu) oraz 11 podmiotów gospodarczych.

Kontrolę przeprowadzono pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności w organach administracji rządowej, pod względem legalności, gospodarności i rzetelności w organach samorządu terytorialnego oraz samorządowych osobach prawnych, a pod względem legalności i gospodarności w podmiotach gospodarczych.

Ponadto, w trybie art. 29 pkt 2 lit.f ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o NIK (j.t. Dz.U. z 2001 r. Nr 85, poz. 937 z późn. zm.), zasięgnięto informacji:

- w Ministerstwie Finansów w sprawie podjętych i planowanych działań, mających na celu udzielenie jednostkom samorządu terytorialnego i podmiotom gospodarczym pomocy finansowej Państwa w realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych ochrony środowiska, dla których w wyniku negocjacji Polska uzyskała przejściowe okresy dostosowawcze,
- w Ministerstwie Zdrowia nt. podjętych i planowanych działań, mających na celu wdrożenie wymagań dyrektywy 97/43/Euroatom w sprawie ochrony przed promieniowaniem jonizującym pochodzącym ze źródeł medycznych,
- w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska nt. działań podjętych i planowanych, mających na celu wdrożenie wymagań rozporządzenia 259/93/EWG w sprawie nadzoru i kontroli przesyłania odpadów w obrębie, do oraz poza obszar Wspólnoty.

Uczestnicy kontroli W kontroli udział wzięli: Departament Środowiska, Rolnictwa i Zagospodarowania Przestrzennego, jako jednostka koordynująca kontrolę oraz 12 Delegatur NIK.

² *acquis communautaire* – dorobek prawny Unii Europejskiej, zbiór wszystkich przepisów prawnych obowiązujących na terytorium Wspólnoty

2. PODSUMOWANIE WYNIKÓW KONTROLI

2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności

Wynikiem zakończonych dnia 25 listopada 2002 r. negocjacji Polski z UE w obszarze środowisko było przyznanie Polsce przejściowych okresów dostosowawczych dla wdrożenia wymagań 10 aktów prawnych UE, w tym 9 dyrektyw i 1 rozporządzenia.

Kontrola wykazała, że w okresie 2002 r. – I kw. 2003 r., działania realizowane w Ministerstwie Środowiska i jednostkach współpracujących: Ministerstwie Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwie Zdrowia oraz b. Urzędzie Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast koncentrowały się na dostosowaniu prawa krajowego do wymagań przepisów Unii Europejskiej.

Zadania legislacyjne, określone w „Narodowym Programie Przygotowania do Członkostwa w Unii Europejskiej” na rok 2001, w znacznej części zrealizowane zostały w 2002 r., a niektóre zadania zaplanowane na rok 2002 nie zostały zrealizowane do czasu zakończenia kontroli.

Według stanu na koniec 2003 r., w zakresie aktów prawnych UE, dla których wdrożenia Polska uzyskała przejściowe okresy dostosowawcze, pozostały do uchwalenia 3 ustawy oraz do wydania 2 rozporządzenia: Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministra Zdrowia.

Opóźnienia w dostosowywaniu krajowego prawa do wymagań UE skutkowały także opóźnieniami w podejmowaniu i realizacji zadań inwestycyjnych, wymaganych dla wdrożenia nowego prawa, ciężącymi przede wszystkim na administracji samorządowej oraz podmiotach gospodarczych.

W ocenie NIK, w skontrolowanych jednostkach zagrożenie nieterminowego wdrożenia może dotyczyć 2 dyrektyw objętych przejściowymi okresami dostosowawczymi, odnoszących się do redukcji zawartości siarki w paliwach płynnych oraz opakowań i odpadów opakowaniowych w zakresie selektywnej zbiórki odpadów.

Analiza wyników kontroli pozwala stwierdzić, że podejmowane działania na rzecz wdrażania przepisów polskiego prawa do wymagań UE, zapewniają dotrzymanie wynegocjowanych okresów dostosowawczych. Wymaga to jednak pilnego zakończenia prac legislacyjnych, rozpoczęcia niezbędnych inwestycji oraz stworzenia systemu nadzoru i monitorowania ich realizacji.

2.2. Synteza wyników kontroli

1. W wyniku kontroli NIK uznała za zbyt powolne wdrażanie obowiązujących przepisów krajowego prawa o ochronie środowiska, dostosowanych do wymagań UE. Stwierdzono niskie zaawansowanie prac nad przygotowaniem programów ochrony środowiska. W ca 1/5 kontrolowanych jednostek nie przestrzegano warunków posiadanych pozwoleń wodno-prawnych, a w kilku przypadkach stwierdzono ich brak. W toku kontroli ustalono, że w badanym okresie we wszystkich kontrolowanych urzędach miast i gmin oraz podmiotach gospodarczych podejmowano działania zmierzające do wdrażania nowego prawa o ochronie środowiska, dostosowanego do wymagań UE, jednak działania te nie zawsze zapewniały spełnienie wymagań dyrektyw UE w wynegocjowanych przez Polskę terminach. (str.56-59, 62-65, 69-78).

1.1. Dyrektywa 99/32/WE w sprawie redukcji zawartości siarki w niektórych paliwach płynnych.

Termin wdrożenia 31. 12. 2006 r.

Jak wykazała kontrola, Rafineria Nafty „Glimar” S.A. w Gorlicach, której w wyniku negocjacji z UE wyznaczono termin 31.12.2004 r. na zredukowanie zawartości siarki w ciężkich olejach opałowych do wartości poniżej 1%, nie podejmowała działań dla spełnienia tego wymagania. W Rafinerii ograniczono produkcję ciężkich olejów opałowych z zamiarem jej zaniechania do końca 2003 r. (str. 69)

W Grupie Lotos S.A. (b. Rafineria Gdańska), rozpoczęto budowę instalacji w celu dotrzymania wymagań dyrektywy dotyczących redukcji zawartości siarki w ciężkich olejach opałowych, z planowanym terminem jej zakończenia w roku 2007 i podjęcia eksploatacji w 2008 r. (str. 63, 64). Rozpoczęcie eksploatacji ww. inwestycji w 2008 r. spowoduje ponad roczne opóźnienie wdrożenia dyrektywy 99/32/WE w stosunku do terminu 31 grudnia 2006 r., wynegocjowanego z UE.(str. 69)

1.2. Dyrektywa 94/63/WE w sprawie kontrolowania emisji lotnych związków organicznych powstałych wskutek magazynowania benzyny i jej dystrybucji z terminali do stacji obsługi.

Terminy wdrożenia: dla instalacji do załadunku i rozładunku cystern na istniejących terminalach o przepustowości rocznej powyżej 150 tys. ton – 31. 12. 2004 r., dla innych instalacji – 31. 12. 2005 r.

Dwa spośród skontrolowanych podmiotów gospodarczych prowadziły działalność związaną z magazynowaniem i dystrybucją benzyn. W jednym z nich spełniono już wymagania omawianej dyrektywy, a w drugim zostaną spełnione przed 31. 12. 2005 r. (str. 70)

1.3. Dyrektywa 2001/80/WE w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych źródeł spalania paliw.

Terminy wdrożenia: w odniesieniu do redukcji emisji dwutlenku siarki – 31.12.2015 r., dla ograniczenia emisji pyłów – 31.12.2017 r., a dla ograniczenia emisji tlenków azotu – 31. 12.2017 r., przy czym 31.12.2015 r. dla zakładów o mocy powyżej 500 MWt.

Wśród badanych podmiotów gospodarczych, kontrolą objęto 3 zakłady, których dotyczą postanowienia ww. dyrektywy.

W świetle działań podejmowanych w tych zakładach, kontrola nie wykazała zagrożenia dotrzymania wynegocjowanych terminów dla wdrożenia wymagań omawianej dyrektywy. (str. 70-71)

1.4. Dyrektywa 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych.

Terminy wdrożenia: dla osiągnięcia 15% poziomu recyklingu szkła – 31. 12. 2003 r., dla uzyskania 15% poziomu recyklingu tworzyw sztucznych i metali oraz min. 25% ogólnego poziomu recyklingu odpadów – 31.12.2005 r., dla osiągnięcia min. 50% ogólnego poziomu odzysku odpadów – 31.12. 2007 r.

Wśród skontrolowanych 42 urzędów miast i gmin, na terenie działania 26 z nich wprowadzono system selektywnej zbiórki odpadów, na terenie 10 urzędów miast i gmin selektywną zbiórkę planowano wprowadzić, a w 6 działań takich nie podjęto i nie zaplanowano. (str. 72)

Kontrola 2 podmiotów gospodarczych prowadzących działalność związaną z recyklingiem lub odzyskiem materiałów z odpadów wykazała, że Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. w Olsztynie spełniał wymagania dyrektywy, osiągając w 2002 r. ponad 90% ogólny poziom odzysku i recyklingu materiałów z wyselekcjonowanych odpadów, w tym 99,6% poziom odzysku i recyklingu szkła, 91,1% papieru i 64,4% tworzyw sztucznych. Przy czym z selektywnej zbiórki pochodziło 15,2% (wagowo) odpadów wytworzonych na terenie obsługiwanym przez Zakład. W Zakładzie planowano podjęcie działań inwestycyjnych, mających na celu rozszerzenie selektywnej zbiórki odpadów oraz dalszy wzrost poziomu odzysku materiałów z odpadów, m.in. poprzez budowę w 2004 r. Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych.

Zakłady Papiernicze w Krapkowicach S.A., obowiązane do recyklingu odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych, osiągnęły 7% poziom recyklingu w roku 2002 i założyły

10% poziom recyklingu w roku 2003, zgodnie z wymaganiami przepisów krajowych dostosowanych do wymagań dyrektywy (str. 72, 73).

Działania podjęte i planowane w ww. podmiotach gospodarczych oraz osiągnięte poziomy odzysku materiałów z odpadów i recyklingu odpadów opakowaniowych, nie stwarzały zagrożenia dotrzymania terminów wdrożenia dyrektywy. Natomiast powolne tempo wprowadzania selektywnej zbiórki odpadów na terenie skontrolowanych miast i gmin może skutkować opóźnieniami we wdrożeniu wymagań dyrektywy.

1.5. Dyrektywa 99/31/WE w sprawie składowisk odpadów.

Terminy wdrożenia: w odniesieniu do wymagań dla istniejących składowisk komunalnych odpadów innych niż niebezpieczne – 1. 07.2012 r., dla opracowania powiatowych planów gospodarki odpadami – 31.12.2003 r.

Spośród 42 kontrolowanych urzędów miast i gmin, tylko jeden urząd posiadał program ochrony środowiska zawierający plan gospodarki odpadami, odpowiadający wymaganiom ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska³, a 3 gminy posiadały programy opracowane zgodnie z poprzednio obowiązującą ustawą z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska⁴, wymagające uzupełnienia i uaktualnienia. Jak wykazała kontrola, w 14 urzędach miast i gmin podjęto działania zmierzające do opracowania programów ochrony środowiska, w tym 1 programu powiatowego.

Nie podjęcie do czasu zakończenia kontroli działań w celu opracowania omawianych programów w 24 urzędach miast i gmin, tj. w 57% urzędów skontrolowanych, stwarzało zagrożenie niedotrzymania terminu 31.12.2003 r. dla powiatowych programów i 30.06.2004 r. dla programów gminnych (str. 56, 57).

Spośród 38 składowisk odpadów komunalnych, zlokalizowanych na terenie objętym właściwością 42 skontrolowanych urzędów miast i gmin, stan techniczny 16 składowisk, tj. ca 42%, nie odpowiadał wymaganiom krajowych przepisów prawnych w tym zakresie, a tym samym dyrektywy 99/31/WE. Eksploatujący 15 z tych składowisk podjęli działania zmierzające do wdrożenia ww. wymagań do roku 2006, a 7 innych rozpoczęło lub zaplanowało budowę nowych składowisk lub rozbudowę istniejących składowisk wobec wyczerpującej się pojemności składowisk eksploatowanych (str. 57, 58, 73, 74).

Wśród skontrolowanych podmiotów gospodarczych, 7 eksploatowało składowiska odpadów, w tym 5 składowisk odpadów przemysłowych i 2 składowiska odpadów komunalnych, z których 2 składowiska (1 odpadów przemysłowych i 1 komunalnych) nie odpowiadały

³ Dz.U. z 2001 r. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.

⁴ Dz.U. z 1994 r. Nr 49, poz. 196

wymaganiom omawianej dyrektywy. Podmioty gospodarcze eksploatujące te składowiska podjęły działania, mające na celu ograniczenie ich oddziaływania na środowisko i wdrożenie wymagań dyrektywy. Trzy inne podmioty, spełniające wymagania dyrektywy, prowadziły dalszą modernizację składowisk. Zakończenie tych inwestycji zaplanowano w latach 2003 - 2009 (str. 59, 60, 74, 75).

Pomimo odległego wynegocjowanego terminu wdrożenia dyrektywy, do roku 2012, istnieje pilna potrzeba podjęcia i zakończenia opracowania programów ochrony środowiska, zawierających plany gospodarki odpadami, i prowadzenia, w oparciu o te dokumenty, działań inwestycyjnych zapewniających spełnienie wymagań dyrektywy 99/31/WE.

1.6. Dyrektywa 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych.

Terminy wdrożenia:

- do dnia 31.12.2005 r. dla 674 aglomeracji o łącznej Równoważnej Liczbie Mieszkańców (RLM) 26.120.980, odpowiadającej 68,8% ogólnego ładunku substancji ulegających biodegradacji,
- do dnia 31.12.2013 r., dla 1069 aglomeracji o łącznej RLM 32.680.776, odpowiadającej 86,0% ogólnego ładunku substancji jw.,
- do dnia 31.12.2015 r. dla kolejnych 96 aglomeracji o łącznej RLM 1.961.294, odpowiadającej 5,1% ogólnego ładunku substancji ulegających biodegradacji,
- do dnia 31.12.2015 r. dla wszystkich 1479 aglomeracji o łącznej RLM 38.004.976, odpowiadającej 100% ogólnego ładunku substancji ulegających biodegradacji,
- do dnia 31.12.2010 r. dla ścieków ulegających biodegradacji z niektórych sektorów przemysłowych, nie odprowadzanych do oczyszczalni komunalnych.

Na terenie działania 42 skontrolowanych miast i gmin oraz 1 podmiotu gospodarczego, spośród 11 skontrolowanych, funkcjonowało łącznie 67 oczyszczalni ścieków komunalnych, z których 4 eksploatowano bez pozwoleń wodnoprawnych, a 12 niezgodnie z warunkami posiadanych pozwoleń. Przy tym pozwolenia wodnoprawne, wydane na podstawie rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5 listopada 1991 r., dla 44 oczyszczalni, tj. dla ca 71% posiadających pozwolenia, nie spełniały wymagań dyrektywy 91/271/EWG (str. 62-65).

Kontrola wykazała, że w badanym okresie w 30 urzędach miast i gmin oraz w 1 podmiocie gospodarczym podjęto lub planowano na lata 2003 – 2007 budowę 3 oczyszczalni oraz rozbudowę lub modernizację 31 oczyszczalni ścieków, tj. 46% eksploatowanych, w celu ograniczenia stężeń zanieczyszczeń

odprowadzanych do środowiska wodnego, stosownie do wymagań omawianej dyrektywy. (str. 75-77).

Zdaniem NIK utrzymanie dotychczasowego znacznego tempa realizacji inwestycji gospodarki wodno-ściekowej w skontrolowanych jednostkach, przy wydajnej pomocy funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, powinno umożliwić dotrzymanie wynegocjowanych terminów dla wdrożenia dyrektywy 91/271/EWG.

- 1.7. Dyrektywa 76/464/EWG w sprawie zanieczyszczenia spowodowanego przez niektóre niebezpieczne substancje odprowadzane do środowiska wodnego Wspólnoty oraz 6 dyrektyw uzupełniających.

Termin wdrożenia: do dnia 31. 12. 2007 r.

Kontrolą objęto 3 podmioty gospodarcze eksploatujące 4 oczyszczalnie ścieków przemysłowych. Stwierdzono, że tylko w Zakładach Chemicznych „Organika-Azot” S.A. w Jaworznie nie dotrzymywano warunków posiadanego pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie ścieków przemysłowych. W ściekach oczyszczonych w zakładowej oczyszczalni występowały przekroczenia dopuszczalnych wartości stężeń insektycydów z grupy węglowodorów chlorowanych i fosforoorganicznych, a także okresowe przekroczenia zawartości zawiesiny ogólnej i siarczanów. Rozpoczęta w Zakładach modernizacja oczyszczalni ścieków powinna zapewnić uzyskanie od 2004 r. redukcji zawartości substancji niebezpiecznych w ściekach do poziomu zgodnego z wymaganiami pozwolenia wodnoprawnego, a także dyrektywy. Modernizację i rozbudowę oczyszczalni ścieków rozpoczęto również w Rafinerii Nafty „Glimar” S.A. w Gorlicach w celu spełnienia w roku 2004 wymagań dyrektywy. Jakość ścieków odprowadzanych z oczyszczalni Zakładów Azotowych „Puławy” S.A. w Puławach odpowiadała wymogom omawianej dyrektywy.(str. 65, 77, 78)

W ocenie NIK zadania inwestycyjne realizowane w skontrolowanych podmiotach gospodarczych powinny zapewnić terminowe wdrożenie dyrektywy 76/464/EWG.

- 1.8. Dyrektywa 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń.

Terminy wdrożenia:

- do dnia 30. 10. 2007 r. na wydanie w pełni skoordynowanych pozwoleń, na spełnienie ogólnych zasad określających podstawowe obowiązki operatorów instalacji oraz dla spełnienia warunków pozwoleń wydanych zgodnie z dyrektywą przez instalacje nie objęte przejściowymi okresami dostosowawczymi,

- do dnia 31. 12. 2010 r. dla 301 instalacji umieszczonych w załączniku 3 i 4 do Wspólnego Stanowiska UE zamykającego negocjacje z Polską.

Spośród 9 skontrolowanych podmiotów gospodarczych, posiadających instalacje zaliczane do mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości i obowiązanych do uzyskania pozwolenia zintegrowanego na prowadzenie tych instalacji, w 5 podmiotach podjęto działania zmierzające do przygotowania wniosku o wydanie przedmiotowego pozwolenia (str. 68, 78, 79)

W ocenie NIK działania podjęte w skontrolowanych podmiotach gospodarczych dla przygotowywania wniosków o wydanie pozwoleń zintegrowanych nie stwarzają zagrożenia uzyskania przez nie takich pozwoleń w terminach określonych dla poszczególnych rodzajów instalacji w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 września 2003 r. w sprawie późniejszych terminów do uzyskania pozwolenia zintegrowanego⁵ i tym samym dotrzymania wynegocjowanych terminów dla wdrożenia dyrektywy 96/61/WE.

1.9. Dyrektywa 97/43/Euroatom w sprawie ochrony przed promieniowaniem jonizującym pochodzącym ze źródeł medycznych.

Termin wdrożenia: do 31. 12. 2006 r. dla spełnienia wymagań dotyczących sprzętu radiologicznego.

Spośród 11 skontrolowanych podmiotów gospodarczych, tylko Szpital Specjalistyczny w Pile eksploatował sprzęt i urządzenia medyczne emitujące promieniowanie jonizujące. Kontrola wykazała, że część aparatury rentgenowskiej posiadanej przez Szpital, wyprodukowana w 1988 r., nie spełniała wymagań UE. W celu zapewnienia pacjentom i pracownikom bezpieczeństwa prowadzonych badań radiologicznych, Szpital zakupił w 2002 r. kardioangiograf i nowoczesny sprzęt obrazowania rtg, a w 2003 r. pozyskał mobilny aparat rtg do diagnozowania dzieci. W 2003 r. w Szpitalu podjęto działania zmierzające do wprowadzenia do dnia 31.12.2004 r. systemu zarządzania jakością usług diagnostycznych i leczniczych. (str. 68, 79).

Wdrożenie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 grudnia 2002 r. w sprawie warunków bezpiecznego stosowania promieniowania jonizującego w celach medycznych oraz sposobu wykonywania kontroli wewnętrznej

⁵ Dz.U. z 2003 r. Nr 177, poz. 1736

nad przestrzeganiem tych warunków⁶, dopuszczającego do dnia 31.12.2006 r. stosowanie aparatury rentgenowskiej i tomografów komputerowych nie spełniających kryteriów określonych w dokumencie UE „Radiation Protection” (Ochrona przed promieniowaniem) w jednostkach służby zdrowia, zapewni dotrzymanie wynegocjowanego terminu dla dyrektywy 97/43/Euroatom.

1.10. Rozporządzenie 259/93/EWG w sprawie nadzoru i kontroli przesyłania odpadów w obrębie, do oraz poza obszar Wspólnoty Europejskiej.

Terminy wdrożenia:

- do 31. 12. 2007 r. dla umożliwienia Polsce ograniczenia importu, w celu odzysku, odpadów ze szkła, papieru, tworzyw sztucznych i zużytych opon oraz odpadów z tzw. „żółtej listy”, przedstawionych w załączniku 2 do Wspólnego Stanowiska UE zamykającego negocjacje z Polską,
- do 31. 12. 2012 r. dla umożliwienia Polsce ograniczenia importu odpadów z tzw. „czerwonej listy” i odpadów niesklasyfikowanych, w celu odzysku.

Rozporządzenie zostanie wprowadzone do polskiego porządku prawnego przez odpowiednie zapisy ustawy horyzontalnej oraz nowej ustawy o międzynarodowym obrocie odpadami. Wynegocjowane terminy dostosowawcze zostaną przytoczone w Traktacie Akcesyjnym. (str. 47, 48)

2. Skontrolowane naczelne i centralne organy administracji państwowej upowszechniały informacje o wynikach negocjacji, wprowadzanych zmianach legislacyjnych i zadaniach do realizacji związanych z wdrażaniem nowego prawa. Informacje te nie zawsze były pełne i skuteczne (str. 44-45, 54-56).

- 2.1.** Ministerstwo Środowiska upowszechniało informacje dotyczące wdrażania 5 dyrektyw, pozostających w kompetencjach Ministra Środowiska, poprzez organizowanie konferencji, seminariów i szkoleń dla administracji szczebla wojewódzkiego i przedstawicieli gałęzi przemysłu. Wykorzystywało również publikatory i strony internetowe Ministerstwa. Nie upowszechniło natomiast informacji o zadaniach do realizacji wynikających z wymagań dyrektywy 99/31/WE w sprawie składowisk odpadów i rozporządzenia 259/93 w sprawie nadzoru i kontroli przesyłania odpadów w obrębie, do oraz poza obszar Wspólnoty Europejskiej (str. 44)
- 2.2.** B. Urząd Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast informował na konferencjach o zadaniach związanych z wdrażaniem ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, opublikował artykuł i wydał komunikat w sprawie rozporządzeń Ministra Infrastruktury dotyczących

⁶ Dz.U. z 2003 r. Nr 241, poz. 2098

ustalania taryf za wodę i ścieki oraz obowiązków dostawców ścieków przemysłowych. (str. 45).

2.3. Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, a wcześniej Ministerstwo Gospodarki, informowało podmioty gospodarcze, izby gospodarcze, organizacje pozarządowe i inne instytucje o wprowadzanych nowych przepisach prawnych i wynikających z nich zadaniach, związanych z wdrażaniem omawianych dyrektyw UE, poprzez: szkolenia, seminaria, konsultacje, broszury informacyjne, informacje na stronach internetowych MGPIPS, wydanie poradnika „Integracja z Unią Europejską. Poradnik dla przedsiębiorców” (str. 45).

2.4. Badania przeprowadzone w 42 urzędach miast i gmin oraz w 11 podmiotach gospodarczych wykazały niedostateczne poinformowanie tych jednostek przez organy administracji rządowej o zakończeniu negocjacji Polski z UE i ich wynikach w obszarze „środowisko”. Tylko 2 urzędy miast i gmin, spośród 42 skontrolowanych oraz 6 podmiotów gospodarczych, spośród 11 poddanych kontroli, otrzymało informacje w ww. zakresie od Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej, Ministerstwa Środowiska, wojewodów, izby gospodarczej i branżowego stowarzyszenia. W pozostałych 40 urzędach miast i gmin oraz 5 podmiotach gospodarczych omawiane informacje pozyskiwano z internetu oraz z nielicznych szkoleń, spotkań informacyjnych i konferencji branżowych (str. 54-55).

3. Kontrola wykazała, że koordynację i realizację działań dostosowawczych w obszarze środowisko, Minister Środowiska prowadził w oparciu o decyzje, podjęte w 1998 r., dotyczące podziału kompetencji we wdrażaniu aktów prawa wspólnotowego między ministerstwa i urzędy. Wykaz zadań dostosowawczych, w zakresie prac legislacyjnych i wzmocnienia instytucjonalnego, terminy wykonania tych zadań oraz instytucje odpowiedzialne za ich realizację przedstawiane były w Narodowym Programie Przygotowania do Członkostwa w Unii Europejskiej, a od IV kw. 2002 r. w Programie Przygotowań do Członkostwa Polski w UE (zwanymi dalej PPC).

Program podlegał corocznej aktualizacji, a stan jego wdrażania był monitorowany przez Komitet Integracji Europejskiej w cyklu tygodniowym. W świetle wyników kontroli NIK nie wnosi uwag do ww. działań (str.39-40)

- 3.1. Pierwsze decyzje o podziale kompetencji pomiędzy ministerstwa i urzędy odpowiedzialne za proces wdrażania prawa UE w sektorze środowisko zostały podjęte w 1998 r. w czasie przeglądu i porównania przepisów prawnych strony polskiej i unijnej. (str. 39)
- 3.2. Po tymczasowym zamknięciu negocjacji z UE, Minister Środowiska w czerwcu 2002 r., uzgodnił z ministrami współpracującymi – b. Ministrem Gospodarki, Ministrem Infrastruktury i Ministrem Zdrowia – „Zestawienie zobowiązań wynikających z negocjacji akcesyjnych w obszarze środowisko”. W dokumencie wyszczególniono akty prawne UE i zadania wynikające z ich wdrożenia, jednostki odpowiedzialne za realizację tych zadań oraz opis działań niezbędnych do terminowego wypełnienia zobowiązań (str. 40)
- 3.3. W dniu 20 listopada 2002 r. Rada Ministrów przyjęła dokument „Program Przygotowań do Członkostwa Polski w UE. IV kwartał 2002 – 2003”, w którym rozdział 22 „Ochrona środowiska” opracowany został w Ministerstwie Środowiska i w instytucjach współpracujących, stosownie do kompetencji tych urzędów. Zgodnie z PPC, spośród 10 aktów prawnych, dla wdrożenia których Polska uzyskała przejściowe okresy dostosowawcze, za realizację zadań wynikających z wdrożenia dyrektywy 99/32/WE, 94/63/WE i częściowo 99/31/WE - odpowiadało Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, dyrektywy 97/43/Euroatom – Ministerstwo Zdrowia, a za wdrożenie części przepisów dyrektywy 91/271/EWG i 76/464/EWG – b. Urząd Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast, jako instytucje współpracujące z Ministerstwem Środowiska. Realizacja zadań dostosowawczych, dotyczących 6 dyrektyw i jednego rozporządzenia, należała do Ministerstwa Środowiska. Wykonanie Programu monitorowane było cotygodniowo przez Komitet Integracji Europejskiej. (str. 39, 40)

4. Główne działania Ministerstwa Środowiska, Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Zdrowia oraz b. Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast, w zakresie wdrażania prawa UE z obszaru środowisko, objętego przejściowymi okresami dostosowawczymi, w badanym okresie koncentrowały się na przygotowaniu projektów aktów prawnych transponujących wymagania prawa Unii. Do dnia 31.12.2003 r. uchwalono 2 ustawy i wydano 20 rozporządzeń. Kontrola wykazała

przy tym, że spośród 11 rozporządzeń wydanych w kontrolowanym okresie, 7 rozporządzeń wydano z opóźnieniem w stosunku do terminów określonych w PPC. Trwają prace nad uchwaleniem brakujących 3 ustaw i wydaniem 2 rozporządzeń niezbędnych dla transpozycji przepisów UE. W wyniku kontroli stwierdzono, że jedno rozporządzenie wydano niezgodnie z wymaganiami dyrektywy 94/63/WE. Ministerstwa nie utworzyły systemu monitorowania stanu wdrażania nowego prawa, w szczególności realizacji zadań objętych przejściowymi okresami dostosowawczymi (str. 45-51).

- 4.1. W odniesieniu do terminów wykonania poszczególnych zadań legislacyjnych, określonych w PPC, 7 rozporządzeń wydano z opóźnieniem sięgającym 2,5 – 12 miesięcy, w tym: 5 rozporządzeń Ministra Środowiska, 1 rozporządzenie b. Ministra Gospodarki oraz 1 rozporządzenie Ministra Zdrowia (str. 46-51).
- 4.2. W badanym okresie, w Ministerstwie Środowiska, b. Ministerstwie Gospodarki, Ministerstwie Zdrowia oraz w b. Urzędzie Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast opracowano i doprowadzono do uchwalenia 2 ustaw oraz wydania 11 rozporządzeń. W trakcie kontroli wydano 3 dalsze rozporządzenia, a po jej zakończeniu 6 następnych rozporządzeń. Wg stanu na dzień 31 grudnia 2003 r. do uchwalenia pozostały 3 ustawy oraz do wydania 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej i Ministra Zdrowia, związane z transpozycją przepisów UE objętych przejściowymi okresami dostosowawczymi (str.46-51).
- 4.3. W rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 20 grudnia 2002 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi dalekosiężne do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie, określono termin wyposażenia baz paliw w urządzenia i instalacje zabezpieczające do 31.12.2005 r. bez względu na przepustowość terminali do załadunku i rozładunku cystern, podczas, gdy w wyniku negocjacji z UE dla wdrożenia wymagań dyrektywy 94/63/WE dotyczących terminali o rocznej przepustowości powyżej 150 tys. ton Polska uzyskała termin do 31.12.2004 r. (str. 51).
- 4.4. Objęte kontrolą urzędy centralne nie utworzyły systemu monitorowania postępów wdrażania nowego prawa, w szczególności przepisów dostosowanych do wymagań dyrektyw, dla których wynegocjowano przejściowe okresy dostosowawcze (str. 45).
5. *W badanym okresie, w instytucji wiodącej - Ministerstwie Środowiska oraz w instytucjach współpracujących – b. Ministerstwie Gospodarki, Ministerstwie Zdrowia oraz w b. Urzędzie Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast, opracowano dokumenty o charakterze pomocniczym dla*

dostosowania prawa do wymagań UE, o charakterze operacyjnym oraz uzupełniające uregulowania prawne. M.in. oszacowano orientacyjne koszty wdrożenia dyrektyw, przy czym nie uzgodniono możliwości ich pokrycia z planowanych źródeł finansowania. Kontrola wykazała, że niektóre dokumenty opracowano z opóźnieniem w stosunku do PPC, a niektóre do czasu zakończenia kontroli nie zostały opracowane (str.40-44, 51, 52).

5.1. Dla wszystkich 9 dyrektyw objętych wynegocjowanymi przejściowymi okresami dostosowawczymi opracowano plany implementacyjne. Przy czym plany dla 8 dyrektyw opracowano w 2001 roku dla potrzeb negocjacji akcesyjnych. Plan implementacyjny dyrektywy 2001/80/WE opracowano w czerwcu 2003 r. Zaktualizowano plan implementacyjny dla dyrektywy 99/31/WE, poddano aktualizacji plan implementacyjny dyrektywy 97/43/Euroatom i zaplanowano weryfikację planu implementacyjnego dla dyrektywy 76/464/EWG. (str. 40)

5.2. We wszystkich skontrolowanych urzędach centralnych zapewniono opracowanie dokumentów o charakterze operacyjnym i pomocniczym we wdrażaniu wymagań prawa UE (str. 40-44), a mianowicie:

- w Ministerstwie Środowiska przygotowano m.in.:
 - Program Wykonawczy do II Polityki Ekologicznej Państwa oraz Politykę Ekologiczną Państwa na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010,
 - Krajowy Plan Gospodarki Odpadami, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 31.10.2002 r., opracowany zgodnie z harmonogramem PPC,
 - projekty przewodników dla sporządzania wojewódzkich, powiatowych i gminnych planów gospodarki odpadami,
 - pilotowy program wdrożenia zintegrowanego zapobiegania i ograniczania zanieczyszczeń w 15 zakładach przemysłowych,
 - system ewidencji odpadów.

Ponadto prowadzono prace nad aktualizacją Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. Zgodnie z ustawą Prawo wodne, Program powinien być przyjęty przez Radę Ministrów do 31 grudnia 2003 r.⁷

⁷ Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 16 grudnia 2003 r.

- w b. Ministerstwie Gospodarki zapewniono wykonanie w listopadzie 2002 r. opracowania „Metodyka identyfikacji i określenie Najlepszych Dostępnych Technik dla wymagań instalacji przemysłowych”.
- w b. Urzędzie Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast oraz w Ministerstwie Zdrowia w latach 2000-2001 wykonano opracowania o charakterze pomocniczym dla realizowanych zadań legislacyjnych.

5.3. W Ministerstwie Środowiska, b. Ministerstwie Gospodarki oraz w Ministerstwie Zdrowia zlecano wykonanie szacunku kosztów wdrożenia poszczególnych dyrektyw, zarówno w ramach przygotowywanych planów implementacyjnych, jak i w drodze odrębnych ekspertyz ekonomicznych. Kontrola wykazała nawet kilkakrotne różnice w kosztach wdrożenia danej dyrektywy, szacowanych dla wariantu bardziej i mniej korzystnego oraz sięgające 100% różnice szacunków przeprowadzonych przez różnych autorów. Stwierdzono przy tym, że w ministerstwach nie analizowano i nie uzgodniono z instytucjami finansującymi, w tym z Ministerstwem Finansów, dostępności prognozowanych środków na pokrycie kosztów wdrożenia dyrektyw. (str. 51-52)

5.4. Niektóre zadania warunkujące implementację nowego prawa, wykonano z opóźnieniem w stosunku do terminów określonych w PPC, a niektórych do czasu zakończenia kontroli nie wykonano. I tak, w Ministerstwie Środowiska:

- z opóźnieniem 12 miesięcy opracowano „Standardy zrzutów ścieków komunalnych z niektórych zakładów sektora rolno-spożywczego w oparciu o najlepsze dostępne techniki” oraz „Plan modernizacji i wykorzystania składowisk oraz ich stopniowego zamykania i rozbudowy”, a listę instalacji (zakładów przemysłowych), do których stosować się będą przepisy dyrektywy 96/61/WE – z opóźnieniem 9 miesięcy (str. 41),
- do czasu zakończenia kontroli nie wykonano inwentaryzacji zrzutów substancji niebezpiecznych do wód i kanalizacji oraz programu redukcji zanieczyszczeń wód substancjami z listy I i II do dyrektywy 74/464/EWG, nie utworzono krajowej i wojewódzkich baz danych dotyczących wytwarzania i gospodarowania odpadami oraz gospodarki opakowaniami i odpadami opakowaniowymi, nie zmodernizowano systemu monitoringu zrzutów ścieków z oczyszczalni komunalnych i przemysłowych do środowiska wodnego oraz stanu jakości wód w miejscach zrzutów (str. 42-43).

6. W wyniku kontroli stwierdzono wydatkowanie z naruszeniem prawa kwoty 47,4 tys. zł, wypłaconej wykonawcy składowiska odpadów komunalnych w m. Świniary, gm. Skwierzyna, niezgodnie z warunkami zawartej umowy. Ww. środki przekazane zostały dwa tygodnie po jej zawarciu, a ponad 4,5 miesiąca przed zgłoszeniem inwestycji do odbioru (str. 58)

2.3. Uwagi końcowe i wnioski

Dotychczasowe tempo wdrażania wymagań przepisów prawa Unii Europejskiej, dla których Polska w wyniku negocjacji uzyskała przejściowe okresy dostosowawcze wymaga przyspieszenia.

W celu usunięcia stwierdzonych zaniedbań niezbędne jest podjęcie następujących działań:

Minister Środowiska powinien:

- **spowodować przyspieszenie prac legislacyjnych,**
- **rozważyć potrzebę umocowania prawnego dla wprowadzenia systemu kontroli zawartości siarki w olejach opałowych stosowanych w instalacjach określonych przez dyrektywę 99/32/WE,**
- **zapewnić jak najszybsze wdrożenie Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych,**
- **spowodować przyspieszenie wykonania:**
 - **programów redukcji oraz szczegółowej inwentaryzacji zrzutów substancji niebezpiecznych do wód,**
 - **rewizji wydanych pozwoleń dla zakładów odprowadzających substancje niebezpieczne,**
 - **krajowej i wojewódzkich baz danych dotyczących wytwarzania i gospodarowania odpadami oraz gospodarki opakowaniami i odpadami opakowaniowymi,**
- **rozważyć wprowadzenie systemu monitorowania działań podejmowanych przez organy administracji samorządowej i podmioty gospodarcze na rzecz wdrażania nowych przepisów prawa o ochronie środowiska dostosowanych do wymagań UE, w porozumieniu z Ministrem Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Ministrem Infrastruktury oraz Ministrem Zdrowia,**
- **rozważyć dokonanie ponownej oceny możliwości angażowania środków finansowych na realizację zadań inwestycyjnych wymaganych przepisami dyrektyw UE, dla których Polska uzyskała przejściowe okresy dostosowawcze.**

Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej powinien:

- **spowodować zwiększenie upowszechnienia informacji o zadaniach do realizacji wynikających z negocjacji z UE w sektorze środowisko, wśród zakładów przemysłowych prowadzących działalność objętą przepisami, dla których wdrożenia Polska uzyskała przejściowe okresy dostosowawcze,**

- podjąć wspólnie z Ministrem Środowiska, Ministrem Infrastruktury i Ministrem Zdrowia działania zmierzające do wprowadzenia systemu monitorowania działań podejmowanych przez organy administracji samorządowej i podmioty gospodarcze na rzecz wdrażania nowych przepisów prawa o ochronie środowiska dostosowanych do wymagań UE,

Minister Infrastruktury powinien:

- zwiększyć upowszechnienie informacji o zadaniach do realizacji wynikających z negocjacji z UE w sektorze środowisko, wśród przedstawicieli administracji publicznej szczebla wojewódzkiego, powiatowego i gminnego oraz podmiotów gospodarczych, dla których wdrożenia Polska uzyskała przejściowe okresy dostosowawcze,
- podjąć, wspólnie z Ministrem Środowiska, Ministrem Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministrem Zdrowia, działania zmierzające do wprowadzenia systemu monitorowania działań podejmowanych w ww. jednostkach organizacyjnych na rzecz wdrażania nowych przepisów prawa o ochronie środowiska dostosowanych do wymagań UE.

Wojewodowie powinni:

- ukierunkować kontrole wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska na badanie przestrzegania przez jednostki organizacyjne nowych przepisów prawa o ochronie środowiska, dostosowanych do wymagań UE, w szczególności do wymagań dyrektyw, dla których wdrożenia wynegocjowano przejściowe okresy dostosowawcze.

Prezydenci miast, burmistrzowie i wójtowie powinni, odpowiednio:

- upowszechnić informacje nt. wyników negocjacji Polski z UE w sektorze środowisko wśród podmiotów gospodarczych prowadzących działalność, w zakresie regulowanym przepisami objętymi wynegocjowanymi przejściowymi okresami dostosowawczymi,
- zapewnić terminowe opracowanie gminnych programów ochrony środowiska, w tym planów gospodarki odpadami,
- zapewnić przyspieszenie prac na rzecz selektywnej zbiórki odpadów,
- zintensyfikować działania inwestycyjne podejmowane na terenie objętym ich właściwością w celu wyposażenia miast i gmin w wysokosprawne oczyszczalnie ścieków, sieci kanalizacyjne, składowiska odpadów bezpieczne dla środowiska,
- zwiększyć nadzór nad przestrzeganiem wydanych decyzji na korzystanie ze środowiska.

3. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

3.1. Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych

Układ Europejski ustanawiający stowarzyszenie między Rzeczypospolitą Polską z jednej strony a Wspólnotami Europejskimi i ich Państwami Członkowskimi z drugiej strony⁸ sporządzony w Brukseli dnia 16 grudnia 1991 r., który wszedł w życie z dniem 1 lutego 1994 r., jest podstawowym aktem normatywnym regulującym zagadnienia integracji Polski z Unią Europejską.

Zgodnie z **art. 68 Układu** strony uznają, że istotnym warunkiem wstępnym integracji gospodarczej Polski ze Wspólnotą jest zbliżanie istniejącego i przyszłego ustawodawstwa Polski do ustawodawstwa istniejącego we Wspólnocie.

Oznacza to, że kraje pragnące przystąpić do UE muszą zaadaptować swoje przepisy, zasady i procedury celem wprowadzenia w życie całości aktów prawnych UE - *acquis communautaire*⁹. Jako, że obowiązek adaptacji istnieje nadal po przystąpieniu do UE, proces dostosowania na etapie akcesyjnym stwarza krajom stowarzyszonym możliwość zorganizowania swoich instytucji i procedur oraz szkolenia swoich kadr pod kątem potrzeb i obowiązków wynikających z procesu legislacyjnego, wdrażania i egzekwowania prawa UE.

Dostosowanie obejmuje trzy elementy:

- przyjęcie lub zmianę krajowych ustaw, zasad i procedur w sposób pozwalający na pełne włączenie odpowiednich aktów prawnych UE do wewnętrznego porządku prawnego. Ten proces nazywa się *transpozycją*,
- zapewnienie instytucji i środków finansowych koniecznych do wykonania ustawy czy innych przepisów, tzw. *wdrażanie*,
- zapewnienie koniecznych środków kontroli i instrumentów egzekucji celem zapewnienia pełnej i właściwej zgodności prawa – *egzekwowanie*.

Dyrektywy stanowią większość aktów prawnych UE w dziedzinie ochrony środowiska i muszą być wprowadzane w życie przez ustawy lub inne akty normatywne przed upływem określonego czasu. Poszczególnym państwom pozostawiono swobodę co do wyboru instrumentu i metody dostosowania przepisu do krajowego systemu prawnego i administracyjnego.

Rozporządzenia obowiązują bezpośrednio i mają pierwszeństwo przed prawem wewnętrznym będącym w sprzeczności z nimi. Zatem rozporządzenia pozostają w większości poza zasięgiem procesu dostosowania i wchodzi w życie w krajach przystępujących do UE w dniu przystąpienia.

Rozporządzenia zazwyczaj mają precyzyjnie określony cel i są stosowane wówczas, gdy istnieje potrzeba wprowadzenia dokładnie tych samych wymogów we wszystkich państwach członkowskich.

⁸ Dz.U. z 1994r. Nr 11, poz.38 z późn.zm.

⁹ *acquis communautaire* – zbiór przepisów prawnych obowiązujących na terenie UE.

Uchwała Rady Ministrów z dnia 01.02.1994r. zobowiązała organy administracji państwowej do nadania priorytetowego charakteru wszystkim zadaniom wynikającym z Układu Europejskiego. Od tego też roku wszelkie zmiany w polskim prawodawstwie i działania inwestycyjne były przeprowadzane w kierunku dostosowywania krajowego rynku do wymagań UE.

Ustawą z dnia 08.08.1996 r. Sejm RP powołał Komitet Integracji Europejskiej, który przejął obowiązki wcześniejszego Urzędu Pełnomocnika Rządu ds. Integracji Europejskiej. Do zadań Komitetu należało opracowanie, a następnie koordynowanie realizacji programu dostosowania prawa polskiego do standardów prawnych Unii Europejskiej w dziedzinie budowy jednolitego rynku. Komitetowi podlegały Zespoły ds. Integracji Europejskiej, utworzone w poszczególnych ministerstwach, pełniące rolę opiniodawczo-doradczą ministrów, odpowiedzialne za kształtowanie i przebieg realizacji polityki resortu w stosunku do Unii Europejskiej.

W styczniu 1997 r. Rada Ministrów przyjęła, opracowaną przez Komitet, Narodową Strategię Integracji, a w czerwcu Harmonogram Działań Implementacyjnych dla tej Strategii. Harmonogram zawierał 120 najpilniejszych zadań wyselekcjonowanych z Narodowej Strategii, określał instytucje odpowiedzialne za realizację tych zadań oraz terminy ich wykonania.

W związku z podjęciem w kraju przygotowań do negocjacji z Unią Europejską, Zarządzeniem Przewodniczącego KIE z dnia 03.06.97 r., powołany został Międzyresortowy Zespół do przygotowania dokumentacji na potrzeby negocjacji o członkostwo Polski w Unii. W skład Zespołu wchodziło 19 wiceministrów, którym powierzono przewodniczenie 33 Podzespołom zadaniowym, odpowiedzialnym za przebieg i koordynację prac w określonym obszarze negocjacyjnym. Podzespoły skupiały członków Zespołu ds. Integracji Europejskiej ministerstwa wiodącego oraz przedstawicieli ministerstw, których kompetencje obejmowały część tego obszaru.

Podsekretarz Stanu w b. Ministerstwie Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa przewodniczył 13. Podzespołowi, zajmującemu się obszarem „Środowisko Naturalne”.

Negocjacje akcesyjne w obszarze „środowisko” Polska rozpoczęła oficjalnie w grudniu 1999 r. Główny ciężar przygotowania stanowiska negocjacyjnego i innych dokumentów wymaganych do negocjacji, spoczywał na Ministerstwie Środowiska. Interdyscyplinarny charakter prawa o ochronie środowiska spowodował, że udział w pracach nad stanowiskiem negocjacyjnym miały także inne resorty, w tym b. Ministerstwo Gospodarki, b. Urząd Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast, Ministerstwo Zdrowia, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Państwowa Agencja Atomistyki.

W wyniku tymczasowego zakończenia negocjacji w obszarze „środowisko”, w dniu 26 października 2001 r., podczas Konferencji w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, zostało przyjęte **Wspólne Stanowisko Unii Europejskiej**. W Stanowisku tym Unia Europejska zaakceptowała 9 wniosków Polski o przyznanie

przejściowych okresów dostosowawczych, które dotyczyły wdrożenia 8 dyrektyw i jednego rozporządzenia¹⁰.

W wyniku analizy prawa wspólnotowego, przyjętego po tymczasowym zamknięciu negocjacji z UE, Polska wystąpiła o dodatkowy okres przejściowy dla wdrożenia dyrektywy 2001/80/WE w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych źródeł spalania paliw. We Wspólnym Stanowisku Unii Europejskiej z dnia 25 listopada 2002 r. z Konferencji w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, zamykającym negocjacje w rozdziale 22: środowisko, przyznano Polsce przejściowe okresy dostosowawcze dla wdrożenia wymagań 9 dyrektyw i jednego rozporządzenia.

Wynegocjowane w obszarze „środowisko” okresy przejściowe dotyczyły następujących dyrektyw i rozporządzenia:

Jakość powietrza

Dyrektywa 99/32/WE w sprawie redukcji zawartości siarki w niektórych paliwach płynnych

- **art. 1 ust. 1** – celem niniejszej Dyrektywy jest zredukowanie emisji dwutlenku siarki, pochodzącej ze spalania poszczególnych rodzajów paliw i przez to zmniejszenie szkodliwego wpływu takich emisji na ludzi i na środowisko.
- **art. 3 ust. 1** – Państwa Członkowskie podejmą wszelkie niezbędne kroki w celu zapewnienia, że od 1 stycznia 200 r., w obrębie swoich terytoriów, nie będą stosować ciężkich olejów opałowych, które zawierają więcej niż 1,00% wagowo siarki.

W odniesieniu do **dyrektywy 99/32/WE w zakresie art. 3 ust. 1** strona polska uzyskała **4-letni okres przejściowy – do 31. 12. 2006 r.** Jednocześnie we Wspólnym Stanowisku UE zdecydowała, że niezbędne inwestycje w Rafinerii Glimar zostaną ukończone do 31.12.2004 r., co oznacza, że od 1.01.2005 r. nie będą używane żadne pochodzące z tej Rafinerii ciężkie oleje opałowe o zawartości ponad 1,00% siarki wagowo.

Dyrektywa 94/63/WE w sprawie kontrolowania emisji lotnych związków organicznych powstałych wskutek magazynowania benzyny i jej dystrybucji z terminali do stacji obsługi

- **art. 1** – Niniejsza Dyrektywa stosuje się do operacji, instalacji, pojazdów i statków służących do przechowywania, załadunku i transportu benzyny między terminalami a stacjami benzynowymi.
- **art. 3 ust. 1** – Instalacje magazynujące terminali powinny być zaprojektowane i eksploatowane zgodnie z warunkami technicznymi zawartymi w Załączniku I¹¹. Warunki określono tak, by zmniejszyć całkowite roczne straty benzyny wynikające z procesu załadunku i przechowywania w każdej instalacji magazynowej terminalu, do wielkości poniżej 0,01% wydajności wagowej instalacji.

¹⁰ dyrektywy i rozporządzenie oraz okresy przejściowe zostały szczegółowo opisane w części „Analiza przedkontrolna”

¹¹ Załącznik I - określa wymagania odnośnie instalacji magazynujących w terminalach.

- **art. 4 ust. 1** – Sprzęt służący do załadunku i rozładunku, powinien być zaprojektowany i eksploatowany zgodnie z technicznymi wymaganiami Załącznika II¹². Wymagania te przyjęte zostały z myślą o zmniejszeniu całkowitych rocznych strat benzyny, wynikających z załadunku i rozładunku przenośnych kontenerów w terminalach, poniżej docelowej wartości równej 0,005 % wydajności (wagowo). Wszystkie terminale posiadające urządzenia załadownicze dla samochodów-cystern, winny być wyposażone w przynajmniej jedną suwnicę bramową, odpowiadającą wymaganiom technicznym co do sprzętu do załadunku od spodu, wymienionym w Załączniku IV¹³. Wymagania te powinny być okresowo sprawdzane w regularnych odstępach czasu o ile uznane to będzie za stosowne, według procedury zawartej w art. 8,
- **art. 4 ust.2 pkt b** – Wymagania ust.1 obowiązują po upływie 3 lat od daty, określonej w art. 10¹⁴ dla nowych terminali do załadunku samochodów-cystern, wagonów-cystern i/lub na statki, jeżeli wydajność tych terminali przewyższa 150 000 ton rocznie,
- **art. 5 ust. 1** – Ruchome kontenery powinny być projektowane i eksploatowane zgodnie z wymaganiami określonymi w dyrektywie.
- **art. 6 ust. 1** – Urządzenia do załadunku i przechowywania powinny być zaprojektowane i eksploatowane zgodnie z warunkami technicznymi, wymienionymi w Załączniku III¹⁵. Warunki mają na celu zmniejszenie całkowitych rocznych strat benzyny, wynikających z załadunku do instalacji magazynujących w stacjach benzynowych poniżej wartości docelowej równej 0,01 % wydajności.

Dla **dyrektywy 94/63/WE w zakresie art. 3, art. 4, art. 5, art. 6** zostały wynegocjowane następujące okresy przejściowe:

- w odniesieniu do artykułu 4 ust. 2 pkt b zawierającego wymagania dotyczące instalacji do załadunku i rozładunku cystern na istniejących terminalach o rocznej przepustowości powyżej 150 000 ton benzyn – **2-letni okres przejściowy - do 31.12.2004 r.;**
- dla innych instalacji niż ww., w zakresie wymagań art. 3, 4, 5 i 6 – **3-letni okres przejściowy - do 31.12.2005 r.**

Dyrektywa 2001/80/WE w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych źródeł spalania paliw

- **art. 1** – Niniejsza dyrektywa dotyczy źródeł spalania paliw, których nominalna moc cieplna, określona jako ilość energii cieplnej wprowadzonej w paliwie w jednostce czasu przy nominalnym obciążeniu źródła jest równa 50 MW_t lub większa, niezależnie od rodzaju używanego paliwa (stałego, ciekłego lub gazowego).
- **art. 4 ust. 1** stanowi, że Państwa Członkowskie, bez uszczerbku dla przepisów art. 17, podejmą niezbędne kroki w celu zapewnienia, że we wszystkich pozwoleniach na budowę lub w przypadku, gdy taka procedura nie obowiązuje, w pozwoleniach na użytkowanie nowych źródeł, które zdaniem właściwych

¹² Załącznik II – określa wymagania co do instalacji załadowniczych i rozładowniczych terminali.

¹³ Załącznik IV – określa wymagania techniczne w stosunku do ładowanych od spodu europejskich samochodów-cystern z systemu zbierania pary i zabezpieczeniem przed przepełnieniem.

¹⁴ art.10 – Państwa członkowskie powinny wprowadzić prawa, regulacje i zarządzenia administracyjne, niezbędne do wypełnienia warunków niniejszej dyrektywy do dnia 31 grudnia 1995r.

¹⁵ Załącznik III – określa wymagania co do instalacji załadowniczych i magazynujących w stacjach benzynowych i terminalach, gdzie ma miejsce pośrednie przechowywanie par.

organów administracji będą przedmiotem wniosku w pełnym zakresie o wydanie pozwolenia przed 27 listopada 2002 r., pod warunkiem, że dane źródło zostanie oddane do użytkowania nie później niż 27 listopada 2003 r. – będą zawarte warunki dotyczące przestrzegania dopuszczalnych wielkości emisji dwutlenku siarki, tlenków azotu i pyłu, określonych w punkcie A załączników III – VII.

- **art. 4 ust. 3** stanowi, że Państwa Członkowskie, bez uszczerbku dla postanowień dyrektywy 96/61/WE i dyrektywy 96/62/WE z dnia 27 września 1996 r. w sprawie oceny i zarządzania jakością powietrza, najpóźniej do 1 stycznia 2008 r., w znaczącym stopniu zmniejszą poziomy emisji wskutek:
 - a) podjęcia odpowiednich kroków w celu zapewnienia, że we wszystkich pozwoleniach niezbędnych do rozpoczęcia użytkowania istniejących źródeł będą zawarte warunki dotyczące przestrzegania dopuszczalnych emisji określonych dla nowych źródeł, o których mowa w ust. 1; lub
 - b) zapewnienia, że istniejące źródła zostaną objęte krajowym planem redukcji emisji, o którym mowa w ust. 6;oraz, odpowiednio, zastosowania postanowień art. 5, 7 i 8.

Dla wdrożenia **dyrektywy 2001/80/WE** zostały ustalone następujące okresy przejściowe:

- **do 31.12.2015 r. dla ograniczenia emisji dwutlenku siarki** z zakładów wymienionych w zał. 5 do Wspólnego Stanowiska Unii Europejskiej z dnia 25 listopada 2002 r. z Konferencji w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, zamykającego negocjacje z Polską w rozdziale 22: środowisko i stosownie do pośrednich celów jak ustalono w zał. 5 i 6 do tego Stanowiska;
- **do 31.12.2017 r. dla ograniczenia emisji tlenków azotu** z zakładów wymienionych w zał. 5 do ww. Wspólnego Stanowiska i stosownie do pośrednich celów jak ustalono w zał. 6. Przy czym dla zakładów o mocy powyżej 500 MWt – ustalono **okres przejściowy do 31.12.2015 r.**
- **do 31.12.2017 r., dla ograniczenia emisji pyłów** z komunalnych ciepłowni wymienionych w zał. 5 do Wspólnego Stanowiska.

Jednocześnie do 1 stycznia 2008 r. oraz do 1 stycznia 2012 r. Polska została zobowiązana do przedłożenia Komisji Europejskiej uaktualnionych planów, w tym planów inwestycyjnych, stopniowego dochodzenia zakładów do wymagań dyrektywy. Plany powinny zapewnić redukcję emisji zgodnie z pośrednimi celami określonymi w zał. 6 do Wspólnego Stanowiska. Ostatecznym celem planu powinno być ograniczenie emisji dwutlenku siarki do 400 kt w roku 2010 i 300 kt w roku 2012.

Gospodarka odpadami

Dyrektywa 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych

- **art. 1 ust. 1** – Niniejsza Dyrektywa ma na celu zharmonizowanie działań podejmowanych na poziomie krajowym w związku z gospodarką opakowaniami i odpadami opakowaniowymi, z jednej strony w celu niedopuszczenia do ich oddziaływania na środowisko wszystkich państw członkowskich oraz krajów trzecich lub zmniejszenia takiego ich oddziaływania, doprowadzając do wysokiego poziomu ochrony środowiska, zaś z drugiej strony w celu zapewnienia funkcjonowania rynku wewnętrznego oraz dla uniknięcia barier handlowych lub zniekształcania i ograniczania konkurencji w obrębie Wspólnoty.

- **art. 1 ust. 2** – W tym celu niniejsza Dyrektywa określa działania zmierzające w pierwszym rzędzie do niedopuszczenia do powstawania odpadów z opakowań, a także do przyjęcia kolejnych zasad podstawowych: wielokrotności użycia opakowań, recyklingu oraz innych form odzyskiwania zużytych opakowań, a co za tym idzie, zmniejszenia ilości odpadów do usuwania.
- **art. 6 ust. 1** – dla realizacji niniejszej Dyrektywy państwa członkowskie podejmą niezbędne działania w celu osiągnięcia następujących wielkości docelowych na całym terytorium;
 - a) nie później niż pięć lat od dnia, przed którym niniejsza Dyrektywa musi być uwzględniona w prawie krajowym, odzyskiwanie materiałów z odpadów opakowaniowych ma wynosić co najmniej 50% i co najwyżej 65% masy;
 - b) w ramach tej wielkości ogólnej i w tym samym terminie recykling całości materiałów opakowaniowych zawartych w odpadach z opakowań ma wynosić co najmniej 25% i co najwyżej 45% masy oraz co najmniej 15% masy każdego materiału;
 - c) nie później niż 10 lat od dnia, do którego niniejsza Dyrektywa musi zostać uwzględniona w prawie krajowym, odzyskiwanie i recykling materiałów ma następować w procencie, jaki zostanie ustalony przez Radę zgodnie z ust. 3 (b) z zamiarem znacznego zwiększenia wielkości docelowych wymienionych w punktach a) i b).

W wyniku negocjacji dotyczących wdrożenia **dyrektywy 94/62/WE**, UE przyjęła informację strony polskiej, że **do końca 2002 r.** w Polsce zostanie osiągnięty 15% poziom recyklingu dla papieru oraz zaakceptowała wnioski Polski o przyznanie przejściowych okresów dostosowawczych dla wdrożenia art. 6 omawianej dyrektywy, a mianowicie: **do 31.12.2003 r.** dla osiągnięcia docelowego 15% poziomu recyklingu szkła, **do 31.12.2005 r.** dla docelowego 15% poziomu recyklingu tworzyw sztucznych i metali, **do 31.12.2005 r.** dla osiągnięcia ogólnego min. 25% poziomu recyklingu materiałów z odpadów opakowaniowych oraz **do 31.12.2007 r.** dla osiągnięcia ogólnego min. 50% poziomu odzysku materiałów j.w.

Dyrektywa 99/31/WE w sprawie składowisk odpadów

- **art. 1 ust. 1** – celem niniejszej Dyrektywy, poprzez zastosowanie ostrych wymagań techniczno-eksploatacyjnych dotyczących odpadów i składowisk ziemnych, jest zapewnienie środków, procedur i wskazówek służących sprawom zapobiegania i obniżania w możliwie najwyższym stopniu, negatywnych skutków w środowisku, a w szczególności w zakresie zanieczyszczania wód powierzchniowych, wód podziemnych, gleb i powietrza, jak również w środowisku ogólnościowym, łącznie z uwzględnieniem efektu cieplarnianego, a także sprawom wszelkiego ryzyka dla zdrowia ludzi, wynikającego ze składowania odpadów do ziemi, podczas całego cyklu życia składowiska ziemnego.
- **art. 14 pkt c** – Państwa Członkowskie podejmą środki w celu, aby składowiska, na które udzielono zezwolenia lub które już są eksploatowane w okresie transpozycji niniejszej Dyrektywy, nie mogły kontynuować eksploatacji dopóty, dopóki możliwie bezzwłocznie nie zostaną zrealizowane niżej opisane działania, lecz najpóźniej w ciągu 8 lat, licząc od terminu określonego w art. 18 (dwa lata po wejściu w życie niniejszej Dyrektywy), tj. m.in. w oparciu o zatwierdzony plan dostosowania terenu pod składowisko, kompetentny organ zatwierdzi potrzebne prace i ustanowi okres przejściowy na realizację tego planu.

- w załączniku 1, § 2 dotyczy kontroli wód i postępowania z odciekami, § 3 dot. ochrony gleb i wód, § 4 dot. kontroli gazu, a § 6 - stabilności masy odpadów i związanej z nimi zabudowy.

Dla dyrektywy 99/31/WE w zakresie stosowania art. 14 pkt c oraz załącznika 1 § 2, 3, 4 i 6 do dyrektywy, w odniesieniu do istniejących składowisk komunalnych odpadów innych niż niebezpieczne, ustalony został **3-letni okres przejściowy – do 1.07.2012 r.** i odpowiednio osiągnięcie celów pośrednich określonych w załączniku 1 a) do Wspólnego Stanowiska.

We Wspólnym Stanowisku UE podkreśliła, że władze na poszczególnych szczeblach administracji potrzebują wspólnie planować i działać dla zapewnienia efektywnego wdrożenia dyrektywy w uzgodnionych ramach czasowych. W związku z tym władze powiatowe do 31 grudnia 2003 r. przyjmą plany gospodarki odpadami, które będą zawierać określone programy zamknięcia i modernizacji składowisk do 31 grudnia 2012 r. jak również budowy nowych składowisk do 31 grudnia 2008 r.

Rozporządzenie 259/93/EWG w sprawie nadzoru i kontroli przesyłania odpadów w obrębie, do oraz poza obszar Wspólnoty Europejskiej

- **art. 1 ust. 1** – Rozporządzenie niniejsze stosuje się do transportu odpadów wewnątrz, do i ze Wspólnoty.
- **art. 3 ust. 1** – Kiedy powiadamiający ma zamiar przesłać odpady do unieszkodliwienia z jednego państwa członkowskiego do innego państwa członkowskiego i/lub dokonać ich tranzytu przez jedno lub kilka innych państw członkowskich, i bez naruszenia art. 25 ust. 2 i art. 26 ust. 2, powiadomi on kompetentny organ władzy kraju przeznaczenia i prześle kopię powiadomienia do kompetentnych organów władzy krajów przeznaczenia i tranzytu, a także do odbiorcy.
- **art. 3 ust. 2 - 4** – Powiadomienia mają obowiązkowo być wysyłane odnośnie każdego pośredniego etapu przesyłki od miejsca wysyłki do ostatecznego miejsca przeznaczenia. Powiadomienie dokonywane jest listem przewozowym, który wystawiany jest przez kompetentny organ władzy kraju wysyłki.
- **art. 3 ust. 6** – Pomiędzy powiadamiającym a odbiorcą musi być sporządzony kontrakt dotyczący unieszkodliwienia odpadów.
- **art. 4 ust. 1** – Po otrzymaniu powiadomienia, kompetentny organ władzy kraju przeznaczenia, w ciągu trzech dni roboczych wyśle powiadamiającemu potwierdzenie, a jego kopie do innych zainteresowanych kompetentnych organów władzy i do odbiorcy.
- **art. 4 ust. 2** – a) Kompetentny organ władzy kraju przeznaczenia ma 30 dni po wysłaniu potwierdzenia na podjęcie decyzji zezwalającej na wysyłkę, z warunkami, lub bez, lub na odmowę. Kompetentny organ władzy kraju przeznaczenia wyśle powiadamiającemu swoją decyzję na piśmie, z kopiami do innych zainteresowanych kompetentnych organów władzy.
b) Kompetentne organy władzy krajów wysyłki i tranzytu mogą wnosić zastrzeżenia w ciągu 20 dni po wysłaniu potwierdzenia. Mogą one również zażądać dodatkowych informacji. Wspomniane zastrzeżenia zostają przekazane powiadamiającemu na piśmie, z kopiami do innych zainteresowanych kompetentnych organów władzy.
c) Zastrzeżenia i warunki, o których mowa w pkt a i b są oparte na postanowieniach ust. 3.

- d) Kompetentne organy władzy krajów przeznaczenia i tranzytu mogą, w ciągu 20 dni po wysłaniu potwierdzenia, podać warunki w odniesieniu do transportu odpadów w obrębie swojej jurysdykcji.
- **art. 4 ust. 5** – Kompetentny organ władzy kraju przeznaczenia zaznaczy swoje pozwolenie przez odpowiednie opieczetowanie listu przewozowego.

Dla wdrożenia **rozporządzenia 259/93/EWG** Polska uzyskała następujące okresy przejściowe:

- **do 31.12.2007 r.** dla ograniczenia importu w celu odzysku odpadów ze szkła, papieru, tworzyw sztucznych i zużytych opon. Do tego dnia przesyłanie wymienionych rodzajów odpadów będzie zgłaszane do właściwych organów za pomocą dokumentu przewozowego, wymaganego w art. 3 rozporządzenia, co pozwoli na zastosowanie przepisów art. 4, z możliwością przedłużenia tego terminu, po akcesji, do 31 grudnia 2012 r. w odniesieniu do tworzyw sztucznych,
- **do 31.12.2007r.** dla ograniczenia importu odpadów przeznaczonych do odzysku z żółtej listy, przedstawionych w załączniku 2 do Wspólnego Stanowiska. Do tego dnia przesyłanie wymienionych rodzajów odpadów będzie zgłaszane do właściwych organów za pomocą dokumentu przewozowego, wymaganego w art. 3 rozporządzenia, co pozwoli na zastosowanie przepisów art. 4, z możliwością przedłużenia tego terminu, po akcesji, do 31 grudnia 2012 r.,
- **do dnia 31 grudnia 2012 r.** dla ograniczenia importu w celu odzysku odpadów z czerwonej listy i odpadów niesklasyfikowanych (podanych w załącznikach II, III i IV do rozporządzenia). Do tego dnia przesyłanie tych odpadów będzie zgłaszane do właściwych organów za pomocą dokumentu przewozowego, wymaganego w art. 3 rozporządzenia, co pozwoli na zastosowanie przepisów art. 4.

Udzielone Polsce przejściowe okresy dostosowawcze dla wdrożenia omawianego rozporządzenia mają charakter „osłonowy” dla tworzenia polskiego sektora recyklingu. Ich celem jest zapobieżenie załamaniu stabilności finansowej polskiego systemu recyklingu w pierwszych latach jego tworzenia, kiedy po przystąpieniu do Unii Europejskiej, Polska znajdzie się pod presją systemów odzysku krajów członkowskich UE, które dysponując dużymi nadwyżkami wysegregowanych surowców wtórnych będą w stanie zaoferować je przetwórcom po cenach znacznie niższych od cen takich surowców pochodzących z obszaru Polski.

We Wspólnym Stanowisku postanowiono:

W zakresie, w jakim rozwiązania przejściowe zostaną uzgodnione wobec instalacji odzysku odpadów, które nie spełniają wymagań UE, w instalacjach tych nie powinno się prowadzić odzysku żadnych odpadów z importu do końca okresu przejściowego. Polska zakazuje importu odpadów do instalacji unieszkodliwiających odpady w celu umożliwienia stopniowego wdrożenia dyrektywy 99/31/WE.

Wszystkie inne przypadki przesyłania odpadów należy zgłaszać do właściwych organów za pomocą dokumentu przewozowego wymaganego w art. 6 ust. 3 rozporządzenia, co w przypadku przesyłania odpadów w celu odzysku, pozwoli stosować przepis art. 6 ust. 1 do dnia 31 grudnia 2012 r.

Jakość wody

Dyrektywa 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych

- **art.1** dotyczy gromadzenia, oczyszczania i zrzutu ścieków komunalnych oraz oczyszczania i zrzutu ścieków z niektórych sektorów przemysłowych. Celem niniejszej dyrektywy jest ochrona środowiska przed niekorzystnymi skutkami zrzutów ścieków
 - **art. 3 ust. 1** – Państwa członkowskie zapewnią, aby wszystkie aglomeracje wyposażone były w system kanalizacji zbiorczej dla ścieków komunalnych,
 - najpóźniej do dnia 31 grudnia 2000 r. dla aglomeracji powyżej 15 000 LRM,
 - najpóźniej do dnia 31 grudnia 2005 r. dla aglomeracji liczących 2000 do 15 000 LRM,
- W miejscach, gdzie budowa systemu kanalizacji zbiorczej ścieków nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty, należy zastosować systemy indywidualne lub inne odpowiednie rozwiązania zapewniające ten sam poziom ochrony środowiska.
- **art. 4 ust. 1** – Państwa członkowskie zapewnią, że ścieki komunalne przed zrzutem będą poddane drugiemu stopniowi oczyszczania lub innemu równie skutecznemu oczyszczaniu w terminach określonych w dyrektywie.
 - **art. 4 ust. 3** – Zrzuty z oczyszczalni ścieków komunalnych opisane m.in. w ust.1 mają spełniać odnośne wymagania załącznika I B. Wymagania te mogą być zmienione zgodnie z procedurą określoną w art.18.
 - **art. 5 ust. 2** – Państwa członkowskie zapewnią, że ścieki komunalne odprowadzane do systemów kanalizacji zbiorczej, przed zrzutem do odbiorników wrażliwych, będą poddane dokładniejszemu oczyszczaniu niż opisane w art.4.
 - **art. 5 ust. 3** – Zrzuty z oczyszczalni ścieków komunalnych opisane w ust.2 mają spełniać odnośne wymagania załącznika I B. Wymagania te mogą być zmienione zgodnie z procedurą określoną w art.18.
 - **art. 5 ust. 4** – Wymagania wobec poszczególnych oczyszczalni ścieków, podane w ust.2 i 3 tego artykułu, mogą nie mieć zastosowania do odbiorników wrażliwych tam, gdzie można wykazać, że minimalne zmniejszenie całkowitego ładunku w ściekach dopływających do wszystkich oczyszczalni ścieków komunalnych na tym obszarze wynosi co najmniej 75% w odniesieniu do fosforu całkowitego i co najmniej 75% w odniesieniu do całkowitego azotu.
 - **art. 7** - Państwa członkowskie zapewnią, że do dnia 31 grudnia 2005 r. ścieki komunalne odprowadzane do systemów kanalizacji zbiorczej przed zrzutem będą poddane właściwemu oczyszczaniu, jak opisano w art.2 ust.9¹⁶, w odniesieniu do następujących przypadków:
 - zrzutów do wód słodkich i estuariów z aglomeracji o RLM poniżej 2 000,
 - zrzutów do wód przybrzeżnych z aglomeracji o RLM poniżej 10 000.
 - **art. 13 ust. 1** – Państwa członkowskie zapewnią, że do dnia 31 grudnia 2000 r. ulegające rozkładowi biologicznemu ścieki przemysłowe z zakładów należących do pewnych sektorów przemysłowych wymienionych w załączniku III, które nie dopływają do oczyszczalni ścieków komunalnych, przed zrzutem do wód będących ich odbiornikami, będą spełniały warunki określone w przepisach i/lub specjalnych pozwoleniach ustanowionych wcześniej przez kompetentną władzę lub inny właściwy organ, w odniesieniu do wszystkich zrzutów z zakładów reprezentujących równoważną liczbę mieszkańców 4 000 i większą.

¹⁶ Zgodnie z art.2 ust.9 „właściwe oczyszczanie” oznacza oczyszczanie ścieków komunalnych za pomocą jakiegokolwiek procesu i/lub systemu odprowadzania pozwalającego wodom, do których odprowadzane są ścieki, spełniać odpowiednie role w zakresie jakości oraz innych wymagań zawartych w przepisach niniejszej dyrektywy i innych odpowiednich dyrektyw Wspólnoty.

Dla dyrektywy 91/271/EWG zostały wynegocjowane następujące okresy przejściowe:

- **do dnia 31 grudnia 2005 r.** ścieki będą oczyszczane zgodnie z wymaganiami Dyrektywy w 674 ze wszystkich aglomeracji o łącznej równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 26.120.980, odpowiadającej 68,8% ogólnego ładunku substancji ulegających biodegradacji;
- **do dnia 31 grudnia 2010 r.** ścieki będą oczyszczane zgodnie z wymogami Dyrektywy w 1069 ze wszystkich aglomeracji o łącznej równoważnej liczbie mieszkańców 32.680.776, odpowiadającej 86,0% ogólnego ładunku substancji ulegających biodegradacji;
- **do dnia 31 grudnia 2013 r.** ścieki będą oczyszczane zgodnie z wymaganiami Dyrektywy w dodatkowych 96 aglomeracjach o łącznej równoważnej liczbie mieszkańców 1.961.294, odpowiadającej 5,1% ogólnego ładunku substancji ulegających biodegradacji.

W rezultacie **do dnia 31 grudnia 2015r.** ścieki będą oczyszczane zgodnie z wymaganiami Dyrektywy we wszystkich 1479 aglomeracjach o łącznej RLM 38.004.976, odpowiadającej 100% ogólnego ładunku substancji ulegających biodegradacji.

We Wspólnym Stanowisku UE odnotowała, że Polska całe swoje terytorium uznała za obszar wrażliwy na eutrofizację i przyjęła do wiadomości, że Polska zamierza wdrożyć dyrektywę zgodnie z art. 5 ust. 4.

Ponadto we Wspólnym Stanowisku UE zaakceptowała dla Polski **okres przejściowy do 31 grudnia 2010 r.** dla wdrożenia art. 13 dyrektywy.

Dyrektywa 76/464/EWG w sprawie zanieczyszczenia spowodowanego przez niektóre niebezpieczne substancje odprowadzane do środowiska wodnego Wspólnoty oraz dyrektywy córki: – 82/176/EWG, 83/513/EWG, 84/491/EWG, 86/280/EWG, 88/347/EWG i 90/415/EWG – dot. poszczególnych substancji niebezpiecznych

- **art. 1 ust. 1** – Niniejsza dyrektywa stosuje się do: śródlądowych wód powierzchniowych, wód terytorialnych, wewnętrznych wód przybrzeżnych, wód podziemnych.
- **art. 2** – Państwa Członkowskie podejmują odpowiednie działania w celu eliminacji zanieczyszczenia wód, o których mowa w art.1, niebezpiecznymi substancjami z rodzin i grup substancji z wykazu I zał. i zmniejszenia zanieczyszczenia wspomnianych wód niebezpiecznymi substancjami z rodzin i grup substancji z wykazu II zał., zgodnie z niniejszą dyrektywą, której postanowienia są tylko pierwszym krokiem na drodze do tego celu.
- **art. 3** – W odniesieniu do substancji należących do rodzin i grup substancji z wykazu I załącznika:
 - wszystkie zrzuty do wód , o których mowa w art.1, zawierające którąkolwiek z takich substancji, wymagają uprzedniego pozwolenia kompetentnego organu władzy danego państwa członkowskiego;
 - pozwolenie to będzie określało normy emisyjne dla zrzutu którejkolwiek substancji do wód, o których mowa w art.1 i, jeśli jest to niezbędne dla

wprowadzenia w życie niniejszej dyrektywy, do zrzutów którejkolwiek z takich substancji do systemu kanalizacji;

- w przypadku zrzutów którejkolwiek z takich substancji do wód, o których mowa w art.1, zrzuty te muszą spełniać warunki zawarte w pozwoleniu w okresie tam przewidzianym;
- pozwolenia mogą być udzielane tylko na czas ograniczony. Mogą one zostać odnawiane,
- **art. 4 ust. 1** – Państwa Członkowskie zastosują system emisji zerowej w odniesieniu do zrzutów do wód podziemnych substancji z wykazu I.
- **art. 4 ust. 2** – Państwa Członkowskie zastosują do wód podziemnych postanowienia dyrektywy dotyczące substancji należących do rodzin i grup substancji z wykazu II zał.
- **art. 4 ust. 3** – Ust. 1 i 2 nie będą miały zastosowania do ścieków bytowych ani do zrzutów wtłaczanych do głębokich, zasolonych i bezużytecznych warstw wodonośnych.
- **art. 5 ust. 1** – Stanowi co określają normy emisyjne ustalone w pozwoleniu wydanym zgodnie z art.3.
- **art. 7 ust. 1** – W celu zmniejszenia zanieczyszczenia wód, o których mowa w art.1 substancjami z wykazu II, państwa członkowskie ustalą programy, przy wprowadzeniu których użyją metody omówionej w ust.2 i 3.
- **art. 7 ust. 5** – Programy te będą określać ostateczne terminy ich wdrożenia w życie.

Dla wdrożenia **dyrektywy 76/464/EWG wraz z dyrektywami „córkami”** ustalony został **5-letni okres przejściowy – do 31.12.2007 r.**, na podstawie zapewnienia Polski, że:

- do dnia akcesji zostaną w pełni wdrożone przepisy dotyczące heksachlorocykloheksanu, DDT, aldryny, dieldryny, endryny i izodryny,
- wszelkie zrzuty pozostałych substancji z listy I będą dozwolone na podstawie pozwolenia, pozwolenia zostaną zweryfikowane i niezwłocznie rozpocznie się weryfikacja pozwoleń dla zidentyfikowanych 180 dużych zakładów,
- system monitoringu wód zostanie w pełni dostosowany do wymagań dyrektyw.

W odniesieniu do substancji z listy II, UE przyjęła do wiadomości, że Polska do dnia akcesji ustali programy redukcji zanieczyszczeń, które będą zawierać prawnie wiążący termin ich wdrożenia nie później niż w ciągu 6 lat od ich przyjęcia oraz określą cele jakościowe, standardy emisji dla substancji z listy II, inne niezbędne środki redukcji i postanowienia odnoszące się do monitoringu.

Zanieczyszczenia przemysłowe

Dyrektywa 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń

- **art. 1** – Celem niniejszej dyrektywy jest osiągnięcie zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń wynikających z przedsięwzięć wymienionych w Załączniku I (zakłady przemysłu energetycznego, produkcja i obróbka metalu,

przemysł mineralny, przemysł chemiczny, gospodarka odpadami i inne działania wymienione w pkt 6 załącznika I). Ustala ona środki do zapobiegania, oraz jeżeli nie jest to praktykowane, do zmniejszenia emisji do powietrza, wody i ziemi ze wspomnianych powyżej przedsięwzięć, włącznie ze środkami dotyczącymi odpadów, w celu osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony środowiska jako całości.

- **art. 3** – Kraje Członkowskie podejmą niezbędne środki aby zapewnić, że kompetentne organy władzy zapewnią, że instalacje będą obsługiwane w taki sposób, że:
 - podejmowane są wszystkie stosowne środki zapobiegające zanieczyszczeniom, zwłaszcza poprzez zastosowanie najlepszych dostępnych technik;
 - nie powstają żadne istotne zanieczyszczenia;
 - unika się wytwarzania odpadów zgodnie z dyrektywą 75/442/EWG z 15 lipca 1975 w sprawie odpadów; jeżeli odpady są wytwarzane, lub prowadzony jest odzysk, lub jeżeli jest to ze względów technicznych i ekonomicznych niemożliwe, są one usuwane tak aby unikać lub ograniczać wpływ na środowisko;
 - energia wykorzystywana jest efektywnie;
 - podejmowane są konieczne środki aby zapobiegać wypadkom i ograniczać ich konsekwencje;
 - podejmowane są niezbędne środki w związku z ostatecznym zaprzestaniem działalności, aby unikać zagrożenia zanieczyszczeniem i, aby pozostawić miejsce, w którym prowadzono działalność w zadowalającym stanie.

W celu dostosowania do niniejszego artykułu, wystarczające będzie, że Kraje Członkowskie zapewnią, że kompetentne organy władzy uwzględnią ogólne zasady określone w niniejszym artykule przy ustalaniu warunków zezwolenia.

- **art. 8** – Bez szkody dla innych wymogów ustalonych w prawie krajowym lub prawie Wspólnoty, kompetentny organ władzy udzieli zezwolenia, które będzie zawierać warunki gwarantujące, że instalacja spełnia wymogi niniejszej dyrektywy lub, jeżeli nie spełnia, odmówi udzielenia zezwolenia.
- **art. 9 ust. 1** – Kraje Członkowskie zapewnią, że zezwolenie zawierać będzie wszystkie środki niezbędne dla spełnienia wymogów artykułu 3 i 10 w sprawie udzielania zezwoleń w celu osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony środowiska jako całości za pomocą ochrony powietrza, wody i ziemi.
- **art. 11** - Kraje Członkowskie zapewnią, że kompetentny organ władzy śledzi lub jest informowany o zmianach w zakresie najlepszych dostępnych technik.
- **art. 12 ust. 1** - Kraje Członkowskie podejmą niezbędne środki dla zapewnienia, że operator informować będzie kompetentne organy władzy o każdej planowanej zmianie w eksploatacji instalacji, gdzie to stosowny, kompetentny organ władzy uaktualni zezwolenie lub warunki.
- **art. 13 ust. 1** - Kraje Członkowskie podejmą niezbędne środki dla zapewnienia, że kompetentne organy władzy będą okresowo ponownie rozpatrywać i jeżeli będzie to konieczne aktualizować warunki zezwolenia.

- **art.15** – dot. dostępu do informacji i udziału opinii publicznej w procedurze udzielania zezwoleń.

Dla wdrożenia **dyrektywy 96/61/WE** Polsce przyznano następujące **okresy przejściowe**:

- **do dnia 31 grudnia 2010 r.** dla 235 instalacji istniejących, w tym ciepłowni komunalnych o mocy od 50 do 300 MW oraz składowisk odpadów komunalnych przyjmujących dziennie od 10 do 20 ton odpadów (wykazanych w zał. 3 do Wspólnego Stanowiska) oraz dla 66 innych istniejących instalacji (wykazanych w zał. 4 do Wspólnego Stanowiska),
- **do dnia 30 października 2007 r.** na wydanie w pełni skoordynowanych pozwoleń, zawierających indywidualne wiążące harmonogramy osiągnięcia zgodności ze wszystkimi wymaganiami,
- **do dnia 30 października 2007 r.** na spełnienie ogólnych zasad określających podstawowe obowiązki operatorów, jakie podano w art. 3 dyrektywy, a także dla uwzględnienia, we właściwy sposób, konieczności przyjaznego dla środowiska zagospodarowania i unieszkodliwiania odpadów,
- **do dnia 30 października 2007 r.** dla spełnienia warunków pozwoleń wydanych zgodnie z dyrektywą przez wszystkie istniejące instalacje nie objęte okresami przejściowymi.

Bezpieczeństwo jądrowe i ochrona przed promieniowaniem jonizującym

Dyrektywa 97/43/Euroatom w sprawie ochrony przed promieniowaniem jonizującym pochodzącym ze źródeł medycznych

- **art. 1 ust. 1** – Niniejsza Dyrektywa m.in. ustanawia ogólne zasady indywidualnej ochrony przed promieniowaniem w związku z narażeniami o jakich mowa w ust. 2 i 3.
- **art. 1 ust. 2** - Niniejsza Dyrektywa ma zastosowanie do następujących narażeń medycznych:
 - narażenia pacjentów w ramach odnoszącej się do nich diagnozy medycznej lub leczenia;
 - indywidualne narażenie poszczególnych osób w ramach zawodowej ochrony zdrowia;
 - indywidualne narażenie poszczególnych osób w ramach przesiewowych programów opieki zdrowotnej;
 - narażenie osób zdrowych lub pacjentów dobrowolnie uczestniczących w programach badawczych z zakresu medycyny lub biomedycyny, dotyczących diagnostyki lub terapii;
 - indywidualne narażenie poszczególnych osób w ramach procedur medyczno-prawnych.
- **art. 1 ust. 3** – Niniejsza Dyrektywa ma również zastosowanie do narażania osób świadomie i dobrowolnie świadczących pomoc (różną od obowiązków zawodowych) i pociechę osobom objętym narażeniem medycznym.
- **art. 8 ust. 1** – Państwa Członkowskie podejmą działania uznane za konieczne z punktu widzenia unikania niepotrzebnego rozpowszechniania sprzętu radiologicznego.

- **art. 8 ust. 2** – Państwa Członkowskie zapewniają, że:
 - całe wykorzystywane wyposażenie radiologiczne pozostaje pod ścisłą kontrolą pod względem ochrony przed promieniowaniem;
 - w każdym obiekcie radiologicznym kompetentny urząd ma dostęp do uaktualnianej listy wyposażenia radiologicznego;
 - użytkownik obiektu radiologicznego wprowadza w życie odpowiednie programy zapewnienia jakości, włącznie z kontrolą jakości pomiarów i dawek dla pacjentów czy ocen prowadzonych działań, oraz
 - prowadzone są badania wstępne, wyprzedzające pierwsze zastosowanie wyposażenia dla celów klinicznych, a później bada się działania tego wyposażenia regularnie oraz po każdej ważniejszej procedurze konserwacyjnej.
- **art. 8 ust. 3** – Kompetentne urzędy podejmują działania dla zapewnienia, że użytkownik obiektu radiologicznego podjął konieczne środki dla skorygowania niezadowolających bądź nieprawidłowych cech wyposażenia. Przyjmują również odpowiednie kryteria akceptacji wyposażenia, służące sygnalizowaniu kiedy konieczne jest podjęcie odpowiednich działań zapobiegawczych, włącznie – jeśli jest to konieczne – z wyłączeniem wyposażenia z eksploatacji.
- **art. 8 ust. 4** – W przypadku fluoroskopii, badania bez wzmocnienia obrazu lub zastosowania technik równoważnych, nie są uzasadnione, a zatem są zabronione.
- **art. 8 ust. 5** – Przeprowadzanie badań fluoroskopowych bez wykorzystania urządzeń do kontrolowania mocy dawki jest ograniczone do uzasadnionych okoliczności.
- **art. 8 ust. 6** – W przypadku stosowania nowego wyposażenia radiologicznego, wszędzie tam, gdzie jest to praktycznie możliwe, wykorzystuje się urządzenie informujące terapeutę o ilości promieniowania wytworzonego przez to wyposażenie w trakcie procedury radiologicznej.

Dla wdrożenia **dyrektywy 97/43/Euroatom** wynegocjowany został **okres przejściowy do 31.12.2006 r.** w zakresie **artykułu 8** dotyczącego sprzętu radiologicznego.

Wynegocjonowane terminy wdrożenia wymagań dyrektyw w obszarze ochrony środowiska przedstawia rys. nr 2.

We Wspólnym Stanowisku Unii Europejskiej postanowiono, iż należy opracować plany wdrażania poszczególnych dyrektyw, określające harmonogram prac i terminy zakończenia jego zasadniczych faz oraz zawierające strategie finansowania, a także plany zapewniające publiczne i prywatne inwestycje w infrastrukturę i technologię. Wdrażanie tych planów powinno rozpocząć się niezwłocznie.

Zauważyć należy przy tym, że proces transpozycji do polskiego systemu prawnego wymagał ca 200 aktów prawnych obowiązujących w UE w dziedzinie ochrony środowiska, koncentrował się w pierwszej kolejności na tych przepisach, dla których wdrożenia Polska nie otrzymała przejściowych okresów dostosowawczych, tzn., których wymagania obowiązana była spełnić przed dniem akcesji. Zarówno te przepisy, jak i objęte przejściowymi okresami dostosowawczymi, wymagały niejednokrotnie wykonania opracowań o charakterze pomocniczym dla prac legislacyjnych i wdrożeniowych, jak np. opracowana w MŚ w listopadzie 2003 r. „Informacja na temat wyznaczania w Polsce obszarów szczególnie narażonych na azotany pochodzenia rolniczego i niezbędnych działań z tym związanych”.

Oszacowano, że wydatki inwestycyjne związane z wdrażaniem *acquis*¹⁷ w obszarze środowiska wyniosą ca 31,5 mld euro. Najwyższe koszty bezpośrednie związane z implementacją prawa wspólnotowego oszacowano w dziedzinie jakości wód (ca 13 mld euro), ograniczania zanieczyszczeń przemysłowych oraz ryzyka (ca 12,2 mld euro) oraz gospodarki odpadami (ca 4 mld euro). W zakresie jakości wody najwyższe koszty miały wiązać się głównie z realizacją programu budowy sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków (ca 9,1 mld euro). Dla wdrożenia dyrektywy 2001/80/WE przewidywano konieczność zainwestowania do roku 2016 ok. 25,0-35,0 mld zł w instalacje, zapewniające wymaganą redukcję emisji SO₂, NO_x i pyłów.

Koszty wdrożenia dyrektyw UE, objętych przejściowymi okresami dostosowawczymi w obszarze ochrony środowiska przedstawia rys. nr 1.

Omawiane wydatki ponoszone będą głównie przez podmioty gospodarcze i organy administracji samorządowej, które zgodnie z obowiązującym prawem są odpowiedzialne za inwestycje w dziedzinie ochrony środowiska. Modernizacja przedsiębiorstw będzie odbywać się z ich środków własnych – prywatnych (przedsiębiorstw) oraz publicznych (samorządów i spółek komunalnych), a także ze środków kredytowych. Przewiduje się uzupełniające finansowanie w formie pożyczek preferencyjnych, oraz dotacji z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Dodatkowe środki mają być pozyskiwane również z wprowadzonych opłat produktowych i depozytowych.

Inwestycje ochrony środowiska współfinansowane będą również środkami z funduszy przedakcesyjnych Unii Europejskiej, przyznanych Polsce w ramach programu ISPA¹⁸ i SAPARD¹⁹ (na terenach wiejskich) oraz programu PHARE²⁰.

Po dniu akcesji udostępniona zostanie Polsce pomoc finansowa z unijnego Funduszu Spójności oraz jednego z funduszy strukturalnych – Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Do 2010 r. inwestycje w ochronie środowiska wspierane będą także z funduszy darowanych w ramach ekokonwersji polskiego zadłużenia.

¹⁷ *acquis communautaire* – (dorobek prawny wspólnot) oznacz zbiór wszystkich przepisów prawnych obowiązujących na terytorium Wspólnoty)

¹⁸ ISPA – Instrument for Structural Policies for Pre-Accession – fundusz UE mający na celu udzielenie pomocy finansowej krajom kandydującym do członkostwa w Unii Europejskiej w osiągnięciu standardów unijnych w dziedzinie ochrony środowiska i transportu

¹⁹ SAPARD - Support for Pre-accession Measures for Agriculture and Rural Development – fundusz UE mający na celu udzielenie pomocy finansowej krajom kandydującym do członkostwa w Unii Europejskiej w osiągnięciu standardów unijnych w sektorze rolniczym

²⁰ Phare – Poland and Hungary. Assistance for Restructuring their Economy.

Najwyższa Izba Kontroli nie przeprowadzała dotąd kontroli dotyczących realizacji polskich zobowiązań negocjacyjnych wobec UE. Wykonała natomiast w 2000 r. kontrolę pn. „Realizacja zadań administracji rządowej w zakresie dostosowania prawa polskiego do wymogów Unii Europejskiej oraz stan organizacyjny komórek odpowiedzialnych za integrację w poszczególnych resortach”. Poza tym w latach 2001 – 2003 NIK przeprowadziła 7 kontroli dotyczących wykorzystania pomocy finansowej Unii Europejskiej w ramach programów PHARE, ISPA, SAPARD oraz przygotowania do wykorzystania środków z funduszy strukturalnych.

3.2. Istotne ustalenia kontroli

3.2.1. Przygotowanie organizacyjne do wdrażania przepisów prawa UE objętych przejściowymi okresami dostosowawczymi

Działania organizacyjne i podział pomiędzy resorty zadań związanych z wdrażaniem wymagań prawa Unii Europejskiej w obszarze „środowisko” podjęto w czerwcu 1997 r., kiedy Zarządzeniem Przewodniczącego KIE powołany został Międzyresortowy Zespół do przygotowania dokumentacji na potrzeby negocjacji o członkostwo Polski w Unii i kiedy w ślad za tym, w b. Ministerstwie Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, utworzono 13-ty Podzespół, odpowiedzialny za realizację zadań przygotowawczych w obszarze „Środowisko Naturalne”.

Pierwsze decyzje o podziale kompetencji pomiędzy ministerstwa i urzędy, odpowiedzialne za proces wdrażania prawa UE w sektorze „środowisko”, zostały podjęte w 1998 r. w czasie przeglądu i porównania prawa strony polskiej i unijnej, tzw. screeningu.

W toku kontroli ustalono, że podstawowym dokumentem, służącym programowaniu w Polsce działań dostosowawczych do członkostwa w UE był od 1998 r. „Narodowy Program Przygotowania do Członkostwa w Unii Europejskiej”, a od IV kw. 2002 r. „Program Przygotowań do Członkostwa Polski w UE. IV kwartał 2002 – 2003” (zwane dalej PPC). Dostosowania te obejmowały harmonizację legislacji, budowę instytucji oraz działania niezbędne dla wzmocnienia zdolności administracyjnej do transpozycji, wdrażania i egzekwowania prawa. W związku z potrzebą uwzględnienia w procesie dostosowawczym nowych aktów prawnych przyjętych przez Wspólnotę Europejską, nowych elementów polityki wspólnotowej, postępu prac dostosowawczych w Polsce oraz zobowiązań wynikających z negocjacji, PPC podlegał corocznej modyfikacji. Program był zatwierdzany przez Radę Ministrów i przedkładany Komisji Europejskiej. Realizacja priorytetów ujętych w PPC podlegała monitorowaniu przez Komitet Integracji Europejskiej, który regularnie analizował postęp i zagrożenia realizacji przyjętego harmonogramu działań. Co roku dokonywano gruntownej oceny realizacji PPC w formie raportu przedkładanego przez poszczególne ministerstwa Komitetowi Integracji Europejskiej, a następnie Radzie Ministrów.

Zgodnie z PPC, spośród 10 aktów prawnych UE, dla wdrożenia których Polska uzyskała przejściowe okresy dostosowawcze, za realizację zadań wynikających z wdrożenia dyrektywy 99/32/WE, 94/63/WE oraz częściowo 99/31/WE (w zakresie odpadów niebezpiecznych), odpowiadało Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, za wdrożenie dyrektywy 97/43/Euroatom – Ministerstwo Zdrowia, natomiast za wdrożenie części przepisów dyrektywy 91/271/EWG i 76/464/EWG – b. Urząd Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast, jako instytucje współpracujące z Ministerstwem Środowiska. Realizacja działań dostosowawczych dotyczących

dyrektyw 94/62/WE, 99/31/WE, 91/271/EWG, 76/464/EWG, 96/61/WE, 2001/80/WE oraz rozporządzenia 259/93/EWG należała do Ministerstwa Środowiska.

W okresie luty – sierpień 2001 r., dla potrzeb prowadzenia negocjacji z UE, w Ministerstwie Środowiska i w ministerstwach współpracujących opracowano plany implementacyjne 16 dyrektyw UE, w tym 8 dyrektyw, dla których wdrożenia w wyniku negocjacji Polska uzyskała przejściowe okresy dostosowawcze. W planach określono zadania do realizacji wymagane dla wdrożenia danej dyrektywy (w tym: instytucjonalne, legislacyjne i pomocnicze dla dostosowania prawa, operacyjne, inwestycyjne), harmonogram wykonania tych zadań i jednostki odpowiedzialne oraz koszty wdrożenia każdej z dyrektyw. W czerwcu 2003 r. opracowano plan implementacyjny dla ostatniej 9-tej dyrektywy, dla której wynegocjowano okres dostosowawczy, tj. dyrektywy 2001/80/WE. Do czasu zakończenia kontroli zaktualizowano plan implementacyjny dla dyrektywy 99/31/WE. W Ministerstwie Środowiska planowano dokonanie weryfikacji planu implementacyjnego dyrektywy 76/464/EWG, a w Ministerstwie Zdrowia przygotowywano aktualizację planu implementacyjnego dyrektywy 97/43/Euroatom.

Po tymczasowym zamknięciu negocjacji z UE, w Ministerstwie Środowiska, przygotowano dokument podsumowujący ustalenia negocjacyjne: „Zestawienie zobowiązań wynikających z negocjacji akcesyjnych w obszarze środowisko”, w którym wyszczególniono zadania do realizacji związane z wdrażaniem poszczególnych aktów prawnych UE, jednostki odpowiedzialne za wykonanie tych zadań oraz opis działań niezbędnych dla terminowego wypełnienia zobowiązań negocjacyjnych. Omawiany dokument w czerwcu 2002 r., został uzgodniony z ministerstwami współpracującymi, tj. b. Ministerstwem Gospodarki, Ministerstwem Infrastruktury i Ministerstwem Zdrowia, oraz przedstawiony na posiedzeniu Kierownictwa Ministerstwa Środowiska w dniu 3 lipca 2002 r.

Jak wykazała kontrola, w okresie 2002 – I kw. 2003 r. we wszystkich ministerstwach poddanych kontroli realizowano działania mające na celu wdrożenie wymagań przepisów UE z obszaru środowisko, dla których w wyniku negocjacji uzyskano przejściowe okresy dostosowawcze. W wyniku tych działań:

- w Ministerstwie Środowiska opracowano Program wykonawczy do II Polityki Ekologicznej Państwa oraz Politykę Ekologiczną Państwa na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010, przyjęte przez Radę Ministrów, odpowiednio, 10 i 17 grudnia 2002 r. W celu wdrożenia wymagań 6 dyrektyw, w Ministerstwie opracowano i doprowadzono do wydania 1 ustawy oraz 12 rozporządzeń Ministra Środowiska,
- w b. Ministerstwie Gospodarki kontynuowano prace dostosowawcze dla wdrożenia wymagań 2 dyrektyw UE z obszaru środowisko, w wyniku których opracowano i doprowadzono do wydania 2 rozporządzeń Ministra Gospodarki,
- w Ministerstwie Infrastruktury oraz w b. Urzędzie Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast, w wyniku transpozycji przepisów 2 dyrektyw UE, opracowano i doprowadzono do wydania 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury,

Ponadto w toku kontroli uzyskano informacje z Ministerstwa Zdrowia oraz Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska na temat działań podjętych i planowanych dla wdrożenia dyrektywy 97/43/Euroatom oraz rozporządzenia 259/93/WE, pozostających w kompetencjach tych organów. I tak:

- w Ministerstwie Zdrowia w drodze transpozycji ww. dyrektywy po raz drugi nowelizowano ustawę prawo atomowe, opracowano i doprowadzono do wydania 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia oraz przygotowywano projekt następnego rozporządzenia,
- w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska opracowywano projekt ustawy o międzynarodowym obrocie odpadami.

Dla potrzeb opracowania aktów prawnych transponujących do polskiego prawa przepisy omawianych dyrektyw, w badanym okresie w skontrolowanych urzędach administracji naczelnej i centralnej, zapewniono wykonanie potrzebnych ekspertyz, prac badawczych, inwentaryzacyjnych i innych. Niektóre z tych prac zostały wykonane z opóźnieniem w stosunku do terminów określonych w PPC. Na przykład:

- W Ministerstwie Środowiska m.in.:
 - opracowano „Standardy zrzutów ścieków komunalnych z niektórych zakładów sektora rolno-spożywczego w oparciu o najlepsze dostępne techniki”. Wyniki pracy zostały wykorzystane do przygotowania rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód... Opracowanie wykonano z 12-miesięcznym opóźnieniem w stosunku do terminu określonego w PPC,
 - przeprowadzono pilotowy program implementacji dyrektywy 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i ograniczania zanieczyszczeń w 15 zakładach przemysłowych, a we wrześniu 2002 r. przygotowano listę instalacji (zakładów przemysłowych), do których stosować się będą wymagania ww. dyrektywy,
 - przygotowano ekspertyzę „Ocena technicznych, ekonomicznych i prawnych uwarunkowań wdrożenia w Polsce Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/80/WE w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych źródeł spalania paliw”, a w dniu 13 czerwca 2003 r., tj. poza okresem objętym kontrolą, odebrano pracę „Plan implementacyjny dyrektywy 2001/80/WE”.
 - opracowano „Plan modernizacji i wykorzystania składowisk oraz ich stopniowego zamykania i rozbudowy”. Plan wykonano z 12-miesięcznym opóźnieniem w stosunku do terminu określonego w PPC,
 - we wrześniu 2002 r. przygotowano materiał uzupełniający dla uzasadnienia wynegocjowanego tymczasowego okresu przejściowego dla wdrożenia dyrektywy 96/61/WE - ostateczną inwentaryzację instalacji. Zadanie wykonano z opóźnieniem 9 miesięcy w stosunku do terminu określonego w PPC.

Jednocześnie:

- w b. Ministerstwie Gospodarki w listopadzie 2002 odebrano pracę „Metodyka identyfikacji i określenie Najlepszych Dostępnych Technik dla wymagań instalacji przemysłowych”, wymaganą dla formułowania warunków zintegrowanego pozwolenia zgodnie z dyrektywą 96/61/WE.
- w b. Urzędzie Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast prace o charakterze pomocniczym dla procesu dostosowywania prawa do wymagań UE, wykonano już w roku 2000 i 2001.

Ponadto, w czasie kontroli NIK uzyskała informacje, że:

- w Ministerstwie Zdrowia, prace, o których mowa wyżej, wykonano w roku 2000 i 2001,
- w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska, w celu wdrożenia rozporządzenia 259/93/EWG, w II połowie 2003 r. rozpoczęto realizację projektu Phare 2002 „Kontrola przemieszczania odpadów”, we współpracy z Federalnym Ministerstwem Środowiska, Ochrony Przyrody i Bezpieczeństwa Nuklearnego Niemiec. Cel projektu obejmował wzmocnienie nadzoru i kontroli transgranicznego przemieszczania odpadów oraz podniesienie efektywności funkcjonowania służb Inspekcji Ochrony Środowiska, służb celnych i straży granicznej. Projekt planowano zakończyć w grudniu 2004 r.

Do czasu zakończenia kontroli nie wykonano, mimo upływu terminu, niektórych prac zaplanowanych w PPC, pozostających w kompetencjach Ministra Środowiska, a mianowicie:

- inwentaryzacji zrzutów substancji niebezpiecznych do wód i kanalizacji – wymaganej dla dokonania transpozycji dyrektywy 76/464/WE i jej dyrektyw „córek”. Po dokonaniu wstępnej inwentaryzacji i ustaleniu skali problemu, przesunięto terminy inwentaryzacji zrzutów substancji z listy I i II do dyrektywy odpowiednio na wrzesień i grudzień 2003 r. W czasie kontroli prowadzono postępowanie przetargowe na wykonanie pracy „Inwentaryzacja zrzutów substancji niebezpiecznych do wód i do kanalizacji przez zakłady przemysłowe w świetle dyrektywy 76/464/EWG i jej 6 dyrektyw „córek” – zakończenie pracy planowano w dniu 28 listopada 2003 r. W PPC planowano wykonanie inwentaryzacji w 2002 r.,
- programu redukcji zanieczyszczeń wód substancjami z listy I i II do dyrektywy 76/464/EWG. W kwietniu 2003 r. odebrano pracę „Program redukcji zanieczyszczeń dla substancji z listy II Dyrektywy Rady 76/464/EWG”. W czasie kontroli NIK praca była opiniowana w Ministerstwie Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, a wykonanie jej ostatecznej wersji planowano na 15 grudnia 2003 r.,
- modernizacji systemu monitoringu zrzutów ścieków z oczyszczalni komunalnych i przemysłowych do środowiska wodnego oraz stanu jakości wód w miejscach zrzutów. W PPC wykonanie tego zadania zaplanowano na IV kw. 2002 r.,
- nie utworzono centralnej i wojewódzkich baz danych dotyczących wytwarzania i gospodarowania odpadami oraz gospodarki opakowaniami i odpadami opakowaniowymi. Zadanie planowano wykonać w roku 2002, termin przesunięto do lipca 2003 r. W czasie kontroli NIK przygotowywano umowę-zlecenie dla

wykonawcy oprogramowania dla baz danych. Umowa, zgodnie z ofertą, miała zostać zrealizowana w ciągu 7 miesięcy od dnia jej podpisania.

W toku badań ustalono, że w kontrolowanym okresie w ministerstwach przygotowywano prace o charakterze operacyjnym, dla realizacji których powoływano międzyresortowe zespoły ekspertów. I tak:

- w Ministerstwie Środowiska:

- *opracowano Krajowy Plan Gospodarki Odpadami, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 31 października 2002 r., w terminie zgodnym z PPC. Dla potrzeb przygotowania Planu powołano międzyresortowy Komitet Sterujący Projektu „Opracowanie projektu krajowego planu gospodarki odpadami”.*
- *prowadzono prace nad Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych. Zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów Nr 86 z dnia 8 lipca 2002 r. powołano Zespół Międzyresortowy ds. „Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych”. W czasie kontroli w Ministerstwie Środowiska przygotowywano umowę-zlecenie na opracowanie Programu, z terminem zakończenia 15 sierpnia 2003 r. Zgodnie z ustawą z dnia 18 lipca 2002 r. Prawo wodne Program powinien być przyjęty przez Radę Ministrów do 31 grudnia 2003 r.,*

- w b. Ministerstwie Gospodarki w dniu 8 lipca 2002 r. powołano Zespół ds. rozwiązania problemu dostosowania rezerw paliw płynnych do wymagań projektowanego rozporządzenia w sprawie szczegółowych wymagań jakościowych dla niektórych paliw ciekłych. W skład Zespołu weszli przedstawiciele Ministerstwa, Agencji Rezerw Materiałowych, PKN Orlen S.A. oraz Rafinerii Gdańskiej S.A.,

- z informacji uzyskanej z Ministerstwa Zdrowia wynikało, że Zarządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 16 listopada 2001 r. powołano Zespół do spraw implementowania Dyrektywy 97/43/Euroatom w zakresie ochrony osób przed zagrożeniem związanym z promieniowaniem jonizującym stosowanym w celach medycznych. Zarządzenie jw. zostało zmienione zarządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 22 lipca 2002 r., którym powołano Zespół ds. implementacji Dyrektywy 97/43/Euroatom.

W procesie dostosowywania krajowych przepisów prawa do wymagań dyrektyw i rozporządzenia UE z obszaru „środowisko”, dla których wdrożenia uzyskano przejściowe okresy dostosowawcze, skontrolowane urzędy centralne współpracowały z organami administracji publicznej, jednostkami naukowo-badawczymi, izbami gospodarczymi, przedstawicielami przemysłu. I tak:

- *Ministerstwo Środowiska współpracowało m.in. z Głównym Inspektoratem Ochrony Środowiska, Instytutem Ochrony Środowiska, Instytutem Gospodarki Odpadami, Energoprojekt – Warszawa S.A., Ośrodkiem Badawczo-Rozwojowym Ekologii Miast w Łodzi, z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz, w ramach pozyskiwania niezbędnych informacji (np. o wynikach audytu składowisk odpadów, przeglądów ekologicznych), z wojewodami i starostami.*
- *Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, poprzednio Ministerstwo Gospodarki, współpracowało m.in. z Polskim Komitetem Normalizacyjnym,*

Komitetem Badań Naukowych, Krajową Izbą Gospodarczą, Agencją Rezerw Materiałowych, Naftą Polską S.A., Naftobazy S.A., PKN Orlen S.A., b. Rafinerią Gdańską S.A.

- *b. Urząd Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast współpracował m.in. z Izbą Gospodarczą „Wodociągi Polskie”, Instytutem Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej, Agencją Rozwoju Komunalnego, Ośrodkiem Badawczo-Rozwojowym Ekologii Miast w Łodzi, Zrzeszeniem Inżynierów i Techników Sanitarnych.*
- *Ministerstwo Zdrowia współpracowało m.in. z Państwową Inspekcją Sanitarną, Państwowym Zakładem Higieny, Państwową Agencją Atomistyki, Instytutem Medycyny Pracy w Łodzi.*

Kontrola wykazała ponadto, że w badanym okresie, w kontrolowanych urzędach naczelnych i centralnych opracowano odpowiednie podrozdziały do rozdziału 22: środowisko „Programu Przygotowań do Członkostwa w UE. IV kw.2002 – 2003”, przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 20 listopada 2002 r. „Raport z realizacji w 2002 r. Narodowego Programu Przygotowania do Członkostwa w Unii Europejskiej” został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 18 marca 2003 r. Dla Komitetu Integracji Europejskiej. przygotowywano cotygodniowe raporty o stanie realizacji zadań określonych w PPC, stosownie do kompetencji ministrów. W maju 2002 r. przygotowano rozdział „Środowisko” do Informacji do Raportu Okresowego Komisji Europejskiej, a w sierpniu 2002 r. uzupełnienia do Raportu. W I kw. 2003 r. przekazano do KE dwie informacje o stanie realizacji wszystkich zobowiązań negocjacyjnych, w tym objętych okresami przejściowymi. Dla potrzeb UE przygotowano również informacje o stanie transpozycji i wdrażania prawa UE w ramach projektu „Progress Monitoring of Approximation”²¹.

Jak ustalono w toku kontroli, ministerstwa oraz b. UMiRM, odpowiedzialne za wdrażanie prawa UE w sektorze środowisko, upowszechniały informacje o wynikach negocjacji, wprowadzanych zmianach legislacyjnych i wynikających z nich zadaniach związanych z wdrażaniem przepisów UE:

- *Ministerstwo Środowiska organizowało seminaria, spotkania i konferencje z udziałem przedstawicieli urzędów wojewódzkich i marszałkowskich, wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska oraz przedstawicieli różnych gałęzi przemysłu, na których informowało o obowiązkach wynikających z prawa ochrony środowiska i działaniach dostosowawczych do prawa wspólnotowego. Przy czym informacji takich nie przekazywano w odniesieniu do wdrażania dyrektywy 99/31/WE w sprawie składowisk odpadów i rozporządzenia 259/93 w sprawie nadzoru i kontroli przesyłania odpadów w obrębie, do oraz poza obszar Wspólnoty Europejskiej. Ministerstwo zamieszczało również informacje o wynikach negocjacji na swoich stronach internetowych. W IV kw. 2002 r. Ministerstwo Środowiska sfinansowało wkładki tematyczne do dwutygodnika Środowisko, dotyczące problematyki integracji europejskiej. W czasie kontroli przygotowywano dwie publikacje dla samorządów i przedsiębiorstw, dotyczące wyników negocjacji akcesyjnych w obszarze środowisko.*

²¹ „Progress Monitoring of Approximation” – Monitorowanie postępu dostosowania.

- *B. Ministerstwo Gospodarki, a od 7.01.2003 r. Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej informowało podmioty gospodarcze, izby gospodarcze, organizacje pozarządowe i inne instytucje o wprowadzanych nowych przepisach prawnych i wynikających z nich zadaniach, związanych z wdrażaniem omawianych dyrektyw UE, poprzez: szkolenia, seminaria, konsultacje, broszury informacyjne, zamieszczanie informacji na stronach internetowych Ministerstwa, wydanie poradnika „Integracja z Unią Europejską. Poradnik dla przedsiębiorców.*
- *Główny Inspektorat Sanitarny zorganizował dwie konferencje (w październiku 2002 r. i w październiku 2003 r.) dotyczące wdrażania dyrektywy 97/43/Euroatom, w których uczestniczyli przedstawiciele jednostek badawczo-rozwojowych oraz służb wojewódzkich. Celem spotkań było m.in. informowanie o aktualnie prowadzonych pracach i zadaniach wynikających z procesu wdrażania dyrektywy.*
- *B.Urząd Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast upowszechniał informacje o wprowadzanych i planowanych zmianach legislacyjnych związanych z wdrażaniem przepisów UE za pośrednictwem komunikatów w Biuletynach Informacyjnych oraz poprzez udział w konferencjach, targach, konkursach, kongresach i zamieszczanie artykułów w czasopiśmie branżowych. Przy czym, w kontrolowanym okresie, tj. po tymczasowym zamknięciu negocjacji z UE, b.UMiRM podjął następujące działania informacyjne:*
 - *opublikował w czasopiśmie „INSTAL” artykuł „Zasady ustalania taryf za wodę i ścieki”,*
 - *wydał komunikat dotyczący rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych,*
 - *na konferencjach naukowo-technicznych przedstawiał informacje dotyczące wdrażania ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.*

W toku kontroli ustalono, że współpraca MŚ z jednostkami podległymi i nadzorowanymi przez Ministra Środowiska oraz z wojewodami, marszałkami województw i starostami, w zakresie wdrażania wymagań Unii Europejskiej w obszarze „środowisko”, polegała m.in. na:

- *zasięgnięciu opinii w sprawie projektów nowych przepisów prawnych,*
- *pobieraniu informacji od wojewodów i starostów, m.in. na temat wyników audytu składowisk odpadów oraz danych wynikających z przeglądów ekologicznych,*
- *podejmowaniu przez wojewodów oraz dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej, dla potrzeb prac dostosowawczych prowadzonych w MŚ, odpowiednio, weryfikacji pozwoleń wodnoprawnych dla zakładów przemysłowych w zakresie odprowadzania substancji z listy I dyrektywy 76/464/EWG, opracowania projektów granic obszarów wód wrażliwych w świetle wymagań dyrektywy 91/676/EWG.*

Objęte kontrolą urzędy naczelne i centralne nie utworzyły systemu monitorowania postępów wdrażania nowego prawa, w szczególności przepisów dostosowanych do wymagań dyrektyw, dla których wynegocjowano przejściowe okresy dostosowawcze.

3.2.2. Stan transpozycji do prawa krajowego przepisów UE objętych przejściowymi okresami dostosowawczymi

Kontrola wykazała, że w badanym okresie, dla dostosowania prawa krajowego do przepisów 9 dyrektyw i 1 rozporządzenia UE, dla których wdrożenia wynegocjowano przejściowe okresy dostosowawcze, w skontrolowanych ministerstwach opracowano i doprowadzono do uchwalenia 2 ustaw oraz wydania 11 rozporządzeń. Ustalono przy tym, że tylko 1 rozporządzenie wydano w terminie zgodnym z PPC i 1 rozporządzenie wydano miesiąc przed terminem. Spośród pozostałych 9 rozporządzeń, 7 wydano z opóźnieniem od 2,5 do 12 miesięcy w stosunku do terminu planowanego w PPC.

Do dnia 31 grudnia 2003 r. wydano kolejnych 9 rozporządzeń.

Zawartość siarki w paliwach płynnych (dyrektywa 99/32/WE)

Transpozycji dokonano w formie rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 17 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań jakościowych dla niektórych paliw ciekłych (Dz.U. Nr 229, poz. 1918). Oprócz wymagań dla benzyn silnikowych oraz olejów napędowych do pojazdów samochodowych wprowadziło ono również wymagania dla olejów napędowych pozostałych oraz olejów opałowych ciężkich. W wymaganiach dotyczących jakości ciężkich olejów opałowych uwzględniono wynegocjowany 4-letni okres przejściowy – do 31 grudnia 2006 r. Rozporządzenie zostało wydane bez opóźnień, zgodnie z harmonogramem PPC, tj. w IV kw. 2002 r.

Ponadto w planie implementacyjnym dyrektywy określono, że Minister Środowiska, do końca 2004 r., ustali podstawy prawne i organizacyjne kontroli zawartości siarki w olejach opałowych stosowanych w instalacjach określonych przez dyrektywę.

Powyższe podniosło także Ministerstwo Gospodarki w piśmie z dnia 6 maja 2003 r., skierowanym do Ministerstwa Środowiska, w którym zwróciło uwagę na kwestię umocowania prawnego do prowadzenia niezbędnej kontroli zawartości siarki w olejach opałowych.

Lotne związki organiczne powstające w wyniku magazynowania benzyn oraz ich dystrybucji z baz magazynowych (terminali) do stacji paliw (dyrektywa 94/63/WE)

Dyrektywa 94/63/WE w sprawie emisji lotnych związków organicznych powstających w wyniku magazynowania i dystrybucji paliw została wdrożona do prawa polskiego rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 20 grudnia 2002 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi dalekosiężne do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie (Dz.U. Nr 1 z 2003 r. poz. 9), wydanym na podstawie ustawy z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz.U. z 2002 r., Nr 199, poz. 1671).

Rozporządzenie j.w. dokonało transpozycji dyrektywy 94/63/WE, jednak określono w nim termin wyposażenia baz paliw w urządzenia i instalacje zabezpieczające do 31.12.2005 r. bez względu na przepustowość terminali do załadunku i rozładunku cystern, podczas gdy w wyniku negocjacji z UE dla wdrożenia wymagań dyrektywy 94/63/WE dotyczących terminali o rocznej przepustowości powyżej 150 tys. ton

Polska uzyskała termin do 31.12.2004 r. Rozporządzenie wprowadzono w życie z rocznym opóźnieniem w stosunku do terminu określonego w PPC.

Opakowania i odpady opakowaniowe (dyrektywa 94/62/WE)

W badanym okresie prawo wspólnotowe w zakresie opakowań i odpadów opakowaniowych zostało transponowane do następujących rozporządzeń:

1. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie zawartości ołowiu, kadmu, rtęci i chromu sześciowartościowego w opakowaniach – weszło w życie dnia 1 stycznia 2003 r. (Dz.U. z 2002 r. Nr 241, poz. 2095). Wydania rozporządzenia nie zaplanowano w PPC.
2. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 lipca 2002 r. w sprawie wzorów formularzy do składania rocznych sprawozdań o masie wytworzonych, przywiezionych z zagranicy oraz wywiezionych za granicę opakowań – weszło w życie 15 sierpnia 2002 r. (Dz.U. z 2002 r. Nr 122, poz. 1053). Rozporządzenie wydano z opóźnieniem 4,5 miesiąca w stosunku do PPC.
3. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 lipca 2002 r. w sprawie raportów wojewódzkich dotyczących gospodarki opakowaniami – weszło w życie 15 sierpnia 2002 r. (Dz.U. z 2002 r. Nr 122, poz. 1054). Rozporządzenie wydano z 4,5 - miesięcznym opóźnieniem w stosunku do terminu zaplanowanego w PPC.

Do wydania pozostawało rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie oznaczania opakowań, które w czasie kontroli podlegało uzgodnieniom międzyresortowym²².

Składowiska odpadów (dyrektywa 99/31/WE)

W badanym okresie prawo wspólnotowe dotyczące składowisk odpadów zostało transponowane do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów – weszło w życie dnia 2 stycznia 2003 r. z wyjątkiem § 3 ust. 6 dot. badań wymienionych w rozporządzeniu parametrów wskaźnikowych i substancji, które mają być prowadzone przez laboratoria badawcze posiadające wdrożony system jakości w rozumieniu przepisów o normalizacji, który wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2004 r. (Dz.U. z 2002 r. Nr 220, poz. 1858). Rozporządzenie wydano z 2,5 – miesięcznym opóźnieniem w stosunku do PPC.

Do transpozycji dyrektywy wymagane było wydanie rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie określenia szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów, które weszło w życie w okresie kontroli²³.

Nadzór i kontrola przesyłania odpadów w obrębie, do oraz poza obszar Wspólnoty Europejskiej (rozporządzenie 259/93/EWG)

Przyznanie Polsce przez UE przejściowych okresów dostosowawczych dla wdrożenia omawianego rozporządzenia, miało na celu ochronę tworzonego w Polsce systemu recyklingu odpadów przed nadwyżkami wysegregowanych surowców wtórnych z

²²Z dniem 1 lipca 2003 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 czerwca 2003 r. w sprawie oznaczania opakowań (Dz.U. nr 105, poz. 994)

²³Z dniem 25 kwietnia 2003 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji składowisk (Dz.U. Nr 61, poz. 549)

krajów UE. Z informacji Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska wynika, że rozporządzenie zostanie wprowadzone do polskiego porządku prawnego poprzez odpowiednie zapisy tzw. ustawy horyzontalnej, opracowywanej w Urzędzie Komitetu Integracji Europejskiej. Projekt ustawy przewiduje m.in. wskazanie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, zwanego dalej GIOŚ, jako organu kompetentnego w rozumieniu przepisów omawianego rozporządzenia oraz wprowadzenie odpowiednich zmian w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach. Wg stanu na dzień 31.12.2003 r. projekt ustawy horyzontalnej podlegał uzgodnieniom międzyresortowym, a jej wejście w życie planowano w dniu 1.05.2004 r.

W celu wdrożenia wymagań rozporządzenia Rady EWG 259/93, opracowano projekt ustawy o międzynarodowym obrocie odpadami, który przewidywano skierować do uzgodnień wewnątrzresortowych na początku 2004 r.

Wejście w życie omawianej ustawy planowano przed dniem akcesji.

Oczyszczanie ścieków komunalnych (dyrektywa 91/271/EWG)

W badanym okresie prawo wspólnotowe w zakresie dyrektywy 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych zostało transponowane do prawa krajowego przez ustawę z dnia 23 listopada 2002 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska i ustawy Prawo wodne (Dz.U. z 2002 r. Nr 233, poz. 1957), która weszła w życie 12 stycznia 2003 r., a w szczególności przez rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego – weszło w życie dnia 1 stycznia 2003 r. (Dz.U. z 2002 r. Nr 212, poz. 1799). Rozporządzenie to zostało wydane 9 miesięcy po terminie zaplanowanym w PPC.

Przepisy dyrektywy 91/271/EWG zostały transponowane również przez rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 20 lipca 2002 r. w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych (Dz.U. z 2002 r. Nr 129, poz. 1108). Rozporządzenie wydano o miesiąc wcześniej niż zaplanowano w PPC.

Zrzut substancji niebezpiecznych do wód (dyrektywa 76/464/EWG)

Dyrektywa 76/464/EWG w sprawie zanieczyszczenia powodowanego przez niektóre niebezpieczne substancje odprowadzane do środowiska wodnego, wraz z tzw. dyrektywami „córkami”, została w badanym okresie transponowana poprzez:

- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego – weszło w życie dnia 1 stycznia 2003 r. (Dz. U. z 2002 r. Nr 212, poz. 1799),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie dopuszczalnych mas substancji, które mogą być odprowadzane w ściekach przemysłowych (Dz.U. Nr 35, poz. 308) – weszło w życie dnia 15 marca 2003 r.,
- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 20 lipca 2002 r. w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych – weszło w życie dnia 29 sierpnia 2002 r. (Dz.U. z 2002 r. nr 129, poz. 1108).

Zintegrowane zapobieganie i kontrola zanieczyszczeń (dyrektywa 96/61/WE)

Dyrektywa 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i ograniczania zanieczyszczeń (IPPC) została transponowana w badanym okresie poprzez rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości – weszło w życie dnia 15 sierpnia 2002 r. (Dz.U. z 2002 r. Nr 122, poz. 1055). Rozporządzenie wydano 4,5 miesiąca po terminie określonym w PPC.

Ponadto, w trakcie kontroli wydano rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie rodzajów instalacji, dla których prowadzący mogą ubiegać się o ustalenie programu dostosowawczego²⁴, a po zakończeniu kontroli, rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie późniejszych terminów uzyskania pozwolenia zintegrowanego²⁵.

²⁴Z dniem 25 maja 2003 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 kwietnia 2003 r., w sprawie rodzajów instalacji, dla których prowadzący mogą ubiegać się o ustalenie programu dostosowawczego (Dz.U. Nr 80, poz. 731).

²⁵Z dniem 29 października 2003 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 września 2003 r. w sprawie późniejszych terminów do uzyskania pozwolenia zintegrowanego (Dz.U. Nr 177, poz. 1736) Rozporządzenie wydano 7 miesięcy po terminie określonym w PPC.

Emisja niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych źródeł spalania paliw (dyrektywa 2001/80/WE)

W celu wdrożenia wymagań dyrektywy 2001/80/WE w Ministerstwie Środowiska w badanym okresie prowadzono prace nad 2 rozporządzeniami Ministra Środowiska:

- w sprawie standardów emisyjnych z instalacji i sposobów postępowania w razie zakłóceń w procesach technologicznych i operacjach technicznych dotyczących eksploatacji instalacji i urządzeń. W czasie kontroli rozporządzenie podlegało uzgodnieniom międzyresortowym²⁶,
- w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji²⁷.

Ochrona przed promieniowaniem jonizującym pochodzącym ze źródeł medycznych (dyrektywa 97/43/Euroatom)

Wymagania dyrektywy zostały w badanym okresie transponowane do polskiego prawa poprzez nowelizację w 2002 r. ustawy z dnia 29 listopada 2000 r. Prawo atomowe (Dz.U. z 2001 r. Nr 3, poz. 18 z późn. zm.) oraz wydanie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 grudnia 2002 r. w sprawie warunków bezpiecznego stosowania promieniowania jonizującego w celach medycznych oraz sposobu wykonywania kontroli wewnętrznej nad przestrzeganiem tych warunków (Dz. U. Nr 241, poz. 2098). Rozporządzenie wydano z 12 miesięcznym opóźnieniem w stosunku do terminu określonego w PPC. Po okresie kontroli wydane zostały następujące 3 akty wykonawcze do tej ustawy, a mianowicie:

- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 11 września 2003 r. w sprawie określenia organu właściwego do nadawania uprawnień inspektora ochrony radiologicznej (Dz.U. Nr 173, poz. 1680)²⁸,
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 października 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków nadawania uprawnień inspektora ochrony radiologicznej w pracowniach rentgenowskich stosujących aparaty rentgenowskie o energii promieniowania do 300 keV w celach medycznych (Dz.U. Nr 188, poz. 1847)²⁹,
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 11 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków bezpiecznej pracy z aparatami rentgenowskimi o energii promieniowania do 300 keV stosowanymi w celach medycznych (Dz.U. Nr 173 poz. 1681)³⁰,

Ponadto, w celu pełnej implementacji dyrektywy, w Ministerstwie Zdrowia, opracowany został projekt następnej nowelizacji ustawy Prawo atomowe, planowany do przekazania do uzgodnień międzyresortowych. Do czasu zakończenia prac nad nowelizacją ustawy wstrzymano prace nad projektem rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie sposobu sprawowania nadzoru nad warunkami bezpiecznego stosowania aparatów rentgenowskich o energii promieniowania do 300keV w celach medycznych i przeprowadzanie kontroli w tym zakresie. Powodem wstrzymania prac była konieczność zmiany delegacji zawartej w art. 63 ust. 3 ww. ustawy.

²⁶Z dniem 3 października 2003 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 sierpnia 2003 r. w sprawie standardów emisyjnych z instalacji (Dz.U. Nr 163, poz. 1584).

²⁷Z dniem 1 lipca 2003 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 czerwca 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji (Dz.U. Nr 110, poz. 1057).

²⁸rozporządzenie weszło w życie z dniem 21 października 2003 r.

²⁹rozporządzenie weszło w życie z dniem 13 listopada 2003 r.

³⁰weszło w życie z dniem 6 listopada 2003 r. oraz z dniem 1 stycznia 2005 r. w odniesieniu do § 46 i 48.

W wyniku przeprowadzonych prac legislacyjnych, w latach 2002-2003 uchwalono 2 ustawy oraz wydano łącznie 20 rozporządzeń, transponujących do prawa polskiego przepisy ww. dyrektyw.

Według stanu na koniec 2003 r., w zakresie aktów prawnych UE, dla których Polska uzyskała przejściowe okresy dostosowawcze, pozostały do uchwalenia 3 ustawy oraz do wydania 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej i Ministra Zdrowia.

Badania kontrolne wykazały przy tym, że jedno z rozporządzeń Ministra Gospodarki wydano niezgodnie z wymaganiami dyrektywy 94/63/WE:

- Dotyczyło to omawianego wcześniej rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 20 grudnia 2001 r. zmieniającego rozporządzenia w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi dalekosiężne do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie.

3.2.3. Koszty wdrożenia dyrektyw UE objętych przejściowymi okresami dostosowawczymi

Jak wykazała kontrola, w planach implementacyjnych poszczególnych dyrektyw oraz w odrębnie zleconych opracowaniach i ekspertyzach szacowano koszty wdrożenia poszczególnych dyrektyw. Koszty te obliczono w 2001 r., z wyjątkiem dyrektywy 2001/80/WE, dla której ekspertyzę finansową sporządzono w 2003 r.

Wysokość nakładów finansowych wymaganych dla wdrożenia poszczególnych dyrektyw określono w niejednorodnej walucie (złote, euro lub ecu), często w przedziale kwotowym, wynikającym z obliczeń wariantu najbardziej i najmniej korzystnego.

Lp.	Dyrektywa	Koszt wdrożenia wg planu implementacyjnego	Koszt wdrożenia wg opracowań i ekspertyz ekonomicznych
1.	2001/80/WE	44,9 – 45,0 mld zł	24,8 – 83,7 mld zł
2.	94/62/WE	16,8 mld zł	11,0 mld zł
3.	91/271/EWG	45,9 mld zł	27,6 – 31,0 mld zł
4.	76/464/EWG z „córkami”	0,7 – 1,3 mld zł	0,7 mld zł
5.	99/31/WE	7,6 mld zł	10,0 mld ecu
6.	96/61/WE	8,0 – 10,0 mld zł	
7.	97/43/Euroatom	0,2 mld euro	
8.	99/32/WE	1,4 mld euro	5,1 mld zł
9.	94/63/WE	1,6 mld zł	

W planach implementacyjnych niektórych dyrektyw jako źródła pokrycia ww. wydatków wskazano: budżet centralny, budżety samorządów, fundusze ekologiczne, fundusze przedakcesyjne i strukturalne, kredyty oraz środki własne inwestorów.

Niektóre plany implementacyjne, zawierające szacunki kosztów wdrożenia poszczególnych dyrektyw i scenariusze finansowania, na etapie ich tworzenia były konsultowane w trybie roboczym z zainteresowanymi podmiotami. Plany implementacyjne, przygotowywane w 2001 r. jako dokumenty na potrzeby negocjacji, nie podlegały formalnym uzgodnieniom międzyresortowym. Były one przedmiotem dyskusji i akceptacji przez Zespół Negocjacyjny, w skład którego wchodził podsekretarz stanu z resortów kluczowych dla procesu negocjacyjnego, w tym także Ministerstwa Finansów.

Jak wykazała kontrola, Minister Środowiska nie dokonał, w porozumieniu z Ministrem Finansów, zarządami funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz wojewodami, marszałkami województw i starostami, oceny możliwości zapewnienia środków finansowych potrzebnych na realizację zadań wynikających z wdrażania wymagań prawa UE w obszarze środowiska, które to jednostki zostały w omawianych ekspertyzach wskazane jako źródła finansowania tych zadań.

Minister Finansów w odpowiedzi na zapytanie NIK o działania planowane lub podjęte w Ministerstwie Finansów, mające na celu udzielenie jednostkom samorządu terytorialnego i podmiotom gospodarczym pomocy finansowej w realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych z zakresu ochrony środowiska, poinformował, że:

1. Jednostki samorządu terytorialnego na realizację zadań z zakresu ochrony środowiska, poza własnymi środkami stanowiącymi niezbędny udział w montażu finansowym, mogą korzystać z:
 - funduszy celowych, tj. gminnych, powiatowych i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
 - przedakcesyjnych środków pomocowych UE – funduszu ISPA, SAPARD, PHARE,
 - środków budżetu państwa przeznaczonych na współfinansowanie programów realizowanych ze środków zagranicznych,
 - dotacji celowych budżetu państwa przeznaczonych na dofinansowanie zadań wynikających z kontraktów wojewódzkich.
2. Od 2004 r. finansowanie zadań w zakresie ochrony środowiska realizowane będzie w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego oraz Funduszu Spójności – przyjętych w Narodowym Planie Rozwoju 2004 – 2006. Struktura wydatków budżetu państwa ma spełnić wymóg ich powiązania ze środkami UE, co wymaga zmiany ustawy o finansach

publicznych, ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, ustawy o zasadach wspierania rozwoju regionalnego (projekt ustawy o Narodowym Planie Rozwoju Regionalnego).

3. Ustawa budżetowa na 2004 r. uwzględnia prefinansowanie projektów realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego z udziałem środków pochodzących m.in. z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności.
4. Projekt nowej ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego przewiduje m.in., że dochodami samorządów, podobnie jak dotychczas, będą mogły być:
 - środki z funduszy celowych,
 - środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz innych źródeł zagranicznych, niepodlegające zwrotowi.

Projekt ustawy zwiększa udział dochodów własnych w strukturze dochodów samorządów terytorialnych, co przyczyni się do większej ich swobody w dysponowaniu środkami i ułatwi współfinansowanie inwestycji z udziałem środków UE.

5. W projekcie ustawy o finansach publicznych przewidziano zniesienie dopuszczalnego limitu zadłużenia dla zadłużeń na poczet prefinansowania wydatków wspomaganych środkami UE.
6. Zgodnie z dokumentem „Średniookresowa strategia udzielania gwarancji i poręczeń Skarbu Państwa do 2010 roku”, przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 10 czerwca 2003 r., przewiduje się możliwość udzielania ww. gwarancji i poręczeń za zobowiązania jednostek samorządu terytorialnego oraz podmiotów gospodarczych z tytułu emisji obligacji oraz kredytów na inwestycje przede wszystkim w dziedzinie infrastruktury, ochrony środowiska oraz tworzenia nowych miejsc pracy przy wykorzystaniu funduszy Unii Europejskiej – w kwotach 1,2 mld zł w latach 2003-2004 oraz w latach 2005-2010 w wysokości 2 mld zł rocznie. W ramach powyższych kwot możliwe będzie również udzielanie poręczeń lub gwarancji Skarbu Państwa w związku z finansowaniem realizacji zadań inwestycyjnych wynikających z wdrażania dyrektyw z obszaru środowisko, objętych przejściowymi okresami, o ile takie poręczenie lub gwarancja będzie spełniało wymogi określone ustawą z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz.U. Nr 79, poz. 484 – z późn. zm.). Finansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych jednostek samorządu terytorialnego może odbywać się dzięki tworzonemu przez banki liniom kredytowym możliwym do objęcia poręczeniem lub gwarancją Skarbu Państwa. Między innymi w tym celu znowelizowano ww. ustawę. Ponadto w ramach środków Krajowego Funduszu Poręczeń Kredytowych funkcjonującego w Banku Gospodarstwa Krajowego można również udzielać poręczeń i gwarancji do kwoty nie przekraczającej

równowartości 5 mln EUR na finansowanie inwestycji oraz finansowanie działalności gospodarczej małych i średnich przedsiębiorców działających na obszarze poszczególnych gmin.

3.2.4. Stan wdrażania przepisów prawa o ochronie środowiska dostosowanych do wymagań UE, dla których wynegocjowano przejściowe okresy dostosowawcze

a) Pozyskiwanie informacji o wynikach negocjacji Polski z UE w obszarze środowisko.

Tylko 2 spośród 42 kontrolowanych urzędów miast i gmin, zostały poinformowane o zakończeniu negocjacji Polski z UE i ich wynikach w obszarze środowisko:

- *Burmistrz Miasta i Gminy Kłodawa uczestniczył w dwóch spotkaniach zorganizowanych przez Wojewodę Wielkopolskiego, na których został poinformowany o wynikach negocjacji z UE i zadaniach do wykonania objętych przejściowymi okresami dostosowawczymi;*
- *Prezydent Miasta Bełchatowa został powiadomiony o wynikach negocjacji akcesyjnych przez Wicewojewodę Łódzkiego pismem z grudnia 2002 r., w którym przekazano m.in. informację o ustaleniach dotyczących wyposażenia polskich aglomeracji w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków w terminie do końca 2015 r.*

W pozostałych kontrolowanych urzędach miast i gmin informacje o wynikach negocjacji z UE w obszarze środowisko pozyskano ze środków masowego przekazu, internetu, a także na szkoleniach i konferencjach.

Wyniki kontroli przeprowadzonej w 11 podmiotach gospodarczych, zwanych dalej zakładami, wykazały, że kierownictwo 3 zakładów zostało poinformowane przez Urząd Komitetu Integracji Europejskiej i b. Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa o zadaniach do realizacji, wynikających z negocjacji z UE w obszarze środowisko, objętych przejściowymi okresami dostosowawczymi. Ponadto 2 zakłady informacje takie uzyskały od towarzystwa branżowego, a 1 zakład od pracownika urzędu wojewódzkiego. I tak:

- *Zarząd Zakładów Chemicznych „Organika – Azot” S.A. w Jaworznie informacje o prawnych uregulowaniach UE pozyskał w drodze korespondencji z b. Ministerstwem Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, a później Ministerstwem Środowiska oraz z Komitetem Integracji Europejskiej,*
- *Dyrektor Zakładu Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. w Olsztynie z treścią dokumentów nt. tymczasowego zamknięcia negocjacji, w tym o wymaganiach prawa wspólnotowego, dla których wdrożenia uzyskano okresy przejściowe, został zapoznany przez pracownika Wydziału Ochrony Środowiska UM w Olsztynie,*

- *Kierownictwo Zakładów Azotowych „Puławy” S.A. w Puławach o zadaniach do realizacji wynikających z wymagań dyrektywy 2001/80/WE w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych źródeł spalania paliw, zostało poinformowane poprzez włączenie się, na wniosek Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej, do prac nad projektem technicznych, ekonomicznych oraz prawnych uwarunkowań wdrożenia tej dyrektywy. Teksty niektórych dyrektyw Zakłady uzyskały od Polskiej Izby Przemysłu Chemicznego.*
- *Kierownictwo Zespołu Elektrowni „Dolna Odra” S.A. w Nowym Czarnowie o wynikach negocjacji z UE w obszarze środowisko, w tym o wymaganiach prawa wspólnotowego, było na bieżąco informowane przez Polskie Towarzystwo Elektrociepłowni Zawodowych w Warszawie, a także przez „Energoprojekt” w Warszawie. Zespół poddany był ankietyzacji przez Urząd Komitetu Integracji Europejskiej w sprawie oceny nakładów inwestycyjnych wymaganych dla dostosowania źródeł emisji do wymagań dyrektywy 2001/80/WE. W 2002 r. Zespół Elektrowni otrzymał z „Energoprojektu” w Warszawie opracowanie „Raport wstępny. Ocena technicznych, ekonomicznych i prawnych uwarunkowań wdrożenia w Polsce dyrektywy 2001/80/WE” oraz „Ocena technicznych, ekonomicznych i prawnych uwarunkowań wdrożenia w Polsce dyrektywy 2001/80/WE w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń powietrza z dużych źródeł spalania paliw”. W lutym 2003 r. „Energoprojekt” przekazał do Zespołu Elektrowni opracowanie roboczego projektu przepisów transponujących tę dyrektywę do ustawy prawo ochrony środowiska.*

W 4 zakładach powyższe informacje uzyskano z elektronicznych baz danych, a w 3 zakładach, ze spotkań informacyjnych (konferencji, szkoleń) organizowanych m.in. przez: Polskie Towarzystwo Elektrociepłowni Zawodowych, ABRYS Sp z o.o. w Poznaniu, Regionalny Ośrodek Doskonalenia Kadr przy Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT w Ciechanowie, Polskie Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Sanitarnych, Stowarzyszenie Papierników Polskich Łódź. I tak:

- *Kierownictwo Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A., Szpitala Specjalistycznego w Pile oraz Zakładów Azotowych „Puławy” S.A. w Puławach informacje o wymaganiach wynikających z negocjacji pozyskało z internetu, opracowań specjalistycznych i publikacji prasowych.*
- *Pracownicy Zakładów Papierniczych Krapkowice S.A. w Krapkowicach byli informowani o wynikach negocjacji UE z Polską w obszarze środowisko w trakcie szkoleń. Treść dyrektyw i rozporządzeń UE pozyskiwano m.in. od Stowarzyszenia Papierników Polskich Łódź, z wydawnictw prasowych oraz stron internetowych MŚ.*
- *Prezes Elektrociepłowni „Kielce” S.A. w Kielcach w badanym okresie uczestniczył w posiedzeniach Polskiego Towarzystwa Elektrociepłowni Zawodowych, na których omawiano m.in. zagadnienia dot. wyników negocjacji z UE w obszarze środowisko.*

b) Przestrzeganie wymagań prawa i decyzji administracyjnych dotyczących korzystania ze środowiska oraz stan wyposażenia w urządzenia ochrony środowiska

Programy ochrony środowiska

W wyniku kontroli ustalono, że wg stanu na 30 czerwca 2003 r., spośród skontrolowanych 42 urzędów miast i gmin, jedynie w Urzędzie Miasta w Knurowie opracowano program ochrony środowiska stosownie do postanowień ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.). Natomiast w 3 innych urzędach miast i gmin (Urząd Miasta w Białej Podlaskiej, Urząd Miejski w Elblągu, Urząd Miasta i Gminy w Rucianem-Nidzie) posiadano programy ochrony środowiska opracowane stosownie do wymagań ustawy z dnia 31.01.1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (Dz. U. z 1994 r. Nr 49 poz. 196 ze zm.), które w świetle wprowadzenia ww. nowej ustawy Prawo ochrony środowiska, wymagały uaktualnienia i uzupełnienia. I tak:

- *Na zlecenie Urzędu Miasta w Knurowie, Pracownia Ochrony Środowiska LEMITOR z Wrocławia w marcu 2002 r. opracowała „Program ochrony środowiska dla gminy Miasta Knurów”. Program spełniał wymagania ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62, poz.627 ze zm.),*
- *„Program ochrony środowiska dla miasta Biała Podlaska do roku 2010” przyjęty został uchwałą Nr IV/40/99 Rady Miejskiej w Białej Podlaskiej z dnia 25 marca 1999 r. Program określał zadania dla Zarządu Miasta w obszarze ochrony środowiska, a w szczególności w zakresie: ochrony wód podziemnych i wód powierzchniowych, gospodarki ściekowej, czystości powietrza oraz odpadów komunalnych i przemysłowych,*
- *W Urzędzie Miejskim w Elblągu posiadano „Program zrównoważonego rozwoju ochrony środowiska dla miasta Elbląga na 2000-2010”, oparty na założeniach rozwoju miasta, przyjętych w „Strategii rozwoju Elbląga 2001-2015”. Program został zaopiniowany przez Kolegium Doradcze Prezydenta, Zarząd Miasta, merytoryczną komisję Rady Miejskiej i przyjęty przez Radę Miejską w Elblągu uchwałą nr XIX/001/2000 z dnia 29 grudnia 2000 r.*
- *Urząd Miasta i Gminy w Rucianem-Nidzie posiadał „Program Ochrony Środowiska ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki na terenie Miasta i Gminy Ruciane-Nida pow. piski woj. warmińsko-mazurskie” opracowany w 2000 r., zatwierdzony uchwałą Rady Miasta nr XXVII/100/2000 z dnia 12 grudnia 2000 r.*

W 14 urzędach miast i gmin, wg stanu na 30 czerwca 2003 r., podjęto działania w celu opracowania programów ochrony środowiska.

I tak, np.:

- *w Urzędzie Miasta w Katowicach w trakcie kontroli przygotowywano istotne warunki zamówienia dla zamówienia publicznego na wykonanie programu ochrony środowiska. Urząd posiadał zapewnione środki finansowe na*

realizację ww. programu z powiatowego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

- *Urząd Miasta w Rybniku w dniu 20 września 2002 r. ogłosił przetarg nieograniczony na opracowanie programu ochrony środowiska. Komisja przetargowa, w wyniku przeprowadzonego postępowania, wybrała firmę „Beskidzki Fundusz Ekorozwoju” S.A. z Bielska-Białej, z którą zawarto umowę na wykonanie ww. programu w terminie do 30 września 2003 r.*

Składowanie odpadów

Kontrola wykazała, że na terenie działania 42 urzędów miast i gmin objętych kontrolą eksploatowano 38 składowisk odpadów komunalnych zlokalizowanych na terenie 37 miast i gmin. Składowiska o łącznej pojemności ponad 19 mln m³ wypełnione były średnio w 73%.

W wyniku kontroli ustalono, że stan techniczny 16, spośród 38 ww. składowisk komunalnych, nie spełniał wymagań rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie określenia szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać składowiska odpadów, a mianowicie: 13 składowisk nie posiadało uszczelnienia podłoża, 14 nie posiadało drenazu dla odcieków, na 15 składowiskach nie odprowadzano wydzielających się gazów, a na terenie 11 składowisk nie prowadzono monitoringu jakości wód podziemnych. Na przykład:

- *Na terenie działania Urzędu Miasta i Gminy Skawina znajdowało się składowisko odpadów komunalnych, eksploatowane w latach 1976-1997. Według przeglądu ekologicznego z czerwca 2002 r., w trakcie prac rekultywacyjnych prowadzonych od 1997 r. nie wykonano instalacji ujmującej odcieki jak również rowów opaskowych przejmujących wody opadowe. W rezultacie składowisko było źródłem skażenia biologicznego wód w pobliskim stawie, do którego odprowadzano odcieki oraz z powodu nieuszczelnionego podłoża, źródłem skażenia wód gruntowych od strony północnej składowiska.*
- *Na terenie gminy Płońsk eksploatowano składowisko komunalne w Dalanówku, które nie posiadało szczelnego zabezpieczenia podłoża chroniącego grunt i wody podziemne przed zanieczyszczeniem.*
- *Na terenie gminy Puławy eksploatowano składowisko komunalne, na którym nie prowadzono badań stabilności masy odpadów i odcieków ze składowiska.*

Przy tym dla 26 składowisk odpadów komunalnych, spośród 38 eksploatowanych, posiadano instrukcję eksploatacji, a dla 22 wykonano przegląd ekologiczny. Na przykład:

- *Urząd Miasta Bełchatowa – składowisko odpadów komunalnych w Woli Knyszyńskiej posiadało instrukcję eksploatacji, która została zatwierdzona przez Wojewodę Łódzkiego w dniu 19 grudnia 2002 r. Dla składowiska opracowano w dniu 14 maja 2002 r. przegląd ekologiczny.*
- *Urząd Miejski w Nysie – decyzją z dnia 13 kwietnia 2003 r. Wojewoda Opolski zatwierdził instrukcję eksploatacji składowiska w Domaszkowicach. Przegląd ekologiczny składowiska wykonano w czerwcu 2002 r. przez Zakład Usług i Robót Wodnych Sp. z o.o. z Opola.*

- *Urząd Miejski w Radomiu – Przegląd ekologiczny składowiska w Radomiu-Wincentowie został opracowany w czerwcu 2002 r. przez Biuro Projektów i Realizacji Inwestycji „PROSYSTEM” w Poznaniu. Wojewoda Mazowiecki decyzją z dnia 31 grudnia 2002 r. zatwierdził instrukcję eksploatacji składowiska odpadów.*

Kontrola przeprowadzona w Urzędzie Miasta i Gminy w Skwierzynie, woj. lubuskie, wykazała, że w miejscowości Świniały nielegalnie składowano odpady w terenie, na którym z początkiem lat 90-tych podjęto budowę składowiska odpadów.

- *W dniu 01.12.1992 r. Burmistrz Skwierzyny zawarł umowę z Przedsiębiorstwem Budownictwa Ogólnego „BUDOL” S.c. w Skwierzynie na realizację inwestycji „Wysypisko odpadów komunalnych w Świniarach” z terminem wykonania do 30.01.1993 r., zmienionym aneksem na 10.04.1993 r. Pomimo nie zakończenia inwestycji, w dniu 08.12.1992 r. podpisano „Protokół odbioru wykonanych robót”, w którym stwierdzono, że umowny zakres robót został w całości zrealizowany, a następnie w dniu 14.12.1992 r. dokonano zapłaty wykonawcy. W dniu 05.05.1993 r. wykonawca wysypiska zgłosił inwestycję do odbioru, który przeprowadzono dnia 28.05.1993 r. W „Sprawozdaniu Zarządu Miejskiego w Skwierzynie z wykonania budżetu Gminy za 1992 r.” zapisano, że na realizację składowiska odpadów w Świniarach Gmina poniosła koszty w łącznej kwocie 47.419 złotych. Kontrola wykazała, że wypłaty dla wykonawcy inwestycji dokonano niezgodnie z umową, która przewidywała płatność w dwóch ratach: pierwsza rata płatna do dnia 12.12.1992 r., a druga – w ciągu 20 dni po zgłoszeniu zadania do odbioru. Kontrola terenu składowiska odpadów w Świniarach, przeprowadzona w 2003 r. przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze, na zlecenie Delegatury NIK w Zielonej Górze, wykazała, m.in., że w niecce składowiska w sposób niekontrolowany składowane są odpady, głównie komunalne, wypełniające tę nieckę w ok. 60%. (...) W świetle ustaleń kontroli składowisko odpadów w Świniarach nie miało uregulowanej strony formalnoprawnej, tzn. było nielegalne”.*

Badania przeprowadzone w 11 podmiotach gospodarczych wykazały, że 7 z nich eksploatowało 5 składowisk odpadów przemysłowych oraz 2 składowiska odpadów komunalnych. Na składowiskach tych deponowano rocznie 71,5 tys. ton odpadów komunalnych oraz 67,1 tys. ton odpadów przemysłowych, w tym 0,4 ton odpadów niebezpiecznych.

- *Na terenie Zakładów Chemicznych „Organika-Azot” S.A. w Jaworznie eksploatowano Centralne Składowisko Odpadów „Rudna Góra” złożone z 3 obiektów: składowisko „Halda” dla odpadów innych niż niebezpieczne (bez zabezpieczonego podłoża) wykorzystane w 78%, komora żelbetowa K-1 dla odpadów niebezpiecznych (podłoże zabezpieczone), wykorzystana w 90% i komora K-2 dla odpadów innych niż niebezpieczne (podłoże zabezpieczone), w trakcie kontroli pusta. Według stanu na koniec 2002 r. w komorze K –1 zeskładowano 0,4 Mg odpadów niebezpiecznych i 14,0 Mg innych niż niebezpieczne. Na składowisku „Halda” zgromadzono 130,2 Mg odpadów innych niż niebezpieczne. W latach 1972-1980 na „Haldzie” razem z odpadami innymi niż niebezpieczne, składowano także odpady poprodukcyjne niebezpieczne.*
- *Przedsiębiorstwo Usług Miejskich Sp. z o.o. w Gubinie eksploatowało komunalne składowisko odpadów o powierzchni 1,75 ha, wypełnione w ca 65%. Wolna kubatura składowiska wynosiła 77.000 m³, co jak szacowano, powinno pozwolić na kolejne 3-4 lata eksploatacji tego składowiska.*
- *Elektrociepłownia „Kielce” S.A. w Kielcach eksploatowała otwarte, nadpoziomowe, dwukwaterowe, składowisko odpadów paleniskowych „Gruchawka”, na którym odpady składowano metodą „mokrą”. Składowisko nie posiadało wydzielonych części, na których mogły być składowane odpady niebezpieczne. Odpady dopuszczone do składowania to: mieszanki paliwowo-żużłowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych oraz szlamy z innego niż biologiczne oczyszczanie ścieków. Składowisko wyposażone było w drenaż obwałowań i urządzenia kontrolno-pomiarowe systemu technicznego obwałowań.*

Przeprowadzone badania dotyczące stanu technicznego ww. 7 składowisk odpadów wykazały, że 2 z nich nie spełniały wymagań rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów, a mianowicie: obydwa składowiska nie posiadały uszczelnionego podłoża, 1 składowisko nie posiadało urządzeń do odprowadzania i oczyszczania odcieków, 1 nie było wyposażone w instalacje do gromadzenia i unieszkodliwiania wytwarzanych gazów, a na 1 składowisku nie prowadzono badań stabilności masy składowanych odpadów. I tak:

- *Składowisko odpadów komunalnych eksploatowane przez Przedsiębiorstwo Usług Miejskich Sp. z o.o. w Gubinie, nie posiadało uszczelnienia dna i skarp, pomimo przepuszczalności gruntów w jego wschodniej części. Składowisko nie było wyposażone w drenaż dla odcieków.*
- *Składowisko odpadów Zakładów Chemicznych „Organika-Azot” S.A. w Jaworznie, pn. „Rudna Góra” w części „Halda”, w której składowano odpady inne niż niebezpieczne, a w latach 1972-1980 także niebezpieczne poprodukcyjne, nie*

posiadało uszczelnionego podłoża, nie podlegało kontroli stabilności składowanych odpadów ani powstawania gazów.

Spośród 7 kontrolowanych podmiotów gospodarczych eksploatujących składowiska odpadów, 5 podmiotów posiadało zatwierdzoną instrukcję eksploatacji, a 3 – przegląd ekologiczny składowiska. Na przykład:

- *Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. w Puławach posiadały przegląd ekologiczny składowiska opracowany w maju 2002 r. oraz instrukcję eksploatacji zatwierdzoną decyzją Starosty Puławskiego w dniu 17 grudnia 2002 r.*
- *Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. w Olsztynie posiadał przegląd ekologiczny zakładowego składowiska opracowany w czerwcu 2002 r. oraz instrukcję eksploatacji zatwierdzoną decyzją Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 31 grudnia 2002 r.*
- *Przedsiębiorstwo Usług Miejskich Sp. z o.o. w Gubinie posiadało przegląd ekologiczny dla eksploatowanego składowiska odpadów, opracowany w czerwcu 2002 r. oraz instrukcję eksploatacji tego składowiska, zatwierdzoną przez Wojewodę Lubuskiego w dniu 31 grudnia 2002 r.*

Odzysk i recykling materiałów z odpadów

W wyniku kontroli ustalono, że na terenie objętym właściwością wszystkich skontrolowanych 42 urzędów miast i gmin, ponad 2,5 mln mieszkańców korzystało ze zorganizowanego wywozu odpadów, przy czym wywozem tym obejmowano od 10,7% do 100% mieszkańców, poszczególnych miast i gmin. I tak:

- *Na terenie miasta Zielona Góra ze zorganizowanego wywozu korzystało 100% mieszkańców.*
- *W Kazimierzu Dolnym brak było w pełni zorganizowanego i eksploatowanego systemu selektywnej zbiórki odpadów. Ze zorganizowanego wywozu korzystało jedynie 10,7% mieszkańców.*

Kontrola wykazała, że na terenie objętym właściwością 26 miast i gmin, zamieszkiwanych przez 2,0 mln mieszkańców, wprowadzono system selektywnej zbiórki odpadów, obejmując nim ponad 1,3 mln ludności.

Selektywnej zbiórki odpadów nie wprowadzono na terenie pozostałych 16 miast i gmin, objętych kontrolą, przy czym dla 4 miast i gmin był on w trakcie organizacji.

I tak:

- *W Ostrowi Mazowieckiej zaplanowano wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów i recyklingu na przełomie 2003 i 2004 r.*

- *W kwietniu 2003 r. Urząd Miasta w Blachowni podjął starania o pozyskanie kontenerów do zbiórki odpadów z papieru oraz opakowań szklanych i plastikowych.*
- *Na terenie Miasta i Gminy Polanec do dnia 31.03.2003 r. nie była prowadzona selektywna zbiórka odpadów. Wytwórcy odpadów nie byli wyposażeni w pojemniki do segregacji.*
- *W Gminie Kazimierz Dolny nie zorganizowano systemu selektywnej zbiórki odpadów.*

Jak ustalono w czasie kontroli, w 2002 r., z obszaru 26 urzędów miast i gmin wywiezionych zostało ca 11,6 tys. ton odpadów posegregowanych, z czego ca 9,9 tys. ton odpadów zostało skierowanych do wtórnego wykorzystania, co stanowiło od 36% do 100% ilości odpadów posegregowanych. I tak:

- *W Zielonej Górze zebrano łącznie 1.359 ton posegregowanych odpadów (makulatura, tworzywa sztuczne, szkło), z tego 488 ton, tj. ca 36% poddanych zostało recyklingowi.*
- *Na terenie Miasta i Gminy Kłodawa zebrano łącznie 19,12 ton odpadów posegregowanych, z tego do recyklingu przekazano 14,24 tony, tj. ca 74%.*
- *Na terenie Rybnika zgromadzonych zostało 275,16 ton odpadów posegregowanych i wszystkie zostały przekazane do wtórnego wykorzystania.*

Badania przeprowadzone w 11 podmiotach gospodarczych wykazały, że 2 podmioty prowadziły działalność w zakresie odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych, przy czym 1 podmiot nie przestrzegał warunków posiadanego zezwolenia na prowadzenie takiej działalności. I tak:

- *Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. w Olsztynie przestrzegał warunków posiadanego zezwolenia Prezydenta Miasta Olsztyna z dnia 14 listopada 2002 r. na odzysk i unieszkodliwianie 48 rodzajów odpadów. W latach 2000 – 2002 na składowisko w Łęgajnach Zakład przyjmował corocznie ca 62,9 tys. ton - 68,2 tys. ton odpadów. W okresie tym do zakładowej sortowni odpadów przyjmowano ca 0,9 tys. ton – 1,7 tys. ton odpadów rocznie, pochodzących z selektywnej zbiórki odpadów na terenie obsługiwanym przez Zakład. W roku 2002 do sortowni przyjęto 892 t makulatury, 211 t tworzyw sztucznych i 596 t szkła, odzyskowi poddano 812 t makulatury, 136 t tworzyw sztucznych i 594 t szkła.*
- *Zakłady Papiernicze Krapkowice S.A. w Krapkowicach - Członek Grupy Metsa Tissue posiadały zezwolenie Wojewody Opolskiego z dnia 15.10.2002 r., wydane na czas określony do 30 września 2012 r., na prowadzenie działalności w zakresie odzysku odpadów innych niż niebezpieczne, polegające na wykorzystaniu odpadów w postaci makulatury do produkcji papieru. W toku kontroli stwierdzono nieprzestrzeganie przez Zakłady warunków ww. zezwolenia, polegające na:*
 - *rozbieżności w dokumentacji zakupu poszczególnych rodzajów makulatury; Dział Zakupu prowadził ewidencję zakupionej makulatury w I półroczu 2002 r. zgodnie z przyjętym katalogiem odpadów, realizując tym samym dyspozycję art.*

36 ust 1 ustawy o odpadach, podczas gdy Dział Finansowo-Księgowy - wg jej rodzajów,

- występowaniu przypadków potwierdzania kart przekazania odpadu podmiotom, które wg ewidencji księgowej nie wystawiły faktur z tytułu ich dostaw,
- potwierdzeniu w kartach dostawy odpadu w I półroczu 2002 r. 2 dostaw w łącznej wysokości 2.141,48 Mg firmom Sinoma, Tyranik i Sinoma2, podczas gdy w dokumentacji księgowej odnotowano dostawę makulatury przez te firmy w ilości 1.377,74 Mg.

Odprowadzanie ścieków

W wyniku kontroli ustalono, że na terenie działania 42 urzędów miast i gmin eksploatowano 64 oczyszczalnie ścieków komunalnych o łącznej przepustowości ca 851 tys. m³/d. Ilość ścieków oczyszczanych wynosiła ca 548 tys. m³/d, co odpowiadało ca 64% wykorzystania ogólnej przepustowości tych oczyszczalni.

Kontrola wykazała, że 40 spośród 42 badanych miast i gmin, posiadało pozwolenia wodnoprawne na eksploatację 60 oczyszczalni ścieków i na odprowadzanie oczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych. I tak:

- W Elblągu znajduje się komunalna oczyszczalnia ścieków „Mazurska” o przepustowości do 65.000 m³/d, w której w 2003 r. przeprowadzano prace modernizacyjne polegające na przystosowaniu jej technologii do podwyższonego usuwania azotu i fosforu. Użytkownik oczyszczalni - Elbląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. posiadało ważne pozwolenie wodnoprawne z dnia 1.04.1999r. na odprowadzenie ścieków oczyszczonych do rzeki Elbląg w ilości 50.000 m³/d, wydane na podstawie rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5 listopada 1991 r. w sprawie warunków jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód lub do ziemi. Decyzją Wojewody Warmińsko – Mazurskiego z dnia 28.08.2001r., użytkownik oczyszczalni został zobowiązany do uzyskania w terminie do 31.12.2003 r. pozwolenia wodnoprawnego na eksploatację urządzeń zmodernizowanego obiektu.
- Miasto Olsztyn posiadało oczyszczalnię ścieków „Łyna”, eksploatowaną przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji, o przepustowości 56.000 m³/d, w której od 1999 r. prowadzone były prace modernizacyjne związane z koniecznością dostosowania technologii oczyszczania do zwiększonych wymagań w zakresie usuwania związków biogenych. W obowiązującym, wydanym przez Wojewodę Warmińsko–Mazurskiego, pozwoleniu wodnoprawnym z dnia 5.07.2000 r., ważnym do dnia 31.12.2004 r., zezwalającym na modernizację, rozruch technologiczny i wstępną eksploatację oczyszczalni ścieków „Łyna” w Olsztynie, wymagania odnośnie jakości ścieków oczyszczonych były zaostrzone i odpowiadały dopuszczalnym wartościom wskaźników zanieczyszczeń, określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 29.11.2002 r.

Natomiast w 2 skontrolowanych urzędach miast i gmin stwierdzono brak pozwoleń wodno-prawnych na eksploatację 4 oczyszczalni ścieków i na odprowadzanie oczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych. Np.:

- *Urząd Miasta i Gminy w Skwierzynie eksploatował oczyszczalnię ścieków o przepustowości 1200 m³/d, złożoną z kraty, piaskownika i osadnika Imhoffa. Efektywność pracy oczyszczalni wynosiła ca 30% i nie spełniała kryteriów, umożliwiających uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego.*

Termin ważności 60 pozwoleń wodnoprawnych na eksploatację oczyszczalni ścieków komunalnych upływał w okresie od 2003 r. do 2014 r., w tym ważność 7 pozwoleń, wydanych w latach 1997 – 2002 na podstawie rozporządzenia Ministra OŚZNiL z dnia 5 listopada 1991 r., upływał w latach 2010-2012. Na przykład:

- *W Oświęcimiu Miejsko – Przemysłowa Oczyszczalnia Ścieków Sp. z o.o. posiadała pozwolenie wodnoprawne na odprowadzenie ścieków przemysłowych i bytowo – gospodarczych, po ich oczyszczeniu, do potoku Macocha w ilości 46.000 m³/d oraz na eksploatację urządzeń oczyszczających, wydane przez Wojewodę Bielskiego z dnia 13.11.1998 r., ważne do dnia 30.10.2003 r.*
- *W Płońsku Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. eksploatowało mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków o przepustowości 8.670 m³/d na podstawie pozwolenia wodnoprawnego, wydanego przez Starostę Powiatowego w dniu 29.06.2001 r., ważnego do dnia 29.06.2011 r.*
- *W Gminie Majdan Królewski eksploatowano mechaniczno – biologiczną oczyszczalnię ścieków o przepustowości 650 m³/d, zmodernizowaną w 2002 r., odprowadzającą ścieki do rzeki Murynia, eksploatowaną na podstawie pozwolenia wodnoprawnego Starosty Kolbuszowskiego z dnia 2.01.2003 r., ważnego do dnia 31.12.2014 r.*

Badania kontrolne wykazały, że 50 oczyszczalni ścieków komunalnych spośród 60 posiadających pozwolenia wodnoprawne, zlokalizowanych na terenie 34 badanych urzędów miast i gmin, eksploatowano zgodnie z warunkami posiadanych pozwoleń wodnoprawnych, w odniesieniu do wskaźników zanieczyszczeń: BZT₅, zawiesina ogólna, azot ogólny i fosfor ogólny. Natomiast na terenie objętym właściwością 8 urzędów miast i gmin jakość ścieków oczyszczonych w 10 oczyszczalniach nie odpowiadała wymaganiom określonym w pozwoleniach wodnoprawnych. Na przykład:

- *Miasto Sieradz posiadało mechaniczno – chemiczno - biologiczną oczyszczalnię ścieków o przepustowości 15 000m³/d, która odprowadzała ścieki oczyszczone o parametrach zgodnych z warunkami pozwolenia wodnoprawnego ważnego do 31.12.2005 r.*
- *W Ostródzie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji eksploatowało zmodernizowaną mechaniczno-chemiczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków z podwyższonym usuwaniem azotu i fosforu, o przepustowości 12 000 m³/d. Ścieki z oczyszczalni, odprowadzane do rzeki Drwęcy spełniały warunki pozwolenia wodnoprawnego ważnego do 31.12.2012 r.*
- *Na terenie Gminy Płock, Wodociągi Płockie eksploatowały oczyszczalnię ścieków „Maszewo” o przepustowości 26 000 m³/d, w której redukcja azotu ogólnego wynosiła ca 4% i nie spełniała wymagań w tym zakresie, określonych w pozwoleniu wodnoprawnym, ważnym do 32.12.2004 r.*

- *Na terenie UMiG Połaniec funkcjonowała mechaniczno–biologiczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości 2 600 m³/d, w której w kontrolowanym okresie odnotowano przypadki przekroczeń: BZT₅, zawiesiny ogólnej i fosforu ogólnego, w stosunku do wymagań określonych w pozwoleniu wodnoprawnym, ważnym do 31.12.2005 r.*

W wyniku kontroli ustalono, że do dnia zakończenia kontroli, spośród 60 pozwoleń wodnoprawnych, wydanych dla oczyszczalni ścieków zlokalizowanych na terenie kontrolowanych miast i gmin:

- 44 pozwolenia wydano na podstawie rozporządzenia b.Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5 listopada 1991 r., w sprawie warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód lub do ziemi, obowiązującego do dnia 31 grudnia 2002 r.,
- 8 pozwoleń wydano na podstawie rozporządzenia j.w., lecz na warunkach zastrzonych, zgodnych z wymaganiami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 listopada 2002 r., w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, obowiązującego od dnia 1 stycznia 2003 r.
- 8 pozwoleń wydano na podstawie ww. rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 listopada 2002 r.

I tak:

- *Spółka Wodociągi Miejskie w Radomiu decyzją Wojewody Mazowieckiego z dnia 30.09.2002 r. ważną do dnia 30.09.2012 r. uzyskała pozwolenie wodnoprawne na odprowadzenie ścieków oczyszczonych w ilości 60.000 m³/d, o wielkościach wskaźników zanieczyszczeń zgodnych z wymaganiami rozporządzenia MOŚZNiL z dnia 5 listopada 1991 r.*
- *Zarząd Miejski w Kluczborku użytkował mechaniczno–chemiczno–biologiczną oczyszczalnię ścieków o przepustowości 7.000 m³/d w oparciu o pozwolenie wodnoprawne z dnia 7.08.1997 r. na odprowadzenie ścieków oczyszczonych do rzeki Baryczki, wydane na podstawie rozporządzenia MOŚZNiL z dnia 5 listopada 1991 r., ważne do 31.12.2010 r. Określone w pozwoleniu dopuszczalne wartości wskaźników zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych (BZT₅, zawiesiny ogólnej, azotu ogólnego i fosforu ogólnego) zostały zastrzone i odpowiadały już wymaganiom rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 listopada 2002 r.*
- *Zakład Wodociągów i Kanalizacji w mieście Ruciane Nida eksploatował miejską oczyszczalnię ścieków o przepustowości 2.300 m³/d na podstawie pozwolenia wodnoprawnego z dnia 4.03.2003 r. na odprowadzenie ścieków oczyszczonych do rzeki Nidki uchodzącej do jeziora Wygryny i dalej do jeziora Beldan. W pozwoleniu, ważnym do 31.03.2013 r., określono wymóg jakości ścieków oczyszczonych w odniesieniu do BZT₅, ChZT, zawiesiny ogólnej, azotu ogólnego i fosforu ogólnego, zgodnie z rozporządzeniem MŚ z dnia 29.11.2002 r.*

Badania przeprowadzone w 11 podmiotach gospodarczych wykazały, że na terenie badanych zakładów eksploatowano 4 oczyszczalnie ścieków przemysłowych o łącznej przepustowości 40.278 m³/d, oraz 3 oczyszczalnie ścieków komunalnych o łącznej przepustowości 446.650 m³/d. Na przykład:

- *Zakłady Chemiczne „Organika-Azot” S.A. w Jaworznie eksploatowały mechaniczno–chemiczną oczyszczalnię ścieków o zaprojektowanej przepustowości do*

3000 m³/d, do której w roku 2002 odprowadzano 578 m³/d ścieków przemysłowych, bytowo-gospodarczych i deszczowych z terenu zakładu.

- Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. eksploatowało 3 mechaniczno-biologiczne oczyszczalnie ścieków o łącznej przepustowości 446.650 m³/d, ponad 2.800 km sieci kanalizacyjnych, odbierających ścieki od ca 1.621 tys. mieszkańców oraz 6 punktów zlewnych.
- W Zakładach Azotowych „Puławy” S.A. eksploatowano 2 oczyszczalnie ścieków przemysłowych o łącznej przepustowości 32.200 m³/d, w których w 2002 r. oczyszczano 8.200 m³/d ścieków.

W 1 z kontrolowanych podmiotów gospodarczych stwierdzono brak pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie ścieków do wód powierzchniowych, mianowicie:

- Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. nie posiadało pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie ścieków deszczowych do rzeki Konotopy z terenu obsługiwanego przez podległy mu Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Pruszkowie.

Spośród 4 podmiotów gospodarczych, posiadających pozwolenia wodnoprawne na odprowadzanie ścieków do wód powierzchniowych, 3 podmioty nie dotrzymywały warunków tych pozwoleń w zakresie dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń zawartych w ściekach oczyszczonych, w tym jeden czasowo. Przekroczenia wartości dopuszczalnych stężeń występowały we wskaźnikach zanieczyszczeń BZT₅, zawiesina, siarczany, azotany, węglowodory chlorowane oraz związki fosforoorganiczne. I tak:

- W oczyszczalni eksploatowanej przez Zakłady Chemiczne „Organika-Azot” S.A. w Jaworznie występowały przekroczenia dopuszczalnych stężeń insektycydów z grupy węglowodorów chlorowanych (HCH, DDT, DMDT) i z grupy fosforoorganicznych, a także okresowo przekraczane były stężenia zawiesiny ogólnej i siarczanów.
- W 2 oczyszczalniach ścieków eksploatowanych przez MPWiK w m. st. Warszawie S.A., w 2002 r. odnotowano przekroczenia dopuszczalnych wartości wskaźników zanieczyszczeń: w ściekach oczyszczonych z oczyszczalni w Pruszkowie - BZT₅, ChZT, zawiesina ogólna, a w ściekach z oczyszczalni „Czajka” w Warszawie – BZT₅.
- W Rafinerii Nafty „Glimar” S.A. w Gorlicach w 2001 r. nie dotrzymywano warunków pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie ścieków z zakładowej oczyszczalni w zakresie wskaźnika BZT₅. Od 2002 r. efektywność pracy oczyszczalni odpowiadała wymaganiom posiadanego pozwolenia wodnoprawnego.

Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. w Puławach przestrzegały warunków posiadanego pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie ścieków, a także wymagania rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.³¹

³¹ Dz.U. z 2002 r. Nr 212, poz. 1799.

Badania wykazały, że 38 miast i gmin, spośród 42 kontrolowanych, wyposażonych było w sieci kanalizacyjne, które odbierały ścieki od 1.957.498 mieszkańców, obsługując 77,9% ogólnej liczby 2.512.750 mieszkańców tych miejscowości. Na przykład:

- *W mieście Brodnica, liczącym 28.368 mieszkańców z kanalizacji miejskiej korzystało 27.877 mieszkańców, tj. 98,3% ogółu ludności. Budowę nowych odcinków sieci kanalizacyjnej przewidywano tylko na terenach przeznaczonych do zabudowy mieszkaniowej.*
- *W Urzędzie Miejskim w Blachowni nie posiadano danych o ilości mieszkańców i gospodarstw domowych odprowadzających ścieki do kanalizacji miejskiej. Wg oceny szacunkowej ok. 60% gospodarstw odprowadzało ścieki do kanalizacji.*
- *W Ostrowcu Świętokrzyskim, liczącym 78.000 mieszkańców, z sieci kanalizacyjnej korzystało 56.000 mieszkańców, tj. 71,8%. Pozostali mieszkańcy, nie korzystający z sieci kanalizacyjnej, gromadzili ścieki w zbiornikach bezodpływowych, z których taborem asenizacyjnym przewożone były do punktu zlewnego.*
- *Na terenie gminy Puławy, liczącej 11.295 mieszkańców, z sieci kanalizacyjnej korzystało 2.780 mieszkańców, tj. 24,6%.*
- *W mieście Elblągu, liczącym 130.050 mieszkańców, z sieci kanalizacyjnej korzystało 128.720 osób, tj. ca 99%.*

Stwierdzono ponadto, że na terenie działania 4 skontrolowanych urzędów miast i gmin, brak było sieci kanalizacyjnej lub stan wyposażenia w kanalizację był bardzo niski. Mianowicie:

- *Na terenie Gminy Ostrów Mazowiecka liczącej 13.305 mieszkańców brak było zbiorczej sieci kanalizacyjnej. W urzędzie gminy nie prowadzono ewidencji zbiorników bezodpływowych na ścieki.*
- *Na terenie Miasta i Gminy Koziegłowy, liczącym łącznie 14.499 mieszkańców, w sieć kanalizacyjną wyposażone było jedynie sołectwo Rzeniszów – liczące 377 mieszkańców, przy czym z kanalizacji zbiorczej korzystało zaledwie 90 osób.*
- *W Gminie Biłgoraj, liczącej 12.526 mieszkańców, kanalizacją istniała tylko w miejscowości Hedwizyn i obsługiwała 342 osoby. Ścieki z terenu nieskanalizowanego odprowadzane były do zbiorników bezodpływowych i wywożone do miejskiej oczyszczalni ścieków w Biłgoraju.*
- *W Mieście i Gminie Połaniec, liczącej 12.504 mieszkańców, w sieć kanalizacyjną wyposażone było jedynie miasto. Do kanalizacji podłączonych było 720 spośród 968 gospodarstw domowych.*

Emisje zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego

Badania przeprowadzone w 11 podmiotach gospodarczych wykazały, że 6 podmiotów eksploatowało instalacje emitujące zanieczyszczenia do powietrza atmosferycznego, w tym:

- a) w 3 zakładach eksploatowano instalacje do spalania paliw o wydajności powyżej 50 MW:

- Zespół Elektrowni „Dolna Odra” S.A. w Nowym Czarnowie – Elektrownia „Pomorzany” eksploatował 2 kotły typu Benson OP-206 oraz dwa kotły wodne typu WP – 120. Łączna zainstalowana moc cieplna kotłów wynosiła 564 MW,
- Elektrociepłownia „Kielce” S.A. w Kielcach eksploatowała kocioł typu WP-140 o mocy 140 MW,
- Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. w Puławach eksploatowały elektrociepłownię wyposażoną w 4 kotły typu OP-215 o mocy cieplnej 151 MW każdy,

b) w 2 zakładach eksploatowano spalarnie odpadów, a w 1 zakładzie kotłownię:

- spalarnie odpadów eksploatowano w Zakładach Chemicznych „Organika-Azot” S.A. w Jaworznie oraz w Szpitalu Specjalistycznym w Pile,
- kotłownię zakładową eksploatowano w Rafinerii Nafty „Glimar” S.A. w Gorlicach.

Wszystkie ww. podmioty gospodarcze posiadały pozwolenia na emisje zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, przy czym 4 podmioty nie przestrzegały warunków tych pozwoleń w zakresie pomiarów emisji i/lub dopuszczalnych stężeń emitowanych zanieczyszczeń. Na przykład:

- *W Zakładach Chemicznych „Organika-Azot” S.A. w Jaworznie odnotowano przekroczenia wielkości emisji tlenku węgla z oddziałowej spalarni odpadów ciekłych i gazowego chlorku etylu z instalacji do produkcji chlorofenwinifosu.*
- *Zespół Elektrowni „Dolna Odra” S.A. w Nowym Czarnowie, posiadał decyzję Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 16.10.2000 r. o dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego dla Elektrowni „Pomorzany”, z terminem ważności do 31.12.2005 r. W latach 2000 – 2002 Elektrownia, przekraczała dopuszczalną wartość stężeń tlenków azotu określoną w ww. decyzji. Po modernizacji kotłów i oddaniu do eksploatacji w dniu 30 kwietnia 2003 r. instalacji do jednoczesnego odsiarczania i odazotowania spalin przy pomocy wiązki elektronów, w zakresie dopuszczalnych poziomów emisji dwutlenku siarki, tlenków azotu i pyłów, Elektrownia spełniała zarówno warunki ww. decyzji o dopuszczalnej emisji, jak i wymagania rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 lipca 2001 r. w sprawie wprowadzania do powietrza substancji zanieczyszczających z procesów technologicznych i operacji technicznych (Dz.U. Nr 87, poz. 957). Stwierdzono przy tym, że stężenie dwutlenku siarki w emitowanych spalinach pozostawało o 400 mg/m³ wyższe niż wymagane na lata 2006 – 2010 w w. cyt. rozporządzeniu, a ponad 2,5-krotnie przekraczało stężenie określone w dyrektywie 2001/80/WE.*
- *W Szpitalu Specjalistycznym w Pile nie prowadzono pomiarów emisji zanieczyszczeń ze spalarni odpadów, a pomiary emisji z kotłowni nie były systematyczne.*
- *Elektrociepłownia „Kielce” S.A. w Kielcach posiadała decyzję Wojewody Kieleckiego z dnia 22.12.1998 r. określającą dla zakładu dopuszczalne poziomy emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, ważną do dnia 31.12.2005 r. Badania stężeń emitowanych zanieczyszczeń wykonywane w Elektrociepłowni, a także kontrole przeprowadzone przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach nie wykazały przekroczeń wartości dopuszczalnych emisji określonych w ww. decyzji. W Elektrociepłowni nie prowadzono ciągłych*

pomiarów emisji, wykonywano je tylko doraźnie wykorzystując przenośny analizator spalin.

Ochrona przed promieniowaniem jonizującym ze źródeł medycznych

Tylko 1 podmiot gospodarczy, spośród 11 kontrolowanych, eksploatował sprzęt i urządzenia medyczne emitujące promieniowanie jonizujące.

Szpital Specjalistyczny w Pile użytkował 12 aparatów radiologicznych w wieku od 1 – 18 lat, emitujących promieniowanie jonizujące, na których uruchomienie i eksploatację posiadał wymagane zezwolenia inspekcji sanitarnej. Stosownie do zapisu § 56 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24.12.2002 r. w sprawie warunków bezpiecznego stosowania promieniowania jonizującego w celach medycznych oraz sposobu wykonywania kontroli wewnętrznej nad przestrzeganiem tych warunków (Dz.U. Nr 241 poz. 2098), do dnia 31 grudnia 2006 r. dopuszczono stosowanie w szpitalu aparatury rentgenowskiej i tomografów komputerowych. Pomiary dozymetryczne przeprowadzone w Szpitalu w marcu 2001 r. oraz w listopadzie i grudniu 2002 r. przez pracowników Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, Oddział Zamiejscowy w Pile, nie wykazały przekroczenia dopuszczalnych dawek promieniowania. Opracowana dla Szpitala „Instrukcja pracy ze źródłami promieniowania jonizującego” została zatwierdzona przez Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu, Oddział Zamiejscowy w Pile w dniu 9.01.2003 r.

Pozwolenia zintegrowane

Spośród 11 skontrolowanych podmiotów gospodarczych, 9 eksploatowało instalacje zaliczane do mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości. Jak wykazała kontrola, 5 z ww. podmiotów gospodarczych podjęło działania w celu uzyskania takiego pozwolenia. Zgodnie z art.19 ust.1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw³², termin uzyskania pozwolenia zintegrowanego określony został na 1 stycznia 2004 r. Jednocześnie w myśl art.19 ust.2 ww. ustawy, minister właściwy do spraw środowiska mógł określić, w drodze rozporządzenia, późniejsze terminy uzyskania pozwoleń zintegrowanych.³³

3.2.5. Działania podjęte i planowane w celu wdrożenia nowych przepisów polskiego prawa o ochronie środowiska dostosowanego do wymagań UE.

Kontrola wykazała, że na terenie objętym właściwością 42 kontrolowanych urzędów miast i gmin, we wszystkich miastach i gminach oraz we wszystkich spośród 11 badanych podmiotów gospodarczych podjęto działania zmierzające do wdrażania nowego prawa o ochronie środowiska, dostosowanego do wymagań UE. I tak:

a) w odniesieniu do wymagań dyrektywy 99/32/WE w sprawie redukcji zawartości siarki w niektórych paliwach płynnych

³² Dz.U. z 2001 r. Nr 100, poz. 1085

³³ W dniu 29 października 2003 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 września 2003 r. w sprawie późniejszych terminów do uzyskania pozwolenia zintegrowanego, które obowiązek uzyskania takiego pozwolenia przesunęło do dnia 30.04.2004 r. dla instalacji oddanych do użytkowania po dniu 30.10.2000 r. oraz na okres 31.12.2004 r.- 30.04.2007 r., zależnie od rodzaju instalacji, których użytkowanie rozpoczęto przed dniem 31.10.2000 r.

Tylko jeden z badanych zakładów – Rafineria Nafty „Glimar” S.A. w Gorlicach - produkował ciężkie oleje opałowe i był zobowiązany podjąć działania dla zredukowania zawartości siarki w tych olejach do 1% w terminie do 31.12.2004 r. W toku kontroli ustalono, że:

- *produkcja ciężkich olejów opałowych w Rafinerii była stopniowo ograniczana i miała zostać zaniechana do końca 2004 r. W zakładzie podjęto natomiast działania dla ograniczenia zawartości siarki w lekkich olejach opałowych, gazie opałowym i oleju napędowym. W maju 2001 r. w Rafinerii rozpoczęto budowę instalacji „Hydrokompleks” służącej do produkcji bardzo wysokiej jakości rozpuszczalników, naft specjalnych, olejów przemysłowych, olejów bazowych trzeciej generacji i paliw silnikowych. Oddanie instalacji do eksploatacji przewidziano we wrześniu 2004 r. Po uruchomieniu „Hydrokompleksu” Rafineria Nafty „Glimar” S.A. będzie spełniać wymagania rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 17 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań jakościowych dla niektórych paliw ciekłych (Dz.U. Nr 229, poz. 1918), gdyż frakcje oleju napędowego nie będą zawierały więcej niż 10 ppm siarki (dopuszczalna zawartość siarki wg rozporządzenia, od 1 stycznia 2005 r. nie powinna przekraczać 50 ppm).*

W wyniku zapytania, w trybie art. 29 pkt 2 lit. f ustawy o NIK Rafinerii Gdańskiej S.A. (obecnie Grupa Lotos S.A.) o działania podjęte w celu ograniczenia zawartości siarki w produkowanych w Rafinerii ciężkich olejach opałowych, uzyskano informację, że:

- *W celu wyeliminowania z produkcji ciężkich olejów opałowych o zawartości siarki powyżej 1% w Rafinerii Gdańskiej zaplanowano budowę w latach 2004-2007 (w 2008 r. – rozpoczęcie eksploatacji) kompleksu zgazowania ciężkiej pozostałości (IGCC) oraz instalacji odasfaltowania rozpuszczalnikowego (SDA) i instalacji łagodnego hydrokrakingu (MHC) wraz z budową infrastruktury i rozbudową instalacji Rafinerii. W wyniku wprowadzenia ww. technologii, z procesu obróbki ciężkich olejów opałowych, zawierających od 2,5% do 3% siarki, uzyskany zostanie gaz opałowy oraz komponent ciężkiego oleju opałowego o zawartości siarki do 0,01%. Tym samym Rafineria Gdańska spełniać będzie wymagania dyrektywy 99/32/WE, jednak dopiero od 2008 r., tj. rok po terminie wynegocjowanym z UE. Łączne nakłady inwestycyjne oszacowano na kwotę 2.479 mln zł. Potrzebne środki zostaną pokryte w ca 30% z kapitałów własnych, a w ca 70% z dotacji NFOŚiGW, Ekofunduszu oraz kredytów polskich i zagranicznych. Przewidziano, że eksploatacja kompleksu będzie ściśle związana z pracą Rafinerii poprzez wspólne instalacje, co pozwoli m.in. na wyeliminowanie zakładowej elektrociepłowni, pracującej w oparciu o wysokosiarkowy olej opałowy.*

b) w odniesieniu do wymagań dyrektywy 94/63/WE w sprawie kontrolowania emisji lotnych związków organicznych powstałych wskutek magazynowania benzyny i jej dystrybucji z terminali do stacji obsługi

Wśród kontrolowanych podmiotów gospodarczych, 2 prowadziły działalność związaną z magazynowaniem i dystrybucją benzyn: „Naftobazy” Sp. z o.o. w Warszawie - Baza Paliw Nr 5 w Emilianowie oraz Rafineria Nafty „Glimar” S.A. w Gorlicach. Kontrola wykazała, że w celu zmniejszenia rocznych strat benzyny w procesach jej załadunku i magazynowania do wielkości poniżej 0,01% wydajności wagowej instalacji, podjęto realizację następujących inwestycji:

- *W Sp. z o.o. „Naftobazy” w Warszawie, Baza Paliw Nr 5 w Emilianowie, przeprowadzono m.in. modernizację kolejowego frontu spustowo-nalewowego, hermetyzację instalacji technologicznych, a ponadto modernizację gospodarki wodno-ściekowej i instalacji przeciwpożarowej. Koszt realizacji powyższych zadań wyniósł 43,6 mln zł i został pokryty ze środków własnych w 32,8%, kredytu krótkoterminowego Banku Ochrony Środowiska w 7,7%, preferencyjnego kredytu inwestycyjnego z Banku Ochrony Środowiska w 36,6%, kredytu inwestycyjnego z Kredyt Banku w 22,9%. W wyniku realizacji ww. zadań zakład spełniał wymagania dyrektywy 94/63/WE.*
- *Rafineria Nafty „Glimar” S.A. w Gorlicach decyzją Wojewody Małopolskiego z dnia 8 maja 2001 r. została zobowiązana do hermetyzacji zbiorników do magazynowania benzyn i ropy naftowej oraz hermetyzacji stacji napełniania cystern kolejowych, w terminie do dnia 31 grudnia 2005 r. W Rafinerii sukcesywnie przeprowadzano hermetyzację zbiorników j.w., z planem zakończenia tych prac w 2004 r. wykonanie hermetyzacji stacji napełniania cystern kolejowych zaplanowano w roku 2005.*

Tym samym w Rafinerii spełnione zostaną wymagania dyrektywy 94/63/WE w wynegocjowanym terminie, tj. do 31.12.2005 r.

c) w odniesieniu do wymagań dyrektywy 2001/80/WE w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych źródeł spalania paliw

Spośród 11 badanych zakładów, w 3 zakładach eksploatowano kotły energetyczne o mocy cieplnej równej lub wyższej od 50 MW. W celu ograniczenia zanieczyszczeń emitowanych do powietrza, w zakładach tych podjęto lub planowano zrealizować następujące działania inwestycyjne:

- *w Zespole Elektrowni „Dolna Odra” S.A. w Nowym Czarnowie, w Elektrowni „Pomorzany”, w kontrolowanym okresie realizowano 5 zadań inwestycyjnych:*
 - *budowę instalacji odsiarczania i odgazowania spalin kosztem ca 135 mln zł. Inwestycja została oddana w użytkowanie (urządzenia techniczne) w dniu 16.12.2002 r. i przekazana do eksploatacji 30.04.2003 r.,*
 - *budowę nowego komina z planowanym terminem zakończenia w 2003 r. Szacowane nakłady wynosiły ca 17,3 mln zł, z tego w latach 2001-2002 wydatkowano ca 4,4 mln zł, a w roku 2003 zaplanowano wydatkowanie ca 12,9 mln zł,*
 - *modernizację kotła wodnego WP-120 nr 2 z planowanym terminem zakończenia w 2003 r. Inwestycja została ukończona 11 grudnia 2002 r., kosztem ca 17 mln zł + VAT,*

- modernizację palników kotłów Benson. Inwestycję ukończono 16.01.2003 r., kosztem ca 7,5 mln zł + VAT,
- budowę stacji monitoringu emisji z planowanym terminem zakończenia w 2003 r. Koszt inwestycji oszacowano na 150 tys zł.

Dzięki budowie instalacji oczyszczania spalin oraz modernizacji palników uzyskano ograniczenie emisji tlenków azotu do poziomu ca 450 mg/m³, przy dopuszczalnej wartości 600 mg/m³. Do czasu zakończenia kontroli Zespół Elektrowni "Dolna Odra" S.A. nie podjął decyzji o wyborze dalszej modernizacji Elektrowni „Pomorzany” w celu ograniczenia stężenia dwutlenku siarki w spalinach emitowanych do atmosfery do poziomu, wynikającego z ustaleń dyrektywy 2001/80/WE. W tym zakresie, we Wspólnym Stanowisku UE, dla Elektrowni ustalono 7-letni okres przejściowy do 31.12.2015 r. Odpowiednia decyzja w sprawie niezbędnych inwestycji zostanie podjęta po ukazaniu się aktów prawnych, wprowadzających do prawodawstwa polskiego wymagania dyrektywy,

- w Elektrociepłowni „Kielce” S.A. w Kielcach, w związku z wdrożeniem dyrektywy 2001/80/WE, przewidywano potrzebę budowy dodatkowych urządzeń odpylających (filtry workowe) za kotłami WR-25. Podjęcie realizacji zadania uwarunkowane było prawnym zdefiniowaniem źródła emisji – kocioł czy komin. Przy wskazaniu komina jako źródła emisji, realizacja inwestycji jw. będzie wymagana.
- w Zakładach Azotowych „Puławy” S.A., eksploatujących 4 kotły typu OP-215 o mocy cieplnej 151 MW, do końca 2007 r. zaplanowano m.in. wykonanie instalacji odsiarczania spalin, budowę stacji magazynowo-załadowniczej popiołu oraz modernizację 4 elektrofiltrów.

Ponadto w skontrolowanych zakładach podejmowano działania pozainwestycyjne, w omawianym zakresie. Przykładowo:

- Zespół Elektrowni „Dolna Odra” S.A. w Nowym Czarnowie w roku 2000 wydatkował ze środków własnych 45.469 zł + VAT na opracowanie „Oceny technicznych i prawnych uwarunkowań wdrożenia w Polsce nowej dyrektywy 2001/80/WE Parlamentu i Rady Unii Europejskiej w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych obiektów energetycznego spalania paliw”,
- Elektrociepłownia „Kielce” S.A. w Kielcach w latach 2002 i 2003 r. pokryła ze środków własnych część kosztów opracowania pt. „Ocena technicznych, ekonomicznych i prawnych uwarunkowań wdrożenia w Polsce dyrektywy 2001/80/WE – Raport podstawowy” oraz opracowania projektów przepisów transponujących dyrektywę do krajowego prawa o ochronie środowiska
- W Zakładach Azotowych „Puławy” S.A. opracowano harmonogram wdrażania i certyfikacji Zintegrowanego Systemu Zarządzania Jakością, Środowiskiem i Bezpieczeństwem. W dniu 9.01.2003 r. podpisano umowę z firmą BVQI na certyfikację systemu.

d) w odniesieniu do wymagań dyrektywy 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych

Badania kontrolne wykazały, że w 12 spośród 26 urzędów miast i gmin, w których prowadzono segregację odpadów, planowano podjąć działania zmierzające do poprawy jej funkcjonowania, np. poprzez objęcie systemem większej liczby mieszkańców, budowę sortowni. Natomiast w 10 spośród 16 urzędów miast i gmin, w których segregacja nie była prowadzona, planowano podjąć takie działania. Na przykład:

- *W Grudziądzu, przy składowisku, budowany jest węzeł do segregacji odpadów o przepustowości 35.000 Mg/rok. W maju 2002 r. uzyskano pozwolenie na budowę. Uruchomienie węzła pozwoli zwiększyć ilość odpadów przekazanych do odzysku z ponad 730 ton do 2.500 ton rocznie. Nakłady inwestycyjne na realizację tego zadania zostaną pokryte ze środków własnych gminy. Planowany termin zakończenia zadania - wrzesień 2003 r.*
- *W Kazimierzu Dolnym w latach 2004 – 2010 zaplanowano doposażenie gminy w 1500 pojemników do segregacji odpadów za łączną kwotę 300 tys. zł, w tym 75 tys. zł ze środków funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz 225 tys. zł z funduszy strukturalnych.*
- *Na terenie działania Urzędu Miejskiego w Nysie zaplanowano wprowadzenie do końca 2003 r. selektywnej zbiórki odpadów komunalnych i przeznaczono na ten cel 170 tys. zł. W okresie 2002 r. – I kw. 2003 r. zorganizowano jedynie pilotażową zbiórkę odpadów, rozstawiając 28 pojemników do selektywnej zbiórki odpadów.*
- *Urząd Miasta w Ostrowcu Świętokrzyskim wspólnie z innymi gminami powiatu ostrowieckiego planował w najbliższych latach realizację inwestycji, która w kompleksowy sposób pozwoliłaby na prowadzenie nowoczesnej gospodarki odpadami, obejmującej budowę sortowni, kompostowni odpadów biodegradowalnych, składowiska odpadów, w tym także odpadów niebezpiecznych. Przewidywany koszt inwestycji ca 25 mln zł. Środki finansowe planuje się pozyskać z funduszy strukturalnych UE oraz funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.*

Wśród 11 zakładów objętych kontrolą, 3 zakłady prowadziły działalność związaną z recyklingiem lub odzyskiem odpadów opakowaniowych. Kontrola wykazała, że w 1 z nich, tj. w Zakładzie Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. w Olsztynie – zaplanowano podjęcie od 2004 r. kosztem 60 mln zł działań inwestycyjnych, mających na celu wzrost poziomu odzysku materiałów z odpadów opakowaniowych:

- *Pismem z dnia 17.10.2002 r. Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi w Olsztynie przesłał do Prezydenta Olsztyna zestawienie zadań inwestycyjnych do Wieloletniego Planu Inwestycyjnego na lata 2003 – 2006 dla gminy Olsztyn. W przedłożonym programie zaplanowano ogółem wydatki na kwotę 109,6 mln zł, w tym 60 mln zł na budowę Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Olsztynie, obejmującego linię technologiczną do sortowania odpadów, składowisko balastu, instalację do wytwarzania paliwa z odpadów, kompostownię odpadów i sortownię odpadów budowlanych. Realizację ZUOK planowano w latach 2004 – 2006 kosztem 42 mln zł oraz w latach następnych kosztem 18 mln zł. Ponadto zakład planował rozszerzenie selektywnej zbiórki odpadów na obsługiwany teren poprzez zakup dodatkowych pojemników i samochodów.*
- *Zakłady Papiernicze w Krapkowicach S.A. w dniu 23.12.2000 r. zawarły umowę z DOL-EKO Organizacją Odzysku S.A. we Wrocławiu na przejęcie ciężącego na*

Zakładach obowiązku odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych. Z ogólnej ilości 350 t odpadów jw. wytworzonych w Zakładach w 2002 r., recyklingowi poddano 7%. Na rok 2003 planowano recykling tych odpadów na poziomie 10%.

e) w odniesieniu do wymagań dyrektywy 99/31/WE w sprawie składowisk odpadów

Spośród 37 miast i gmin, na terenie których zlokalizowane były składowiska odpadów komunalnych, w 15 urzędach podjęto działania, mające na celu poprawę stanu technicznego składowisk oraz prowadzenie ich eksploatacji zgodnie z wymaganiami prawa krajowego, dostosowanego do wymagań dyrektywy. Podjęto również lub zaplanowano rozbudowę bądź budowę 7 składowisk odpadów wobec wyczerpywania się pojemności składowisk obecnie eksploatowanych. Na przykład:

- *Dla potrzeb Miasta i Gminy Wschowa, w woj. lubuskim, eksploatowano składowisko odpadów komunalnych w Tylewicach, nie posiadające zabezpieczonego podłoża ani drenażu dla odcieków. Na terenie gminy istniało również 8 tzw. dzikich składowisk, które nie posiadały uszczelnienia dna, drenażu dla odcieków, instalacji odgazowującej. Były to m.in. składowiska w Siedlnicach o pow. 2,17 ha, Hetmanicach – 1,4 ha, Nowej Wsi – 1,29 ha. Urząd Miasta i Gminy zaplanował opracowanie dokumentacji rekultywacji dla wszystkich „dzikich” składowisk do końca 2004 r. i przeprowadzenie ich rekultywacji do końca 2005 r. Ponadto do roku 2006 zaplanowano zrehabilitowanie składowiska w Tylewicach. Gmina posiadała dokumentację techniczną dla budowy komunalnego zakładu zagospodarowania odpadów w Łysinach, przygotowaną dla potrzeb uzyskania dla tej inwestycji decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.*
- *Urząd Miasta w Ostródzie wraz z 7 gminami utworzył Związek Gmin Regionu Ostródzko-Iławskiego. Na zlecenie Zarządu Związku opracowano „Program gospodarki odpadami komunalnymi”, zakładający etapową rozbudowę składowiska odpadów w m. Rudno i przekształcenie go w Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych. W dniu 25.11.2002 r. uzyskano pozwolenie na budowę dla rozbudowy i modernizacji istniejącego składowiska odpadów. Z powodu braku środków finansowych, do czasu zakończenia kontroli nie rozpoczęto robót budowlanych, pomimo ich zaplanowania na IV kw. 2002 r. Okres realizacji inwestycji ustalono na 18 miesięcy. W maju 2003 r. przygotowano wnioski do EkoFunduszu i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie o przyznanie kredytów preferencyjnych na wykonanie omawianej inwestycji.*
- *W Urzędzie Miasta Kalisz i w Urzędzie Miasta Sieradz, z powodu wyczerpywania pojemności istniejących składowisk, we współpracy w ramach Związku Komunalnego Gmin „Czyste miasto, czysta gmina”, w roku 2000 rozpoczęto budowę wspólnego zakładu utylizacji odpadów, w tym składowiska, a w Prażuchach. Oddanie inwestycji do eksploatacji zaplanowano na przełomie roku 2005 i 2006.*
- *Burmistrz Miasta i Gminy Skwierzyna podjął działania zmierzające do poprawy stanu technicznego i zaprowadzenia właściwej eksploatacji, zgodnej z wymaganiami prawa, nielegalnego składowiska odpadów w Świniarach. Działania te miały objąć przekazanie terenu składowiska w zarząd Zakładu Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. w Skwierzynie, uporządkowanie składowiska i terenu*

przyległego, zapewnienie nadzoru nad składowiskiem oraz uregulowanie jego stanu formalnoprawnego.

Kontrola wykazała, że 5 spośród 7 podmiotów gospodarczych, eksploatujących składowiska odpadów, podejmowało i planowało działania inwestycyjne mające na celu zapewnienie szczelności składowisk odpadów, gromadzenie i oczyszczanie odcieków ze składowisk, monitorowanie jakości wód podziemnych, zbieranie, oczyszczanie i wykorzystanie (lub spalanie) gazów powstających w masie składowanych odpadów oraz zapewnienie stabilności masy składowanych odpadów. I tak:

- *na składowisku Zakładu Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. w Olsztynie zaplanowano do wykonania do końca 2003 r. opaskę drenażową, pas ochronny i wał ziemny, kosztem ok. 1,6 mln zł,*
- *w Zakładach Chemicznych „Organika-Azot” S.A. w Jaworznie w kontrolowanym okresie realizowano i planowano zadania inwestycyjne obejmujące:*
 - *usunięcie i przekazanie do unieszkodliwienia osadów ściekowych, nagromadzonych w komorze K-2 na Centralnym Składowisku Odpadów „Rudna Góra” oraz odpadów nagromadzonych w komorze K-1, w celu odzyskania pojemności składowiska na osady i odpady z prac rekultywacyjnych. Alternatywnie przewidziano budowę komory do składowania odpadów niebezpiecznych w wyrobisku „Rudna Góra”. Termin realizacji ww. zadań określono na 31.12.2006r. Na realizację zadań związanych z usunięciem i zagospodarowaniem osadów z komory K-2, w 2002 r. poniesiono wydatki w wysokości 721,9 tys. zł. Koszt wykonania zadań, planowanych na lata 2003 - 2006, związanych z usunięciem i zagospodarowaniem odpadów z komory K-1, oszacowano na ca 5,5 mln zł. Podjęcie tej inwestycji warunkowano uzyskaniem finansowej pomocy z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach,*
 - *zamknięcie i rekultywację składowiska „Hałda” do końca 2008 r. kosztem ca 2 mln zł,*
 - *wykonanie piezometrów i otworów badawczych na terenie składowiska „Rudna Góra”. Zakończenie prac zaplanowano w terminie do 31.12.2008 r.*
 - *likwidację składowiska odpadów cyjankowych, o pow. 12 ha, w terminie do 31.12.2009 r. kosztem ca 2 mln zł. Rozpoczęcie inwestycji warunkowano uzyskaniem pomocy finansowej,*
- *Zespół Elektrowni „Dolna Odra” S.A. w Nowym Czarńowie prowadził modernizację składowiska odpadów w Elektrowni „Pomorzany”, obejmującą profilowanie skarp, podział kwater, zadarnianie wałów oraz wykonanie дренаży na obwałowaniach. Zakończenie realizacji zadania zaplanowano w IV kwartale 2004 r.,*
- *Elektrociepłownia „Kielce” S.A. w Kielcach w kontrolowanym okresie wydatkowała 33 tys. zł na monitoring środowiska w otoczeniu składowiska odpadów paleniskowych wytwarzanych na terenie zakładu,*
- *Przedsiębiorstwo Usług Miejskich Spółka z o.o. w Gubinie w lutym 2003 r. opracowało „Projekt prac geologicznych dla wykonania rozpoznania geologicznego dla sieci monitoringu lokalnego” (zatwierdzony decyzją Starosty Powiatowego w Krośnie Odrzańskim w dniu 18 marca 2003 r.) w celu wykonania*

w 2003 r. sieci piezometrów do prowadzenia badań wpływu eksploatowanego składowiska odpadów na jakość wód podziemnych.

Ponadto w 3 zakładach podejmowano działania pozainwestycyjne, związane z ograniczeniem oddziaływania składowisk na środowisko. I tak:

- *w Zakładzie Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. w Olsztynie wykonano przegląd ekologiczny i instrukcję eksploatacji składowiska w Łęgajnach, zlecono wykonanie opinii dotyczącej możliwości podwyższenia poziomu składowania stałych odpadów komunalnych Składowiska Odpadów Komunalnych Łęgajny, wykonanie projektu budowlanego na ukształtowanie bryły składowiska, wykonanie 5 piezometrów dla monitoringu wód podziemnych w rejonie składowiska i wykonanie prac związanych z prowadzeniem monitoringu. Zlecono również wykonanie badań geologicznych dla potrzeb zaprojektowania opaski drenażowej na wody odciekowe ze składowiska oraz prowadzenie badań wód powierzchniowych i podziemnych w obszarze oddziaływania składowiska,*
- *w Zakładach Papierniczych Krapkowice S.A. w Krapkowicach zaktualizowano zasady prowadzenia monitoringu składowiska odpadów, opracowano i przedłożono Wojewodzie Opolskiemu do zatwierdzenia aneks do instrukcji eksploatacji składowiska,*
- *w Zespole Elektrowni „Dolna Odra” S.A. w Nowym Czarnowie podjęto opracowanie instrukcji eksploatacji modernizowanego składowiska popiołu – żużli Elektrowni „Pomorzany”.*

f) w odniesieniu do wymagań dyrektywy 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych

Na terenie objętym właściwością 42 kontrolowanych urzędów miast i gmin, gdzie eksploatowano 64 komunalne oczyszczalnie ścieków, w 20 urzędach miast i gmin realizowano w badanym okresie działania inwestycyjne, mające na celu budowę 3 oczyszczalni ścieków oraz rozbudowę i modernizację 19 oczyszczalni. W 10 urzędach planowano budowę lub modernizację oczyszczalni w celu osiągnięcia jakości ścieków oczyszczonych zgodnej z wymaganiami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29.11.2002 r., w sprawie warunków jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, a tym samym z wymaganiami dyrektywy 91/271/EWG. Np.:

- *W Gminie Ruciane Nida w 2002 r. oddana została do użytku mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków z podwyższonym usuwaniem fosforu, o przepustowości 2.300 m³/d, na którą poniesione zostały nakłady w wysokości ca 5,9 mln zł.*
- *W Olsztynie od 2002 r. prowadzona jest modernizacja oczyszczalni ścieków o przepustowości 60.000 m³/, w celu zwiększenia redukcji związków biogenych. Koszt inwestycji oszacowano na ca 60 mln zł. Przewidywany termin zakończenia robót – 2004r.*
- *W Radomiu, Spółka Wodociągi Miejskie eksploatująca miejską oczyszczalnię ścieków, zaplanowała do 2007 r. wykonanie rozbudowy części biologicznej tej oczyszczalni w celu uzyskania wymaganego stopnia usuwania związków biogenych. Ponadto Spółka zaplanowała budowę instalacji do suszenia i utylizacji termicznej osadów ściekowych. Koszty przedsięwzięć oszacowano na 34,5 mln zł.*

Koszt wszystkich zadań w omawianym zakresie, realizowanych w kontrolowanych gminach, ze środków własnych, kredytowych, środków funduszy ochrony środowiska oraz środków pomocowych UE, wyniósł łącznie ca 485 mln zł.

W 2 spośród 44 eksploatowanych oczyszczalni, dla których pozwolenia wodnoprawne wydano na podstawie rozporządzenia MOŚZNiL z dnia 5.11.1991r., nie podejmowano prac modernizacyjnych, pomimo iż stopień oczyszczania ścieków w odniesieniu do redukcji azotu ogólnego był zbyt niski w stosunku do wymagań rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29.11.2002 r.

- *W Grudziądzu Spółka MWiO eksploatowała komunalną oczyszczalnię ścieków o przepustowości 26.400 m³/d na podstawie pozwolenia wodnoprawnego, ważnego do dnia 31.12.2004 r. Dyrektor Spółki wyjaśnił, że nie przewiduje się jakichkolwiek działań mających na celu poprawę oczyszczania ścieków, pomimo, że uzyskiwany stopień redukcji azotu ogólnego 77% i jego stężenie 14,5 mgN/l nie spełniały wymagań rozporządzenia MŚ z dnia 29.11.2002r., wynoszących odpowiednio 85% i 10 mgN/l.*
- *W Ostrowcu Świętokrzyskim eksploatowano mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków o przepustowości 42.000 m³/d, na podstawie pozwolenie wodnoprawnego ważnego do końca listopada 2005 r. W oczyszczalni nie prowadzono ani nie planowano prac modernizacyjnych pomimo, że uzyskiwany stopień oczyszczania ścieków w zakresie azotu ogólnego, tj. 59,4% i 19,47 mgN/l nie był zgodny z wymogami rozporządzenia MŚ z dnia 29.11.2002r.*

Ponadto w 1 spośród 11 objętych kontrolą podmiotów gospodarczych, eksploatujących komunalne oczyszczalnie ścieków, w Miejskim Przedsiębiorstwie Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A., podejmowano w badanym okresie działania inwestycyjne, mające na celu poprawę efektywności pracy 2 spośród 3 eksploatowanych oczyszczalni i osiągnięcia jakości ścieków oczyszczonych, zgodnej z wymaganiami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29.11.2002 r., a tym samym dyrektywy 91/271/EWG. I tak prowadzono:

- *rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków w Pruszkowie w celu zwiększenia redukcji stężeń azotu ogólnego i fosforu ogólnego oraz modernizację kanału ściekowego. Ukończenie prac zaplanowano w IV kw. 2003 r.*
- *częściową modernizację oczyszczalni ścieków „Czajka”, z terminem zakończenia w kwietniu 2003 r.*
- *budowę kolektorów ogólnospławnych w ul. Krasińskiego w Warszawie oraz modernizację pompowni „Marymont” i „Powiśle” z planowanymi terminami zakończenia odpowiednio w I kw. 2003 r. i II kw. 2004 r.*

Ponadto przygotowano do realizacji 7 inwestycji kanalizacyjnych, obejmujących budowę 2 kolektorów i 3 kanałów ogólnospławnych w Warszawie, przepompowni ścieków Saska Kępa II w Warszawie oraz modernizację układu doprowadzającego ścieki do oczyszczalni ścieków „Czajka”. Łączna wysokość nakładów inwestycyjnych dla realizacji ww. zadań wynosiła ca 128,3 mln zł, z czego do końca I kw. 2003 r. poniesiono ca 107,8 mln zł, tj. 84,0% wartości planowanej.

Na terenie działania 40 urzędów miast i gmin, spośród 42 skontrolowanych planowano budowę lub rozbudowę sieci kanalizacyjnej poprzez wykonanie 2.351,2 km kanałów; w 25 z nich inwestycje takie już rozpoczęto. Termin oddania do eksploatacji nowych odcinków sieci kanalizacyjnej przewidywano w latach 2003 - 2015 r. Łączny koszt planowanych zadań inwestycyjnych związanych z budową, rozbudową lub

modernizacją sieci kanalizacyjnych na terenie 40 badanych miast i gmin, szacowano na ca 2,8 mld zł. M.in.:

- W Elblągu, gdzie z sieci kanalizacyjnej korzystało 99% mieszkańców, do 2006 roku planowano pełne wyposażenie miasta w sieć kanalizacyjną. Koszt potrzebnych inwestycji, szacowany wg założeń na ca 24 mln zł, planowano pokryć ze środków Urzędu Miasta, Elbląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.
- W Rybniku podjęto rozbudowę istniejącej sieci kanalizacyjnej poprzez budowę 527,6 km grawitacyjnej sieci kanalizacyjnej, 32,7 km rurociągu ciśnieniowego, 58,1 km przykanalików, 57 przepompowni, i 4,15 km rurowych zbiorników retencyjnych. Koszt inwestycji w wysokości ca 127 mln zł, miał zostać pokryt: ze środków: ISPA – 71,3 mln zł; EBOiR-16,7 mln zł, WFOŚiGW – 16,6 mln zł, oraz budżetu miasta 22,4 mln zł. Poza tym projektem miasto planowało wybudować 8 km kanalizacji ze środków własnych. Koszt tego zadania szacowano na 4,8 mln zł.
- Na terenie gminy Ostrów Mazowiecka zaplanowano budowę 252 km sieci kanalizacyjnej w latach 2003-2015. Koszt inwestycji oszacowano na 126,6 mln zł, przy czym w latach 2003-2005 planowano budowę 97 km sieci za kwotę 48,5 mln zł.
- Urząd Gminy Biłgoraj posiadał „Koncepcję kanalizacji ścieków bytowo-gospodarczych dla gm. Biłgoraj” z 1999 r., w której planowano objęcie siecią kanalizacyjną 2.459 gospodarstw spośród 2.582 istniejących w 38 miejscowościach. W gminie zaplanowano wybudować docelowo 75,6 km kanalizacji, z tego w latach 2003-2005 – 7,3 km; w latach 2006-2010 – 33,8 km; w latach 2011-2015 – 34,5 km. Całość wymaganych nakładów oszacowano na 35,5 mln zł, w tym planowano wydatkowanie 13,1 mln zł z budżetu gminy, a 22,4 mln zł z funduszy UE.

Kontrola wykazała również, że w 1 urzędzie miasta nie planowano żadnych zadań inwestycyjnych w zakresie budowy i rozbudowy sieci kanalizacyjnych, a w jednym urzędzie miasta i gminy plany takich inwestycji przesunięto na 2005 r. I tak:

- W Urzędzie Miasta w Ostródzie nie planuje się inwestycji kanalizacyjnych – 97% gospodarstw domowych i zakładów pracy korzysta z sieci kanalizacyjnej,
- Urząd Miasta i Gminy w Zawadzkiem do dnia zakończenia kontroli, nie przystąpił do realizacji budowy i przebudowy kanalizacji w mieście Zawadzkie i sołectwach Rzędowice i Kielcza, gdyż nie posiadał aktualnego planu zagospodarowania przestrzennego i w związku z tym nie mogły być określone warunki zabudowy i zagospodarowania terenu, co z kolei warunkowało opracowanie dokumentacji technicznej i uzyskanie pozwolenia na budowę. Zadanie to pierwotnie zamierzano realizować w ramach związku międzygminnego „Trias Opolski” w latach 2000 – 2002. Jednak brak własnych środków finansowych, nie uzyskanie dotacji ze środków UE oraz zmiana stanu prawnego dotyczącego planów zagospodarowania przestrzennego, spowodowały podjęcie decyzji o przesunięciu terminu realizacji przedmiotowego zadania na lata 2005 – 2008.

g) w odniesieniu do wymagań dyrektywy 76/464/EWG w sprawie zanieczyszczenia spowodowanego przez niektóre niebezpieczne substancje odprowadzane do środowiska wodnego Wspólnoty oraz dyrektyw „córki”,

Spośród 3 kontrolowanych podmiotów gospodarczych, eksploatujących 4 oczyszczalnie ścieków przemysłowych, w 2 podmiotach podejmowano w badanym okresie działania inwestycyjne, obejmujące remonty i modernizację eksploatowanych oczyszczalni, mające na celu poprawę efektywności pracy 2 oczyszczalni i osiągnięcia jakości ścieków oczyszczonych zgodnej z wymaganiami rozporządzenia Ministra

Środowiska z dnia 29.11.2002 r., a tym samym z wymaganiami dyrektywy 76/464/EWG i dyrektywy „córek” 84/491/EWG. Na przykład:

- Zakłady Chemiczne „Organika-Azot” S.A. w Jaworznie w kontrolowanym okresie realizowały zadania inwestycyjne obejmujące modernizację technologii oczyszczania ścieków wraz z modernizacją gospodarki wodnej, o łącznej wartości ca 1 mln zł. Termin zakończenia realizacji inwestycji wyznaczono na 31.12.2003 r. Realizacja inwestycji miała na celu uzyskanie redukcji substancji niebezpiecznych zawartych w ściekach oczyszczonych do poziomu zgodnego z wymaganiami dyrektywy.
- Rafineria Nafty „Glimar” S.A. w Gorlicach, celem zmniejszenia ładunku BZT₅ zawartego w ściekach odprowadzanych z zakładowej oczyszczalni, w 2002 r. przystąpiła do prac modernizacyjnych, obejmujących usprawnienie pracy bloku koagualacyjno-flotacyjnego poprzez zakup i zainstalowanie nowej pompy saturacyjnej oraz usprawnienie pracy biologicznej oczyszczalni ścieków poprzez zainstalowanie systemu automatycznej kontroli stężenia tlenu w bioreaktorach. Modernizacja oczyszczalni ścieków umożliwiła m.in. ciągłą pracę instalacji flotacyjnego oczyszczania ścieków rafineryjnych oraz utrzymanie stałego i optymalnego stężenia tlenu w bioreaktorach.

W Rafinerii planowano dalszą modernizację i rozbudowę oczyszczalni ścieków, umożliwiającą oczyszczanie ścieków z terenu i instalacji produkcyjnych realizowanej inwestycji „Hydrokompleks – Glimar”, a jednocześnie oczyszczenie całości ścieków wytwarzanych przez Zakład Produkcji Pasz i Bioetanolu „Agroglimar” (spółkę z 100% udziałem Rafinerii Nafty „Glimar” S.A.). Planowane inwestycje obejmować miały budowę nowego zbiornika retencyjnego o pojemności 5000 m³, adaptację istniejącego zbiornika buforowego o pojemności 1600 m³ na biologiczną oczyszczalnię ścieków pracującą w technologii biologicznego złoża zanurzeniowego, zagospodarowanie odcieku z prasy do odwadniania osadów ściekowych i ścieków oczyszczonych chemicznie w przypadku awarii biologicznej oczyszczalni ścieków, zwiększenie kubatury bioreaktorów B1 i B2 o 40 m³, poprzez budowę wydzielonego osadnika wtórnego typu Dorr. Powyższe inwestycje miały zapewnić uzyskanie jakości oczyszczonych ścieków zgodnych z wymaganiami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie warunków, jakie należy spełniać przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Termin wstępnego odbioru inwestycji zaplanowano na 30.09.2004 r.

Ponadto w 2002 r. w jednym z kontrolowanych podmiotów gospodarczych podejmowano działania pozainwestycyjne, mające na celu ograniczenie ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych w ściekach przemysłowych:

- Zakłady Chemiczne „Organika-Azot” S.A. w Jaworznie w 2002 r. zleciły opracowanie badań modelowych oczyszczania ścieków procesowych oraz koncepcję kompleksowego rozwiązania problemu zaopatrzenia w wodę technologiczną i oczyszczania ścieków zakładowych, stosownie do wymogów rozporządzenia Ministra Środowiska. Zlecono także badania pilotażowe skuteczności usuwania ze ścieków przemysłowych pestycydów węglem aktywnym na zakładowej oczyszczalni ścieków oraz skuteczności regeneracji zużytego w tym procesie węgla.

h) w odniesieniu do wymagań dyrektywy 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń.

Jak wykazała kontrola, spośród 9 podmiotów gospodarczych prowadzących instalacje wymagające uzyskania pozwolenia zintegrowanego, do czasu zakończenia kontroli, w 5 zakładach podjęto działania zmierzające do przygotowania wniosku o wydanie takiego pozwolenia. I tak:

- W Zakładach Papierniczych Krapkowice S.A. w Krapkowicach podjęto przygotowania do uzyskania pozwolenia zintegrowanego. Wymagane dokumenty zaplanowano przygotować do 01.06.2004 r. W budżecie Zakładu na 2003 r. zaplanowano wydatkowanie ca 80 tys. zł ze środków własnych na opracowanie wniosku.
- W Elektrociepłowni „Kielce” S.A. w Kielcach, w planie na rok 2003 r. zabezpieczono 14 tys. zł na opracowanie wniosku o wydanie pozwolenia zintegrowanego. W czasie kontroli w zakładzie prowadzono procedurę przetargową na opracowanie wniosku, z planowanym terminem jego przygotowania do dnia 1.01.2004 r.
- W Zakładach Azotowych „Puławy” S.A. w Puławach trwały prace przygotowawcze do wystąpienia o wydanie pozwolenia zintegrowanego, obejmujące zbieranie oraz analizę jakościową i ilościową odpadów wytwarzanych w zakładach.
- W Rafinerii Nafty „Glinar” S.A. w Gorlicach w czasie kontroli prowadzono postępowanie ofertowe w sprawie opracowania wniosku o wydanie pozwolenia zintegrowanego.
- W Zespole Elektrowni „Dolna Odra” S.A. w Nowym Czarnowie wykonano wszystkie pomiary i badania, z wyjątkiem emisji amoniaku, niezbędne do opracowania wniosku o wydanie pozwolenia zintegrowanego. W czasie trwania kontroli opracowywano specyfikację istotnych warunków zamówienia niezbędną do wyboru firmy, której zostanie zlecone opracowanie ww. wniosku. Termin opracowania wniosku – 31.12.2006 r.

i) w odniesieniu do wymagań dyrektywy 97/43/Euroatom w sprawie ochrony przed promieniowaniem jonizującym pochodzącym ze źródeł medycznych

W objętym kontrolą Szpitalu Specjalistycznym w Pile w 2002 r. podjęto następujące działania, mające na celu ochronę zdrowia ludzi narażonych na promieniowanie od urządzeń radiologicznych:

- zakupiono kosztem ca 3,2 mln zł kardioangiograf firmy GE typu ADWANTXLCV+, posiadający nowoczesny system automatyki dawki i czasu promieniowania jonizującego. Koszt aparatu (0,5 mln zł), pokryty został ze środków własnych Szpitala oraz z dotacji Rady Powiatu Pilskiego,
- dla Zakładu Diagnostyki Radiologicznej (pracownie RTG, KT, Mammograficzna, USG) zakupiono kosztem ca 671 tys. zł nowoczesny sprzęt obrazowania rtg tzw. „system zielony” firmy AGFA, pozwalający zminimalizować ilość zdjęć powtórzonych, co wpływać będzie na obniżenie dawek promieniowania pochłanianych przez pacjenta,
- w 2003 r. pozyskano dla Szpitala od Fundacji Polsat (ze środków zebranych w akcji „Podaruj Dzieciom Słońce”) przyłóżkowy aparat rtg dla diagnozowania noworodków.

Ponadto w 2003 r. Szpital podjął działania zmierzające do opracowania i wprowadzenia do dnia 31.12.2004 r. systemu zarządzania jakością świadczonych usług diagnostycznych i leczniczych. Koszt powyższych zadań oszacowano na 3,9 mln zł.

4. INFORMACJE DODATKOWE O PRZEPROWADZONEJ KONTROLI

4.1. Przygotowanie kontroli

Podstawowym celem kontroli była ocena działań podjętych przez organy administracji publicznej w zakresie zapewnienia pełnego i terminowego wypełnienia zobowiązań wynikających z negocjacji o członkostwo Polski w Unii Europejskiej w obszarze środowisko.

Dla realizacji tego celu do kontroli wybrano 56 jednostek, w tym:

- 3 urzędy centralne odpowiedzialne za wdrożenie 8 dyrektyw UE z obszaru środowisko, dla których w wyniku negocjacji Polska uzyskała przejściowe okresy dostosowawcze, tj. Ministerstwo Środowiska, Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, b. Urząd Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast,
- 42 urzędy miast i gmin, realizujące zadania własne gmin z zakresu gospodarki komunalnej, regulowane postanowieniami 2 dyrektyw, a także wykonujące niektóre zadania regulowane przepisami 4 innych dyrektyw. Przy czym do kontroli wybrano 8 aglomeracji o liczbie mieszkańców od 10 tys. do 15 tys., 20 aglomeracji liczących od 15 tys. do 100 tys. mieszkańców oraz 12 aglomeracji o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys. – stosownie do podziału wprowadzonego przez UE dla określenia terminów realizacji określonych zadań,
- 11 podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w obszarze regulowanym jedną z 9 dyrektyw, dla której wdrożenia wynegocjowano przejściowy okres dostosowawczy.

Ponadto w trybie art. 29 pkt. 2 lit. f ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli, NIK wystąpiła do:

- Ministra Zdrowia o udzielenie informacji w sprawie działań podjętych i planowanych dla wdrożenia jednej z dyrektyw UE,
- Głównego Inspektora Ochrony Środowiska o udzielenie informacji w sprawie działań podjętych i planowanych dla wdrożenia 1 rozporządzenia UE,
- Ministra Finansów o informacje nt. działań podjętych i planowanych, mających na celu udzielenie jednostkom samorządu terytorialnego i podmiotom gospodarczym pomocy finansowej w realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych z zakresu ochrony środowiska,
- Prezesa Zarządu Rafinerii Gdańskiej S.A. w Gdańsku o udzielenie informacji na temat działań, podjętych lub planowanych w Rafinerii, mających na celu wdrożenie wymagań dyrektywy 99/32/WE w sprawie redukcji zawartości siarki w paliwach płynnych.

Ponadto Delegatury NIK zasięgały w ww. trybie uzupełniających informacji w 44 podmiotach gospodarczych, eksploatujących komunalne oczyszczalnie ścieków, składowiska odpadów i prowadzących działalność w zakresie wywozu odpadów.

Kontrola nie była poprzedzona innymi kontrolami o tej lub podobnej tematyce.

W trakcie prowadzenia kontroli nie podejmowano współpracy z innymi organami kontroli, rewizji czy inspekcji. Nie korzystano z pomocy biegłych ani specjalistów.

4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli

Wszystkie protokoły kontroli zostały podpisane bez zastrzeżeń.

W 6 jednostkach przeprowadzono narady w toku kontroli. Po zakończeniu kontroli w 3 jednostkach odbyły się narady pokontrolne.

Do kierowników wszystkich skontrolowanych jednostek skierowano wystąpienia pokontrolne. Wszyscy kierownicy skontrolowanych jednostek udzielili odpowiedzi na wystąpienia pokontrolne i poinformowali o sposobie wykorzystania zawartych w nich uwag i wniosków.

1. W wystąpieniu do Ministra Środowiska wnioskowano m.in. o:

- stworzenie systemu nadzoru dla zapewnienia terminowej realizacji zadań określonych w Programie Przygotowań do Członkostwa w UE,
- rozważenie dokonania wspólnie z Ministrem Finansów, zarządami funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, wojewodami, marszałkami województw i starostami aktualnej oceny możliwości zapewnienia środków finansowych na realizację zadań inwestycyjnych wymaganych przepisami dyrektyw UE, dla których Polska uzyskała przejściowe okresy dostosowawcze w obszarze środowisko,
- zintensyfikowanie działań mających na celu wykonanie zadania pn. „Budowa centralnej i wojewódzkich baz danych dotyczących wytwarzania i gospodarowania odpadami oraz gospodarki opakowaniami i odpadami opakowaniowymi”,
- kontynuowanie systematycznego i szerokiego informowania przedstawicieli administracji samorządowej, podmiotów gospodarczych i organizacji działających w dziedzinie ochrony środowiska o zadaniach związanych z wdrażaniem prawa w sektorze środowisko.

W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne Minister Środowiska poinformował m.in., że:

- w celu wzmocnienia nadzoru nad terminową realizacją zadań określonych w PPC wprowadzone zostało tzw.: „wewnętrzne wzmocnienie systemu monitorowania stanu realizacji zadań ujętych w PPC w ramach obowiązków resortu”. Kolegium resortu analizowało co tydzień bieżący stan realizacji tych zadań, a także stan realizacji programów przedakcesyjnych,
- w projekcie zmiany ustawy Prawo ochrony środowiska zostały zaproponowane rozwiązania, mające na celu efektywne wykorzystanie środków finansowych, mechanizmy dotyczące współpracy organów administracji publicznej oraz funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w związku z realizacją zadań inwestycyjnych wynikających z dostosowania polskiego prawa ochrony środowiska do prawa wspólnotowego. Ponadto zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 11.04.2003 r. powołany został Międzyresortowy Zespół ds. Wykorzystania Instrumentów Strukturalnych UE, którego zadaniem jest koordynacja przygotowania do wykorzystania środków unijnych,
- do końca 2003 r. przewidziano wykonanie oprogramowania aplikacyjnego dotyczącego zadania p.n. „Budowa centralnej i wojewódzkich baz danych dotyczących wytwarzania i gospodarowania odpadami oraz gospodarki opakowaniami i odpadami opakowaniowymi” na podstawie umowy trójstronnej z dnia 05.08.2003 r. zawartej z NFOŚiGW oraz firmą Atmoterm S.A.,
- prowadzone są szkolenia kadry ochrony środowiska dotyczące pozyskiwania i wykorzystania funduszy UE. Przygotowano i wydano szereg publikacji i broszur, dotyczących zadań związanych z wdrażaniem prawa UE, adresowanych do samorządów terytorialnych i przedsiębiorstw, które zostaną rozesłane do wszystkich urzędów wojewódzkich, marszałkowskich, powiatowych i gminnych.

2. W wystąpieniu do Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej wnioskowano m.in. o:

- zmianę rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 20 września 2000 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi dalekosiężne do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie, pod kątem dostosowania wymaganych terminów wyposażenia terminali w urządzenia i instalacje zabezpieczające do określonych w „Stanowisku Wspólnym Unii Europejskiej z Konferencji w sprawie Przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, Polska” z dnia

25.11.2002 r., dotyczącym zamknięcia negocjacji z Polską w obszarze 22: środowisko”,

- rozważenie możliwości stworzenia systemu monitorowania postępów wdrażania przepisów prawa dostosowanego do wymagań UE, w celu zapewnienia terminowej realizacji zobowiązań wynikających z negocjacji z UE.

W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej poinformował, że:

- zostały podjęte prace w zakresie nowelizacji rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 20.09.2000r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi dalekosiężne do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie,
- podjęto działania identyfikujące stan przygotowania podmiotów gospodarczych do spełnienia wymagań dyrektywy 94/63/WE dotyczącej ograniczenia emisji lotnych związków organicznych, związanych z przeładunkiem produktów naftowych.

3. W wystąpieniu do b.Prezesa Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast wnioskowano o:

- zintensyfikowanie działań informacyjnych adresowanych do przedstawicieli administracji samorządowej, podmiotów gospodarczych i organizacji działających w dziedzinie gospodarki wodno-ściekowej, dotyczących:
 - zobowiązań wynikających z negocjacji z UE, a pozostających w kompetencjach Prezesa b.UMiRM,
 - skutków wdrażania nowych przepisów prawnych dostosowanych do wymagań UE w tym zakresie,

(np. poprzez przygotowanie i upowszechnienie odpowiednich broszur, płyty CD, zamieszczenie informacji na stronach internetowych Ministerstwa Infrastruktury, sponsorowanie artykułów prasowych).

W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne Prezes b.Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast poinformował, że ze względu na brak podstaw prawnych do dokonywania wydatków, b.UMiRM nie planuje środków na przygotowanie i upowszechnianie broszur, płyt CD oraz sponsorowanie artykułów prasowych.

4. W wystąpieniach do prezydentów, burmistrzów miast i gmin oraz wójtów gmin wnioskowano m.in. o:

- podjęcie działań zapewniających terminowe, zgodne z obowiązującymi przepisami, opracowanie powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska,
- zidentyfikowanie potrzeb inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska, wynikających z wdrażania prawa krajowego dostosowanego do wymagań UE,
- podjęcie działań w celu objęcia wszystkich wytwórców odpadów systemem selektywnej zbiórki odpadów oraz właściwego zorganizowania tego systemu,
- wdrożenie systemu ewidencji bezodpływowych zbiorników ścieków komunalnych.

W odpowiedzi na wystąpienia pokontrolne NIK prezydenci, burmistrzowie miast i gmin oraz wójtowie gmin informowali m.in., że podjęto działania dla zabezpieczenia środków finansowych na opracowanie programów ochrony środowiska, zaplanowano przeprowadzenie analizy potrzeb inwestycyjnych z zakresu ochrony środowiska, przystąpiono do rozszerzenia systemu selektywnej zbiórki odpadów, zaprowadzono ewidencję bezodpływowych zbiorników ścieków.

5. W wystąpieniach do kierowników podmiotów gospodarczych wnioskowano m.in. o:

- podjęcie działań w celu uregulowania stanu formalno-prawnego zakładu w zakresie korzystania ze środowiska,
- wdrożenie systemu monitoringu składowisk,
- zapewnienie efektywności pracy eksploatowanych oczyszczalni ścieków zgodnej z wymaganiami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 listopada 2002r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego,
- podjęcie działań w celu zapewnienia środków finansowych na realizację zadań inwestycyjnych ochrony środowiska wymaganych nowymi przepisami prawa.

W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne NIK kierownicy podmiotów gospodarczych informowali m.in., że podjęte zostały działania dla: uregulowania stanu formalno-prawnego zakładów w zakresie korzystania ze środowiska, wdrożenia systemu monitoringu składowisk odpadów, zapewnienia wymaganej efektywności pracy eksploatowanych oczyszczalni ścieków.

Kierownicy skontrolowanych jednostek nie zgłosili zastrzeżeń do uwag i ocen zawartych w wystąpieniach pokontrolnych.

W związku z ustaleniami kontroli przeprowadzonej w Sp. z o.o. NAFTOBAZY – Baza Paliw nr 5 w Emilianowie, NIK działając na podstawie art. 63 ust. 1 ustawy o NIK oraz art. § 2 Kodeksu postępowania karnego, wniosła do Prokuratury Rejonowej w Wołominie o wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko kierownikowi budowy inwestycji pn. „Modernizacja gospodarki wodno-ściekowej”, w sprawie prowadzenia w okresie 1.07.2001 r. – 21.11.2001 r. robót budowlanych bez ostatecznej decyzji o pozwoleniu na budowę, tj. o czyn z art. 90 ustawy Prawo budowlane oraz w sprawie dokonywania zapisów w dziennikach budowy niezgodnie ze stanem faktycznym, tj. o czym z art. 271 § 1 Kodeksu karnego.

W wyniku kontroli stwierdzono wydatkowanie z naruszeniem prawa kwoty w wysokości 47.419,00 zł. Środki te wypłacono wykonawcy inwestycji, obejmującej budowę składowiska odpadów komunalnych w m. Świniary, gm. Skwierzyna, w dwa tygodnie po zawarciu umowy na jej realizację, a przed 4,5 miesiąca przed zgłoszeniem jej do odbioru, niezgodnie z warunkami umowy.

5. ZAŁĄCZNIKI

5.1. Słowniczek ważniejszych pojęć

acquis communautaire	– dorobek prawny Unii Europejskiej, zbiór wszystkich przepisów prawnych obowiązujących na terytorium Wspólnoty
DDT	– dichlorodiphenyltrichloroethan
GIOŚ	– Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
HCH	– heksachlorocykloheksan
implementacja	– wdrożenie
ISPA	– Instrument Przedakcesyjnej Polityki Strukturalnej (<i>Instrument for Structural Policies for Pre-Accession</i>), fundusz UE mający na celu udzielenie pomocy finansowej krajom kandydującym do członkostwa w Unii Europejskiej w osiągnięciu standardów unijnych w dziedzinie ochrony środowiska i transportu
KE	– Komisja Europejska
Konferencja Akcesyjna	– spotkanie zamykające negocjacje Komisji Europejskiej ze stroną polską, na którym uzgodniono warunki członkostwa Polski w UE w obszarze środowisko
MG	– Ministerstwo Gospodarki
MF	– Ministerstwo Finansów
MOŚZNiL	– Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa
MŚ	– Ministerstwo Środowiska
NFOŚiGW	– Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
odzysk odpadów	– wszelkie działania nie stwarzające zagrożeń dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska, polegające na wykorzystaniu odpadów w całości lub w części, lub prowadzące do odzyskania z odpadów substancji, materiałów lub energii i ich wykorzystania
opłata depozytowa	– opłata pobierana przy sprzedaży detalicznej akumulatorów ołowiowych (kwasowych) jako osobnych produktów, której zwrot następuje po przekazaniu zużytego akumulatora sprzedawcy detalicznemu tych akumulatorów lub do punktu systemu zbiórki zużytych akumulatorów zorganizowanego przez przedsiębiorcę
opłata produktowa	– opłata obliczana i wpłacana za opakowania w przypadku sprzedaży produktów w tych opakowaniach, a także opłata obliczana i wpłacana w przypadku sprzedaży akumulatorów

	niklowo-kadmowych, ogniw i baterii galwanicznych, opon, lamp wyładowczych, olejów smarowych oraz urządzeń chłodniczych i klimatyzacyjnych
PAA	– Państwowa Agencja Atomistyki
pfośigw	– powiatowy fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej
PPC	– „Program Przygotowań do Członkostwa Polski w UE. IV kwartał 2002 –2003”, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 20 listopada 2002 r.
recykling odpadów	– odzysk, polegający na powtórным przetwarzaniu substancji lub materiałów zawartych w odpadach w procesie produkcyjnym w celu uzyskania substancji lub materiału o przeznaczeniu pierwotnym lub o innym przeznaczeniu, w tym też recykling organiczny, z wyjątkiem odzysku energii
recykling organiczny	– obróbka tlenowa, w tym kompostowanie, lub beztlenowa odpadów, które ulegają rozkładowi biologicznemu w kontrolowanych warunkach przy wykorzystaniu mikroorganizmów, w wyniku której powstaje materia organiczna lub metan (składowanie odpadów na składowisku nie jest traktowane jako recykling organiczny)
RLM	– Równoważna Liczba Mieszkańców – przez 1 RLM rozumie się ładunek substancji organicznych biologicznie rozkładalnych wyrażony jako wskaźnik pięciodobowego biochemicznego zapotrzebowania na tlen w ilości 60 g tlenu na dobę
SAPARD	– Support for Pre-accession Measures for Agriculture and Rural Development – fundusz UE mający na celu udzielenie pomocy finansowej krajom kandydującym do członkostwa w Unii Europejskiej w osiągnięciu standardów unijnych w sektorze rolniczym
transpozycja	– w odniesieniu do przepisów prawa UE: dostosowanie polskiego prawa do wymagań prawnych UE
UE	– Unia Europejska
UKIE	– Urząd Komitetu Integracji Europejskiej
WFOŚiGW	– Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Wspólne Stanowisko	– Wspólne Stanowisko Unii Europejskiej z dnia 25 listopada 2002 r. z Konferencji w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, zamykające negocjacje z Polską w rozdziale 22: środowisko
zakład	– kontrolowany podmiot gospodarczy

5.2. Wykaz skontrolowanych jednostek organizacyjnych

Departament Środowiska Rolnictwa i Zagospodarowania Przestrzennego

1. Ministerstwo Środowiska
2. Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej
3. b.Urząd Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast
4. Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m. st. Warszawie S. A.
5. Zespół Elektrowni „Dolna Odra” S. A. w Nowym Czarnowie, Elektrownia „Pomorzany”

Delegatura NIK w Bydgoszczy

6. Urząd Miasta w Grudziądzu
7. Urząd Miasta w Brodnicy

Delegatura NIK w Katowicach

8. Urząd Miasta Katowice
9. Urząd Miasta w Rybniku
10. Urząd Miejski w Blachowni
11. Urząd Miasta Knurów
12. Urząd Miasta i Gminy w Koziegłowach
13. Zakłady Chemiczne „Organika-Azot” S.A. w Jaworznie

Delegatura NIK w Kielcach

14. Urząd Miasta w Ostrowcu Świętokrzyskim
15. Urząd Miasta i Gminy w Połańcu
16. Urząd Miasta i Gminy w Sędziszowie
17. Elektrociepłownia „Kielce” S.A. w Kielcach

Delegatura NIK w Krakowie

18. Urząd Miasta w Oświęcimiu
19. Urząd Miasta i Gminy w Skawinie
20. Rafineria Nafty „Glimar” S.A. w Gorlicach

Delegatura NIK w Lublinie

21. Urząd Miasta w Białej Podlaskiej
22. Urząd Miasta w Kazimierzu Dolnym
23. Urząd Gminy w Puławach
24. Urząd Gminy w Biłgoraju
25. Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. w Puławach

Delegatura NIK w Łodzi

26. Urząd Miasta w Bełchatowie
27. Urząd Miasta w Sieradzu

Delegatura NIK w Olsztynie

28. Urząd Miasta w Olsztynie
29. Urząd Miejski w Elblągu

- 30. Urząd Miasta w Ostródzie
- 31. Urząd Miasta i Gminy w Gołdapi
- 32. Urząd Miasta i Gminy w Rucianem-Nidzie
- 33. Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. w Olsztynie

Delegatura NIK w Opolu

- 34. Urząd Miasta w Opolu
- 35. Urząd Miasta w Kędzierzynie-Koźlu
- 36. Urząd Miasta i Gminy w Zawadzkiej
- 37. Urząd Miejski w Kluczborku
- 38. Urząd Miejski w Nysie
- 39. Zakłady Papiernicze Krapkowice S.A. w Krapkowicach

Delegatura NIK w Poznaniu

- 40. Urząd Miasta i Gminy w Obornikach
- 41. Urząd Miasta w Kaliszu
- 42. Urząd Miasta i Gminy w Kłodawie
- 43. Szpital Specjalistyczny w Pile

Delegatura NIK w Rzeszowie

- 44. Urząd Gminy w Grodzisku Dolnym
- 45. Urząd Gminy w Majdanie Królewskim
- 46. Urząd Gminy w Żyrakowie

Delegatura NIK w Warszawie

- 47. Urząd Miejski w Kozienicach
- 48. Urząd Miasta w Płocku
- 49. Urząd Miejski w Płońsku
- 50. Urząd Miejski w Radomiu
- 51. Urząd Gminy w Ostrowi Mazowieckiej
- 52. „Naftobazy” Sp. z o.o. Warszawa, Baza Paliw nr 5 w Emilianowie

Delegatura NIK w Zielonej Górze

- 53. Urząd Miejski w Zielonej Górze
- 54. Urząd Miasta i Gminy w Skwierzynie
- 55. Urząd Miasta i Gminy Wschowa
- 56. Przedsiębiorstwo Usług Miejskich Sp. z o.o. w Gubinie

5.3. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności

1. Układ Europejski ustanawiający stowarzyszenie między Rzeczpospolitą Polską z jednej strony a Wspólnotami Europejskimi i ich Państwami Członkowskimi z drugiej strony, sporządzony w Brukseli dnia 16 grudnia 1991 r. – Dz.U. z 1994 r. Nr 11, poz. 38; zm.: z 1995 r. Nr 63, poz. 324 i 326; z 1997 r. M.P. Nr 10, poz. 74, Dz.U. Nr 104, poz. 662; z 1999 r. Nr 30, poz. 288; z 2000 r. Nr 21, poz. 263; z 2001 r. Nr 64, poz. 645; z 2003 r. Nr 10, poz. 109.
2. Dyrektywa 99/32/WE w sprawie redukcji zawartości siarki w niektórych paliwach płynnych.
3. Dyrektywa 94/63/WE w sprawie kontrolowania emisji lotnych związków organicznych powstałych wskutek magazynowania benzyny, i jej dystrybucji z terminali do stacji obsługi.
4. Dyrektywa 2001/80/WE w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych źródeł spalania paliw.
5. Dyrektywa 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych.
6. Dyrektywa 99/31/WE w sprawie składowisk odpadów.
7. Rozporządzenie 259/93/EWG w sprawie nadzoru i kontroli przesyłania odpadów w obrębie do oraz poza obszar Wspólnoty Europejskiej.
8. Dyrektywa 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych.
9. Dyrektywa 76/464/EWG w sprawie zanieczyszczenia spowodowanego przez niektóre substancje odprowadzane do środowiska wodnego oraz dyrektywy „córki” – 82/176/EWG, 83/513/EWG, 84/491/EWG, 86/280/EWG, 88/347/EWG i 90/415/EWG – dotyczące poszczególnych substancji niebezpiecznych.
10. Dyrektywa 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń.
11. Dyrektywa 97/43/Euroatom w sprawie ochrony przed promieniowaniem jonizującym pochodzącym ze źródeł medycznych.
12. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska – Dz.U. Nr 62, poz. 627; zm.: z 2001 r. Nr 115, poz. 1229; z 2002 r. Dz.U. Nr 74, poz. 676, M.P. Nr 49, poz. 715, Dz.U. Nr 113, poz. 984, Nr 233, poz. 1957; z 2003 r. Nr 46, poz. 392, Nr 80, poz. 717 i 721.
13. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach – Dz.U. Nr 62, poz. 628; zm.: z 2002 r. Nr 41, poz. 365, Nr 113, poz. 984, Nr 199, poz. 1671; z 2003 r. Nr 7, poz. 78.
14. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw – Dz.U. Nr 100, poz. 1085; zm.: z 2002 r. Nr 143, poz. 1196; z 2003 r. Nr 7, poz. 78.
15. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne – Dz.U. Nr 115, poz. 1229; zm.: z 2001 r. Nr 154, poz. 1803; z 2002 r. Nr 113, poz. 984, Nr 130, poz. 1112, Nr 233, poz. 1957, Nr 238, poz. 2022; z 2003 r. Nr 80, poz. 717.

16. Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków – Dz.U. Nr 72, poz. 747; zm.: z 2002 r. Nr 113, poz. 984.
17. Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych – Dz.U. Nr 63, poz. 638; zm.: z 2003 r. Nr 7, poz. 78.
18. Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej – Dz.U. Nr 63, poz. 639; zm.: z 2002 r. Nr 113, poz. 984, M.P. Nr 37, poz. 591; z 2003 r. Dz.U. Nr 7, poz. 78.
19. Ustawa z dnia 29 listopada 2000 r. Prawo atomowe – Dz.U. z 2001 r. Nr 3, poz. 18; zm.: z 2001 r. Nr 100, poz. 1085, Nr 154, poz. 1800; z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 135, poz. 1145; z 2003 r. Nr 80, poz. 717.
20. Ustawa z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych – j.t. Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 664, zm.: z 2001 r. Nr 76, poz. 813, Nr 113, poz. 1208; z 2002 r. Nr 113, poz. 984; z 2003 r. Nr 2, poz. 16, Nr 130, poz. 1188.
21. Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych – j.t. Dz.U. z 2003 r. Nr 15, poz. 148, zm. z 2003 r. Nr 45, poz. 391, Nr 65, poz. 594.
22. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości – Dz.U. Nr 122, poz. 1055 – wejście w życie z dniem 16 sierpnia 2002 r.
23. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 17 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań jakościowych dla niektórych paliw ciekłych – Dz.U. Nr 229, poz. 1918 – wejście w życie z dniem 1 stycznia 2003 r.
24. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 września 2002 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych kryteriów związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięć do sporządzania raportu o oddziaływaniu na środowisko – Dz.U. Nr 179, poz. 1490 - wejście w życie z dniem 13 listopada 2002 r.
25. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji – Dz.U. Nr 87, poz. 796 - wejście w życie z dniem 12 lipca 2002 r.
26. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 lutego 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów niebezpiecznych dopuszczonych do przywozu z zagranicy – Dz.U. Nr 15, poz. 146 – wejście w życie z dniem 5 marca 2002 r.
27. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 października 2002 r. w sprawie składowisk odpadów oraz miejsc magazynowania odpadów pochodzących z procesów wytwarzania dwutlenku tytanu oraz z przetwarzania tych odpadów – Dz.U. Nr 176, poz. 1456 – wejście w życie z dniem 1 stycznia 2003 r.

28. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz w sprawie warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów – Dz.U. Nr 220, poz.1858 – wejście w życie z dniem 3 stycznia 2003 r.
29. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego – Dz.U. Nr 212, poz.1799 – wejście w życie z dniem 1 stycznia 2003 r.
30. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 20 lipca 2002 r. w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych – Dz.U. Nr 129, poz.1108 – wejście w życie z dniem 29 sierpnia 2002 r.
31. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 20 września 2000 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi dalekosiężne do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie – Dz.U. Nr 98, poz. 1067; zm. z 2003 r. Nr 1, poz. 8.
32. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 20 grudnia 2002 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi dalekosiężne do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie – Dz.U. z 2003 r. Nr 1, poz. 8.
33. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie zawartości ołowiu, kadmu, rtęci i chromu sześciowartościowego w opakowaniach – Dz.U. Nr 241, poz. 2095 – wejście w życie z dniem 1 stycznia 2003 r.
34. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 lipca 2002 r. w sprawie wzorów formularzy służących do składania rocznych sprawozdań o masie wytworzonych, przywiezionych z zagranicy oraz wywiezionych za granicę opakowań – Dz.U. Nr 122, poz. 1053 – wejście w życie z dniem 16 sierpnia 2002 r.
35. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 lipca 2002 r. w sprawie raportów wojewódzkich dotyczących gospodarki opakowaniami – Dz.U. Nr 122, poz.1054 - wejście w życie z dniem 16 sierpnia 2002 r.
36. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2001 r. w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych – Dz.U. Nr 69, poz.719 - wejście w życie z dniem 1 stycznia 2002 r.
37. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 września 2001 r. w sprawie stawek opłat produktowych – Dz.U. Nr 116, poz.1235 - wejście w życie z dniem 1 stycznia 2002 r.
38. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 grudnia 2002 r. w sprawie warunków bezpiecznego stosowania promieniowania jonizującego w celach medycznych oraz sposobu wykonywania kontroli wewnętrznej nad przestrzeganiem tych warunków (Dz.U. Nr 241, poz. 2098) wejście w życie z dniem 1 stycznia 2003 r., z wyj. § 12 ust. 1 pkt 5 wchodzącego w życie dnia 1 stycznia 2005 r.

39. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 17 października 2002 r. w sprawie warunków wprowadzania nieczystości ciekłych do stacji zlewnych (Dz.U. Nr 188, poz. 1576) – wejście w życie z dniem 15 grudnia 2002 r., z wyjątkiem przepisu § 3 stosowanego od 1 stycznia 2004 r.
40. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów – Dz.U. Nr 61, poz. 549 - wejście w życie z dniem 25 kwietnia 2003 r.
41. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 czerwca 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji – Dz.U. Nr 110, poz. 1057 - wejście w życie z dniem 1 lipca 2003 r.
42. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 listopada 2002 r. w sprawie wysokości opłat rejestracyjnych – Dz.U. Nr 190, poz. 1591 – wejście w życie z dniem 30 listopada 2002 r.
43. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 kwietnia 2003 r. w sprawie rodzajów instalacji, dla których prowadzący mogą ubiegać się o ustalenie programu dostosowawczego – Dz.U. Nr 80, poz. 731 – wejście w życie z dniem 25 maja 2003 r.
44. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 czerwca 2003 r. w sprawie oznaczania opakowań – Dz.U. Nr 105, poz. 994 – wejście w życie z dniem 1 lipca 2003 r.
45. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 września 2003 r. w sprawie późniejszych terminów do uzyskania pozwolenia zintegrowanego – Dz.U. Nr 177, poz. 1736 – wejście w życie z dniem 29 października 2003 r.

5.4. Osoby odpowiedzialne za kontrolowaną działalność

W okresie objętym kontrolą funkcję Ministra Środowiska pełnili:

Pan Stanisław Żelichowski od dnia 19.10.2001 r. do dnia 02.03.2003 r.

Pan Czesław Śleziak od dnia 03.03.2003 r.

Funkcję Ministra Gospodarki pełnił:

Pan Jacek Piechota od dnia 29.10.2001 r. do dnia 7.01.2003 r.

natomiast funkcję Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej:

Pan Jerzy Hausner od dnia 7.01.2003 r.

Funkcję Prezesa Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast pełnił:

Pan Marek Bryx od 29.10.2001 r. do 31.12.2003 r.

Funkcję Ministra Infrastruktury pełnił:

Pan Marek Pol od dnia 19.10.2001 r.

5.5. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
Pan Aleksander Kwaśniewski
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
Pan Marek Borowski
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
Pan Longin Pastusiak
4. Prezes Rady Ministrów
Pan Leszek Miller
5. Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Infrastruktury
Pan Marek Pol
6. Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej
Pan Jerzy Hausner
7. Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji
Pan Józef Oleksy
8. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
Pan Marek Safjan
9. Sekretarz Komitetu Integracji Europejskiej
Pani Danuta Hübner
10. Minister Środowiska
Pan Czesław Śleziak
11. Minister Zdrowia
Pan Leszek Sikorski
12. Minister – Członek Rady Ministrów kierujący Rządowym Centrum Studiów Strategicznych
Pan Lech Nikolski
13. Rzecznik Praw Obywatelskich
Pan Andrzej Zoll
14. Główny Inspektor Ochrony Środowiska
Pan Krzysztof Zaręba
15. Przewodniczący Sejmowej Komisji do Spraw Kontroli Państwowej
Pan Andrzej Pęczak
16. Przewodniczący Sejmowej Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa
Pan Krzysztof Filipek
17. Przewodniczący Sejmowej Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej
Pan Józef Zych
18. Przewodniczący Sejmowej Komisji Europejskiej
Pan Jerzy Czepułkowski
19. Przewodniczący Senackiej Komisji Ochrony Środowiska
Pan Adam Graczyński